

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทาน

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ชุตินา ประจวบสุข

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มิถุนายน 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทาน

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ชุติมา ประจวบสุข

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มิถุนายน 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของนางชุดิมา ประจวบสุข แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

(ผศ.ดร.ทองศักดิ์ ภูสีอ่อน)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

(ผศ.ดร.ทัศนีย์ นาคุณทอง)

กรรมการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ)

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

กรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาภายนอกภาควิชา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

(รศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ์)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รศ.เทียนศักดิ์ เมฆพรรณโอภาส)

ผู้รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 14 เดือน 2.ย พ.ศ. 2556

ประกาศคุณประการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ นาคคุณทรง อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ซึ่งได้ให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องทุกขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อนและอาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล ที่กรุณาเป็น คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ และช่วยให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงจนสำเร็จ ขอขอบพระคุณ นายสำลี พิมพ์ศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองม่วง อาจารย์ศรีกัญญภัสสร รังษีวรกุล อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม นางสาวธัญ ทองพิมพ์ ครูโรงเรียนจัตุรัสวิทยานุกูล และนางช่อผกา ผลภิญโญ ครูโรงเรียนนาหนองทุ่มวิทยา ที่เป็น ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ โดยได้ให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณ คณะครูและนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองม่วง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการศึกษา ค้นคว้าอิสระด้วยดีตลอดมา ตลอดจนท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ได้ให้กำลังใจ และมีส่วน ช่วยให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบคุณ นายสมัย ประจวบสุข สมาชิกในครอบครัว และญาติพี่น้องทุกคนที่ให้การ สนับสนุนช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจแก่ผู้ศึกษาค้นคว้าตลอดมา คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบบูชาพระคุณ บิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ชุตินา ประจวบสุข

ชื่อเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทาน

ผู้ศึกษาค้นคว้า นางชุดิมา ประจวบสุข

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ นาคคุณทรง

ปริญญา กศ .ม. สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2556

บทคัดย่อ

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยด้านความมีวินัย ความเมตตาและความสามัคคีสามารถใช้กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้โดยใช้นิทาน ซึ่งเป็นประสบการณ์ทางเลือกหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ และเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยให้บรรลุผล การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้นิทาน (2) เปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานกลุ่ม ตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 1 ห้องเรียน เด็กปฐมวัย 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทาน จำนวน 12 แผน ใช้เวลา 4 สัปดาห์ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม แบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test dependent Samples)

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน ด้วยการใช้แบบสังเกตพบว่า ค่าเฉลี่ยคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้านเท่ากับ 2.74, 2.75 และ 2.70 ตามลำดับ ค่าร้อยละคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้านเท่ากับ 91.33, 91.67 และ 90ตามลำดับ แสดงว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับดีมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน มีคะแนนคุณธรรมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยสรุป การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานเป็นการจัดประสบการณ์ที่มีผลต่อการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรม แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามวัย และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามค่านิยมวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมในด้านอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	6
คุณธรรมจริยธรรม	17
ความหมายคุณธรรม	17
ความหมายของจริยธรรม	18
องค์ประกอบของจริยธรรม	19
แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	21
การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	25
นิทาน	30
แผนการจัดประสบการณ์	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
งานวิจัยในประเทศ	42
งานวิจัยต่างประเทศ	44
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	47
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	48
แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง	54
การดำเนินการทดลอง	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	62
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	62
สรุปผล	62
อภิปรายผล	63
ข้อเสนอแนะ	64
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	71
ภาคผนวก ก ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า, ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้นิทาน, ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม, ตัวอย่างแบบวัด คุณธรรมจริยธรรมก่อนเรียนและหลังเรียน	72
ภาคผนวก ข ผลการสังเกตการณ์ร่วมกิจกรรมการเล่นนิทาน	85
ภาคผนวก ค ตารางผลการทดลอง	99
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	109
ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า	116

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของประเด็นคุณธรรมจริยธรรมกับจุดประสงค์การเรียนรู้	49
2 แสดงแบบแผนการทดลอง	54
3 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design	55
4 ระยะเวลาในการทดลอง 14 วัน	60
5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน	61
6 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีวินัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	86
7 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีวินัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	87
8 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีวินัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	88
9 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีวินัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	89
10 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นนิทานที่บ้านสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมี เมตตาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	90
11 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นนิทานที่บ้านสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีเมตตา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	91
12 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นนิทานที่บ้านสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีเมตตา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 7 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	92
13 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นนิทานที่บ้านสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีเมตตา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 8 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตาราง	93
14 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความสามัคคี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 9 โรงเรียนบ้านหนองม่วงสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	94

15 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความสามัคคี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 10 โรงเรียนบ้านหนองม่วงสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	95
16 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความสามัคคี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 11 โรงเรียนบ้านหนองม่วงสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	96
17 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความสามัคคี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 12 โรงเรียนบ้านหนองม่วงสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	97
18 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการจัดเรียนการรู้โดยการเล่านิทานของแต่ละด้าน สำหรับเด็กปฐมวัยภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3	98
19 วิเคราะห์ค่า IOCแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมก่อนเรียนและหลังเรียนตารางแสดงการ วิเคราะห์หาค่า IOC	100
20 การวิเคราะห์หาค่ายากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม แบบวัดคุณธรรมจริยธรรม 25 ชั้นอนุบาลปีที่ 2	101
21 แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่มีค่าความเชื่อมั่นและความยากง่ายที่ผ่านการวิเคราะห์ จาก 25 ข้อแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม 25 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน แบบวัดคุณธรรม จริยธรรม 25 ข้อ จำนวนนักเรียน 30 คน	103
22 แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่มีค่าความเชื่อมั่นและความยากง่ายที่ผ่านการวิเคราะห์ จาก 25 ข้อ แบบวัดคุณธรรมจริยธรรม 25 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน แบบวัดคุณธรรมจริยธรรม 25 ข้อ จำนวนนักเรียน 30 คน	104
23 แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่มีค่าความเชื่อมั่นและความยากง่ายที่ผ่านการวิเคราะห์ จาก 25 ข้อ เหลือ 15ข้อ เพื่อนำไปวัดกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน	105
24 แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่มีค่าความเชื่อมั่นและความยากง่ายที่ผ่านการวิเคราะห์ จาก 25 ข้อ เหลือ 15 ข้อ เพื่อนำไปวัดกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน	103
25 คะแนนแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมก่อนเรียน และหลังเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองม่วง อำเภोजัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ สพ.ชย เขต 3	107
26 คะแนนแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมก่อนเรียน และหลังเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองม่วง อำเภोजัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ สพ.ชย เขต 3	108

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดคุณธรรมจริยธรรมที่ควรส่งเสริมให้ได้ปฐมวัย	48
---	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ และเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่งเป็นช่วงวัยวางรากฐานและเตรียมตัวเพื่อชีวิต ทั้งเป็นช่วงระยะที่เกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิต ปัญหาของสังคมประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อเด็กปฐมวัย คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดู เด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งอาจได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่ที่ไม่เหมาะสมอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก ทั้งในปัจจุบันและอนาคตนอกจากนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพอนามัยและพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งวัฒนธรรมต่างๆ จากภายนอก ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ทำให้ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการดำรงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในสังคมตนเอง การพัฒนาการเด็กที่ สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมของเด็ก (กรมวิชาการ. 2546 : 2-3)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา จุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างมีความสุข ตลอดจนให้เด็กมีมาตรฐานคุณลักษณะพึงประสงค์ใน 12 ประการ คือ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย สามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กประสานสัมพันธ์กัน มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม จริยธรรมรักการออกกำลังกายช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย รักธรรมชาติ ความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ตลอดจนอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กรมวิชาการ. 2546 : 31-32)

คุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสังคมที่มีกระบวนการแข่งขันสูง การเห็นแก่ตัวเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง เยาวชนของชาติ ซึ่งเคยชินกับระบบการแข่งขันตั้งแต่การเรียนรู้ อนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา ตลอดจนการแข่งขันเพื่อประกอบวิชาชีพ ซึ่งระดับการศึกษาดังกล่าว จะส่งผลให้ขาดคุณธรรม จริยธรรม ที่สำคัญไปอย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเน้นให้คนมีคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ไปกับการศึกษาในส่วนอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลกับสภาพสังคมในปัจจุบัน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และประนอม รอดคำดี. 2534 : 56) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสถาบันต่างๆ จึงมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การมีวินัยในตนเอง การมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อการเป็นพลเมืองดี เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้เอื้อต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมไทย ปัญหาการขาดวินัยในตนเองของคนไทยมีหลายด้าน เช่น การไม่มีวินัยในตนเอง การไม่เคารพกฎกติกาของส่วนรวม เป็นต้น

วิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเด็กระดับปฐมวัยนี้อาจจะกระทำได้หลายเทคนิควิธีที่ครูสามารถเลือกใช้ได้ วิธีที่ง่ายและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ การเล่านิทาน ประโยชน์ของนิทาน นอกจากจะช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานแล้วยังสามารถสอดแทรกความคิด คุณธรรมอันดีงามเข้าสู่จิตใจของเด็กได้ด้วย ดังที่มีความเห็นว่านิทานช่วยส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตให้แก่เด็กและช่วยสร้างเสริมอุปนิสัยที่ดีให้แก่เด็กซึ่งระดับปฐมวัยควรได้รับการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมและอุปนิสัยที่ดี นิทานเป็นสื่อสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กวัยนี้ได้ (พรทิพย์ วินโกมินทร์. 2530 : 8)

การจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานนับเป็นกิจกรรมเสริมประสบการณ์อย่างหนึ่งที่เด็กสนใจเด็กทุกคนชอบฟังนิทานโดยเฉพาะเด็กอายุระหว่าง 4-6 ปี จะสนใจกับสิ่งภายนอกมากขึ้นมีอารมณ์ขัน รักสนุก ชอบฟังนิทานต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ ชอบคำพูดซ้ำ ๆ นิทานจึงเป็นสื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างสนุกสนาน ช่วยฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง มีสมาธิ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา (วรรณิ ศิริสุนทร. 2539 : 12) เนื้อหาของนิทานเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเด็ก เรื่องราวจากนิทานจะสื่อความหมายต่อตัวเด็กนอกจากจะให้ความบันเทิง สนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียดแล้ว ยังช่วยให้เกิดประโยชน์ในการปลูกฝังให้เด็กมีจิตใจอ่อนโยน กล้าหาญ มีความรู้สึกเสียใจกับความทุกข์ของผู้อื่น รู้จักแบ่งปันความสุขให้ผู้อื่น ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การปรับตัว และส่งเสริมจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี (ไพพรรณ อินทนิล. 2534 : 22) นิทานที่จะนำมาถ่ายทอดให้เด็กมีมากมายขึ้นอยู่กับครูผู้สอนต้องการจะสอดแทรกเนื้อหาประเภทใดให้กับเด็ก เช่น นิทานพื้นบ้าน นิทานสอนคติธรรม นิทานวีรบุรุษ (วรรณิ ศิริสุนทร. 2539 : 13-19) นิทานถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นภูมิปัญญาทางภาษาที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดกันมาด้วยปากต่อปากเป็นเวลาช้านาน การนำนิทานมาสอดแทรกในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นรูปแบบหนึ่งที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิดให้กับเด็กได้ เนื้อหาสาระในนิทานที่มีลักษณะของตัวละคร เหตุการณ์ หรือพฤติกรรมเด่น แปลก สะดุดตาจะกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ ตั้งใจฟัง ขณะเดียวกันเด็กจะได้เรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม และจริยธรรมจากการฟังนิทาน เกิดความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับคำ ความหมายของสิ่งต่างๆ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ และพัฒนาสู่การเรียนรู้ภาษาต่อไป

นอกจากนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าในฐานะผู้สอนได้สังเกตพฤติกรรม เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนบ้านหนองม่วง ในช่วง 1 ภาคเรียนก่อนทำการวิจัยได้บันทึกตามรายการพัฒนาการทางด้านสังคม มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 4 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความมีเมตตา ผลการประเมินตามรายการการตรวจสอบพบว่า เด็กส่วนใหญ่ยังขาดระเบียบวินัย และความสามัคคี เช่น เวลาเข้าแถวรับสิ่งของจะแย่งกัน ไม่รู้จักการรอคอย เล่นแล้วไม่เก็บเข้าที่เดิม เวลาถอดรองเท้าไม่เก็บเข้าชั้นวาง จากการศึกษาดังกล่าวควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัย ความสามัคคี ความเมตตา โดยการจัดประสบการณ์ด้วยการใช้นิทานมาเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าต้องการศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ นิทาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพในชั้นเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้นิทาน
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้

นิทาน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ได้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling)

2. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

2.1 ประเด็นคุณธรรมจริยธรรมที่มุ่งส่งเสริม มี 3 ด้าน

2.1.1 ด้านความมีวินัย

2.1.2 ด้านความสามัคคี

2.1.3 ด้านความเมตตา

3. ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดประสบการณ์โดยใช้นิทาน
2. ตัวแปรตาม
 - 2.1 พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ พฤติกรรมด้านความมีวินัย ประกอบด้วย
 - 2.1.1 การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน
 - 2.1.2 การเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย
 - 2.1.3. การดูแลรักษาสิ่งของตนเองและสิ่งของผู้อื่น
 - 2.2 พฤติกรรมด้านความสามัคคี ประกอบด้วย
 - 2.2.1 การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายในห้องเรียน
 - 2.2.2 การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายนอกห้องเรียน
 - 2.3 พฤติกรรมด้านความเมตตา ประกอบด้วย
 - 2.3.1 การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน
 - 2.3.2 การช่วยเหลือเพื่อนทำงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การดำเนินการออกแบบและปรับปรุงกำหนดรายละเอียดของแบบวัดพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่ให้เด็กปฐมวัยได้ประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ดีงาม และยกย่องว่าควรประพฤติปฏิบัติตามแล้วเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น
2. พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การกระทำทางกาย วาจา และใจ ของแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผลในการประพฤติปฏิบัติและคิดในทางที่ถูกต้องดีงาม และในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมมีดังนี้
 - 2.1 ด้านการมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน การเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลรักษาสิ่งของตนเองและสิ่งของผู้อื่น
 - 2.2 ด้านความสามัคคี หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายในห้องเรียนและการทำงานร่วมกันของกลุ่มภายนอกห้องเรียน
 - 2.3 ด้านความเมตตา หมายถึง การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนและการช่วยเหลือเพื่อนทำงาน
3. นิทาน หมายถึง นิทานที่มีการตีพิมพ์เป็นรูปเล่มหรือเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาเนื้อเรื่องของนิทานอาจเป็นเรื่องที่แสดงความคิด ความเชื่อ แฝงคุณธรรมให้ความรู้ และสร้างจินตนาการให้กับผู้ฟัง เช่น นิทานชาดก และนิทานอีสป เป็นต้น
4. การเล่านิทานประกอบอุปกรณ์ หมายถึง สิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่ หรือผู้เล่าจัดทำขึ้น เช่น หน้ากากตัวแสดงในนิทาน หุ่นมือ หุ่นชัก หุ่นเชิด ตุ๊กตา เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นสื่อการเล่านิทานที่สำคัญ อุปกรณ์ที่สามารถทำให้เด็กสนุกสนานติดตามไปกับนิทานที่เล่าได้อย่างดี สร้างความสนใจในการฟังนิทานให้แก่เด็กมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ

5. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชัยภูมิ เขต 3

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
2. คุณธรรมจริยธรรม
3. นิทาน
4. แผนการจัดประสบการณ์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรักความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนและสังคม

2. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่เด็ก กับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความสามารถในการเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาการ ทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มศักยภาพโดยกำหนดหลักการดังนี้

- 2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
- 2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
- 2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
- 2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

2.5 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษาให้การพัฒนาเด็ก

3. จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงกำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

- 3.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 3.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน
- 3.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 3.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 3.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย
- 3.6 ช่วยเหลือตนเองได้ เหมาะสมกับวัย
- 3.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 3.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

- 3.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 3.10 มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 3.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 3.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

4. คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัย เป็นความสามารถ ตามวัย หรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจ คุณลักษณะตามวัย ของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัย ได้ถูกต้อง เหมาะสม ขณะเดียวกัน จะต้องสังเกตเด็กแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็ก ให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุ อาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และการพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้า อย่างชัดเจน ต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือแพทย์ เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันช่วงที่คุณลักษณะตามวัย ที่สำคัญของเด็กอายุ 3-5 ปี มีดังนี้

- 4.1 พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กอายุ 3 ปี
 - 4.1.1 วิ่งและหยุดโดยไม่ล้ม
 - 4.1.2 รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
 - 4.1.3 เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
 - 4.1.4 เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
 - 4.1.5 ใช้กรรไกรมือเดียวได้
- 4.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ เด็กอายุ 3 ปี
 - 4.2.1 แสดงอารมณ์ ตามความรู้สึก
 - 4.2.2 ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
 - 4.2.3 กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดู ใกล้ชิดน้อยลง
- 4.3 พัฒนาการด้านสังคม เด็กอายุ 3 ปี
 - 4.3.1 รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
 - 4.3.2 ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
 - 4.3.3 เล่นสมมติได้
 - 4.3.4 รู้จักรอคอย

4.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา เด็กอายุ 3 ปี

- 4.4.1 สืบหาสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
- 4.4.2 บอกชื่อของตนเองได้ ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
- 4.4.3 สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
- 4.4.4 สนใจนิทาน และเรื่องราวต่าง ๆ
- 4.4.5 ร้องเพลงท่องคำคล้องจอง ท่องคำกลอนง่าย ๆ และแสดงท่าทางเลียนแบบ

ได้ รู้จักใช้คำถาม “อะไร”

- 4.4.6 สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ
- 4.4.7 อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

4.5 พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กอายุ 4 ปี

- 4.5.1 กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
- 4.5.2 รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
- 4.5.3 เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้
- 4.5.4 เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้
- 4.5.5 ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- 4.5.6 กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย

4.6 พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ เด็กอายุ 4 ปี

- 4.6.1 แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
- 4.6.2 เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถของตนเอง และผู้อื่น
- 4.6.3 ชอบท้าทายผู้ใหญ่
- 4.6.4 ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

4.7 พัฒนาการด้านสังคม เด็กอายุ 4 ปี

- 4.7.1 แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
- 4.7.2 เล่นร่วมกับคนอื่นได้รอคอยตามลำดับก่อนหลัง
- 4.7.3 แบ่งของให้คนอื่น
- 4.7.4 เก็บของเล่นเข้าที่ได้

4.8 พัฒนาการด้านสติปัญญา เด็กอายุ 4 ปี

- 4.8.1 จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าได้
- 4.8.2 บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
- 4.8.3 พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำแนะนำ
- 4.8.4 สนทนาโต้ตอบเล่าเรื่องเป็นประโยค อย่างต่อเนื่องได้
- 4.8.5 สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
- 4.8.6 รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

4.9 พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กอายุ 5 ปี

- 4.9.1 กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้
- 4.9.2 รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง
- 4.9.3 เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว

- 4.9.4 เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้
- 4.9.5 ตัดกระดาษตามแนวโค้งที่กำหนด
- 4.9.6 ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ
- 4.9.7 ยึดตัว คล่องแคล่ว
- 4.10 พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ เด็กอายุ 5 ปี
 - 4.10.1 แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์ ได้อย่างเหมาะสม
 - 4.10.2 ขึ้นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น
 - 4.10.3 ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง
- 4.11 พัฒนาการด้านสังคม เด็กอายุ 5 ปี
 - 4.11.1 ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
 - 4.11.2 เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้
 - 4.11.3 พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ ทำความเคารพ
 - 4.11.4 รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่
 - 4.11.5 รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
- 4.12 พัฒนาการด้านสติปัญญา เด็กอายุ 5 ปี
 - 4.12.1 บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนกและจัดหมวดหมู่สิ่งของได้
 - 4.12.2 บอกชื่อนามสกุลและอายุของตนเองได้
 - 4.12.3 พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองได้
 - 4.12.4 สนทนาโต้ตอบ/เล่าเป็นเรื่องราวได้
 - 4.12.5 สร้างผลงานตามความคิดของตนเองโดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่
 - 4.12.6 รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร”
 - 4.12.7 เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม
 - 4.12.8 นับปากเปล่าได้ถึง 20

5. ระยะเวลาเรียน

ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปี การศึกษา โดยประมาณทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

6 . สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรม ให้กับเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นในการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สารการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่ ที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิด หรือมี ปฏิสัมพันธ์ ในชีวิตประจำวัน และเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่นั้นเนื้อหาการท่องจำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะ หรือกระบวนการ จำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับเด็ก

เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่นความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและมีคุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น ผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษา อาจนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะหน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยสาระการเรียนรู้ กำหนดเป็น 2 ส่วน ดังนี้

6.1 ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการพัฒนาเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ช่วยให้เด็กเกิดทักษะ ที่สำคัญ สำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดยให้เด็กได้มี ปฏิสัมพันธ์ กับวัตถุสิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ไปพร้อมกันด้วย ประสบการณ์สำคัญ มีดังนี้

6.1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

6.1.1.1 การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่

- 1) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่
- 2) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุ อุปกรณ์
- 3) การเล่นเครื่องเล่นสนาม

6.1.1.2 การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก

- 1) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส
- 2) การเขียนภาพและการเล่นกับสี
- 3) การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยดินเหนียว ดินน้ำมันแท่งไม้

เศษวัสดุ ฯลฯ

- 4) การต่อของ บรรจุ เท และแยกชิ้นส่วน

6.1.1.3 การรักษาสุขภาพ

- 1) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย
- 2) การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน

6.1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ได้แก่

6.1.2.1 ดนตรี

- 1) การแสดงกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี
- 2) การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ เช่น เครื่องดนตรีประเภทเคาะประเภทตี

ฯลฯ

- 3) การร้องเพลง

6.1.2.2 สนุกสนาน

- 1) การชื่นชม และสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
- 2) การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลกขบขัน และเรื่องราว

เหตุการณ์ที่สนุกสนานต่าง ๆ

6.1.2.3 การเล่น

- 1) การเล่นอิสระ

- 2) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่
- 3) การเล่นในห้องเรียน และนอกห้องเรียน

6.1.2.4 คุณธรรม จริยธรรม

1) การปฏิบัติตนตามศาสนาที่นับถือ

6.1.3 ประสบการณ์สำคัญ ที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่

6.1.3.1 การเรียนรู้ทางสังคม

6.1.3.2 การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง

6.1.3.3 การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

6.1.3.4 การวางแผน ตัดสินใจเลือก และการลงมือปฏิบัติ

6.1.3.5 การมีโอกาสดำเนินการความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเอง

และผู้อื่น

6.1.3.6 การมีประสบการณ์ ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเคารพ ใน

ความคิดเห็นของผู้อื่น

6.1.3.7 การแก้ปัญหาในการเล่น

6.1.3.8 การมีประสบการณ์ ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย

6.1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมทางด้านสติปัญญาได้แก่

6.1.4.1 การคิด

- 1) การรู้จักสิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น
- 2) การเลียนแบบการกระทำ และเสียงสัตว์ต่าง ๆ
- 3) การเชื่อมโยง ภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบต่าง ๆ กับสิ่งของหรือ

สถานที่จริง

4) การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และผลงาน

5) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ ผ่านสื่อ วัสดุ ต่าง ๆ

6.1.4.2 การใช้ภาษา

1) การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด

2) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราว

เกี่ยวกับตนเอง

3) อธิบายเกี่ยวกับ สิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ

4) การฟังนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน

5) การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ ที่สื่อความหมายต่อเด็ก

เขียนภาพ เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนชื่อตนเอง

6) การอ่านในหลายรูปแบบ ผ่านประสบการณ์ ที่สื่อความหมายต่อเด็ก

อ่านภาพ หรือสัญลักษณ์ จากหนังสือนิทาน/เรื่องราวที่สนใจ

6.1.4.3 การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ

1) การสำรวจ และอธิบาย ความเหมือน ความต่างของสิ่งต่าง ๆ

2) การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม

3) การเปรียบเทียบ เช่น ยาว/สั้น ชรุขระ/เรียบ ฯลฯ

- 4) การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ
- 5) การคาดคะเนสิ่งต่าง ๆ
- 6) การตั้งสมมติฐาน
- 7) การทดลองสิ่งต่าง ๆ
- 8) การสืบค้นข้อมูล
- 9) การใช้หรืออธิบายสิ่งต่าง ๆ
- 10) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

6.1.4 จำนวน

- 6.1.4.1 การเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน
- 6.1.4.2 การนับสิ่งต่าง ๆ
- 6.1.4.3 การจับคู่ หนึ่ง ต่อ หนึ่ง
- 6.1.4.4 การมีประสบการณ์ กับจำนวนหรือปริมาณที่เพิ่มขึ้น หรือลดลง

6.1.5 มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ)

- 6.1.5.1 การต่อเข้าด้วยกัน การแยกออก การบรรจุหรือการเทออก
- 6.1.5.2 การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่าง ๆ กัน
- 6.1.5.3 การมีประสบการณ์ และการอธิบาย ในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ

ที่สัมพันธ์กัน

- 6.1.5.4 การมีประสบการณ์ และการอธิบาย ในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่

ของคน และสิ่งต่าง ๆ

- 6.1.5.5 การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ ด้วยภาพวาด ภาพถ่ายและ

รูปภาพ

6.1.6 เวลา

- 6.1.6.1 การเริ่มต้นและหยุดการกระทำโดยสัญญาณ
- 6.1.6.2 การมีประสบการณ์ และเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้าตอนเย็น

เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ ฯลฯ

- 6.1.6.3 การมีประสบการณ์ และเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ

- 6.1.6.4 การสังเกตการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล

6 .2 สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรเรียนรู้เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อ ในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็กโดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก สารสำคัญที่ควรเรียนรู้มีดังนี้

6.2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก

เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิธีระวังรักษา

ร่างกายให้

สะอาด ปลอดภัย เรียนรู้ ที่จะเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียว หรือกับผู้อื่นตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

6.2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล และสถานที่ แวดล้อมเด็ก

เด็กควรได้มีโอกาส รู้จัก และรับรู้เรื่องราว เกี่ยวกับครอบครัวสถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้อง หรือมีโอกาสใกล้ชิด และปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

6.2.3 ธรรมชาติรอบตัว

เด็กควรได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ

6.2.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก

เด็กควรได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัสของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

7. การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย 3-5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของ กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียก กิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ประสบการณ์ ที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์ สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และยืดหยุ่น ให้มีสาระการเรียนรู้ที่เด็กสนใจ และสาระการเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนดแนวคิดการจัดประสบการณ์ โดยยึดเด็กเป็นสำคัญ เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้ยึดแนวคิดการจัดประสบการณ์ ดังนี้การสอนแบบโครงการ (Project Approach) คือ การศึกษา สืบค้นลงลึกในเรื่องที่เด็กสนใจหรือทั้งผู้สอนและเด็กสนใจ แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ และระยะสรุปโครงการ ซึ่งในแต่ละระยะจะประกอบด้วย การอภิปรายการออก ภาควิชา การสืบค้น การนำเสนอ และจัดแสดงการสอนภาษาโดยรวม/ธรรมชาติ (Whole Language) แนวคิดนี้มีปรัชญาความเชื่อว่าการสอนภาษาให้กับเด็กนั้นต้องเป็นการสอนภาษาที่สื่อความหมายกับ เด็ก ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน เด็กจึงจะสามารถเรียนรู้ภาษาได้ดี และเด็กควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษาที่สื่อความหมาย มีการจัดสื่อเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่าน กระบวนการเล่นได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด ไม่ใช้การทำแบบฝึกปฏิบัติการสอนตามแนวคิดวอลดอร์ฟ (Waldorf) แนวคิดนี้เชื่อว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากการเลียนแบบ ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็ก จุดมุ่งหมายของวอลดอร์ฟ คือ ช่วยให้นุชนวัยบรรลุศักยภาพสูงสุดที่ตนมีพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่ดี มี สังคมที่สมบูรณ์โดยเน้นในเรื่องจิตวิญญาณ ความรู้สึกเน้นการสร้างเจตคติในตัวเด็ก เน้นสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่มาจากธรรมชาติการสอนตามแนวคิดนีโอ-ฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) แนวคิดนี้เชื่อว่าเด็ก เปรียบเสมือนไม้ไผ่อ่อน ๆ ที่ตัดได้เพราะฉะนั้นจึงควรให้ความสนใจกับการศึกษาระดับอนุบาลยิ่งกว่า การศึกษาระดับใด ๆ การจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้นเกิดศักยภาพ 4 ด้าน คือ ร่างกายจิตใจ ความมี น้ำใจและวิชาการ กระบวนการเรียนรู้จะอาศัยหลัก 4 ข้อ คือ คลื่นสมองต่ำการประสานกันของเซลล์ สมอง ภาพพจน์ต่อตนเองและการให้ความรู้สึกผู้สอนระดับปฐมวัยต้องศึกษาและทำความเข้าใจใน หลักการจัดประสบการณ์ แนวการจัดประสบการณ์และรูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวันเพื่อนำ หลักสูตรลงสู่การปฏิบัติ ดังนี้

7.1 หลักการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ ดังนี้

7.1.1 การจัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

7.1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

7.1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

7.1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

7.1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

7.2 แนวการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้ให้แนวทางการจัดประสบการณ์ คือ

7.2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะกับอายุวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ

7.2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกตสืบค้นทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

7.2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการคือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

7.2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

7.2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

7.2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

7.2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

7.2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยมิได้คาดการณ์ไว้

7.2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการ

7.2.10 จัดทำสารสนเทศด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้มาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียน

8. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3–5 ปี สามารถจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าในแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

8.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

8.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กวัย 3 ขวบได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็กในแต่ละวัน เช่น

8.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่อง นานเกินกว่า 20 นาที

8.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุมการเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40–60 นาที

8.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้องกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังกายมากนักเพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

8.2 ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัยต้องครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

8.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

8.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเด็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สี กรรไกร พู่กันดินเหนียว ฯลฯ

8.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นมีความเชื่อมั่นกล้าแสดงออกมีวินัยในตนเอง รับผิดชอบข้อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรม ต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติ โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

8.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีแสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการจัดกิจวัตรประจำวันมีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อน นอนหลับ ขับถ่ายทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายกติกา ข้อตกลงของส่วนร่วมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

8.2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอดสังเกตจำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิด เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก คำนวณจากแหล่งข้อมูลต่างๆทดลอง ศึกษานอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

8.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อม ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็ก เป็นสำคัญ

8.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรม ศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ ตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้าง เช่น แท่งไม้รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ การประเมินพัฒนาการ

8.3 กิจกรรมประจำวันที่จัดในวันหนึ่งมีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 49-57)

8.3.1 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

8.3.1 กิจกรรมเสริมประสบการณ์

8.3.3 กิจกรรมเสรี/เล่นตามมุม

8.3.4 กิจกรรมสร้างสรรค์

8.3.5 กิจกรรมกลางแจ้ง

8.3.6 เกมการศึกษา

9. การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

9.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก

9.2 ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

9.3 สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน

9.4 ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็น

หลักฐาน

9.5 ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3-5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

จากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ดังกล่าวเป็นการจัดการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการครบทุกด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรม

1. ความหมายของคุณธรรม

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 235) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีหรือหน้าที่อันพึงมีอยู่ในตัว

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2553 : 13) ให้ความหมาย คำว่า คุณธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณ ความดีงาม, สภาพที่เกื้อกูล ส่วนคำว่า จริยธรรม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Ethics หมายถึง ความประพฤติอันประเสริฐ หรือการดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ หมายถึง มรรคมีองค์ 8 หรือศีล สมาธิ ปัญญา

มะละวัลย์ จันทนา (2553 : 10) คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่ดีในจิตใจของบุคคล เป็นคุณงามความดีและความถูกต้องซึ่งได้รับการปลูกฝังอบรมให้ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา

รัชนิ สีนะสนธิ (2541 : 36) คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ หรืออาจกล่าวได้ว่าคุณธรรม คือการนำเอาจริยธรรมแต่ละข้อมาปฏิบัติจนเป็นนิสัย เช่น ความเป็นผู้ไม่กล่าวเท็จโดยหวังประโยชน์ส่วนตน ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ การมีความรับผิดชอบ เป็นต้น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543 : 115) คุณธรรม คือหลักธรรมที่สร้างความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดี ในทางศีลธรรมที่คุณงามความดีภายในจิตใจอยู่ในขั้นสมบูรณ์จนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขความยินดี

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2545 : 175) คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่ดีงามของบุคคลเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของการปฏิบัติจริยธรรม คุณธรรมเป็นเรื่องของจิตใจ ดังนั้น การพัฒนาคุณธรรมจึงเป็นเรื่องของการพัฒนาจิตใจของบุคคลให้มีความรัก ความปรารถนาดี มีใจกว้าง มีความอดทน มีความเสียสละ มีความคิดเห็นในเรื่องที่ถูกต้องดีงามและมีความตั้งใจจริงที่จะงดเว้นจากการทำความชั่วและความเสื่อมเสียทุกชนิด

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546 : 235) คุณธรรมหมายถึง สภาพคุณงามความดี คนที่มีคุณธรรม หมายถึง คนที่มีจริยธรรมอยู่ในระดับสูงซึ่งคนที่มีคุณธรรมนั้น นอกจากจะไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นแล้วยังมีจิตใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร (2547 : 57) คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี ซึ่งเป็นคุณสมบัติทางกาย วาจา ใจ ใดๆ ที่เป็นคุณไม่เป็นโทษ

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2547 : 57) คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีของบุคคลที่มีจริยธรรมในจิตใจมีความเคยชินในการประพฤติดีอย่างใดอย่างหนึ่งตรงกันข้ามกับกิเลส คุณธรรมคือความดีงามที่เกิดจากการกระทำ ความประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามทั้งต่อตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวมได้รับประโยชน์ด้วยคุณธรรมสำคัญได้แก่ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ การบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่บุคคลต่าง ๆ

ยนต์ ชุ่มจิต (2550 : 157) คุณธรรม หมายถึง ธรรมชาติของความดี ลักษณะของความดี หรือสภาพของความดี ที่มีอยู่ในตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจมนุษย์โดยผ่านประสบการณ์จากการได้สัมผัส ซึ่งจะแสดงออกมาจากการกระทำทางกาย วาจา และใจของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งที่มิใช่ประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมเป็นผลในการประพฤติปฏิบัติและคิดในทางที่ถูกต้องดีงาม

2. ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงาม อยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มนำให้บุคคลมุ่งทำความดี และเว้นความชั่ว มีแนวทางความประพฤติอยู่ในเรื่องของความดีความถูกต้องความควรในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างสงบเรียบร้อย และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีคุณธรรมและมโนธรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดี โดยสำนึกที่จะใช้สิทธิและหน้าที่ของคนตามค่านิยมที่พึงประสงค์ (ประกาศรี สืออำไพ. 2550 : 19)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546 : 291) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2542 : 3) จริยธรรม หมายถึง ความถูกต้องที่ดีงาม สังคมทุกสังคมจะกำหนดกฎเกณฑ์ กติกา บรรทัดฐานของตนเองว่าอะไรคือสิ่งที่ดีงาม อะไรคือความถูกต้อง ในสังคมโจรกรรม การปล้นเขากิน ถือว่า เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เป็นความผิดที่ต้องมีบทลงโทษ ดังนั้นสิ่งที่เป็นความดี ความถูกต้องในความคิดของแต่ละบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพื้นฐานการขัดเกลาอบรมของบุคคลในสังคมนั้น ๆ

บุญมี แท่นแก้ว (2542 : 25) จริยธรรม หมายถึง ธรรมชาติหรือหลักธรรมที่บุคคลควรประพฤติ จัดว่า เป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางร่างกายในลักษณะที่ดีงามถูกต้อง อันเป็นสิ่งที่ประสงค์ของสังคม และจริยธรรมจะมีได้จำต้องอาศัยหลักคำสอนทางศาสนา อันได้แก่ศีล อันหมายถึงหลักหรือกฎเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติเพื่อคัดหรือฝึกหัดกายและวาจาให้เรียบร้อย ให้เป็นปกติ กล่าวคือจะพูดหรือทำสิ่งใดให้เป็นไปตามปกติอย่าให้ผิดปกติ (ผิดศีล) เช่น พูดให้ถูกต้อง ให้เป็นธรรม กระทำให้ถูกต้อง ให้เป็นธรรม เมื่อพูดหรือกระทำถูกต้อง เป็นธรรมย่อมมีความสุข ความสบาย เยือกเย็น ไม่เดือดร้อนอันเป็นผล การมีความสุข ความสบาย เยือกเย็น ไม่เดือดร้อนดังกล่าวจึงเป็นผลของการมีศีลหรือเป็นผลแห่งการมีคุณธรรมในจิตใจ เมื่อมีคุณธรรมในจิตใจแล้ว ก็เป็นเหตุให้ประพฤติกิริยธรรมได้ถูกต้อง ดังนั้นคุณธรรม และศีลจึงเป็นโครงสร้างจริยธรรม

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ (2545 : 195) จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์หรือแนวทางที่พึงปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงคุณงามความดี หรือเพื่อให้เกิดคุณธรรม กฎเกณฑ์หรือแนวทางที่พึงปฏิบัติได้รับการประเมินค่าว่าเป็นสิ่งที่ดี สามารถนำผู้ประพฤติปฏิบัติตนให้บรรลุผลที่หวังไว้ได้ ขณะเดียวกันก็ไม่สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนแก่บุคคลหรือสุจริตชนทั้งหลาย การปฏิบัติตามจริยธรรม ย่อมให้ผลดีแก่ผู้ปฏิบัติ สังคม และสิ่งแวดล้อมผู้ปฏิบัติตามจริยธรรมย่อมได้ชื่อว่า เป็นคนดี หากบุคคลในสังคมทุกคนปฏิบัติตามหลักจริยธรรมสังคมสิ่งแวดล้อม จะไม่ถูกเบียดเบียนและถูกรบกวนจนเกิดสภาพเสียดุลยภาพทางสังคมและระบบนิเวศวิทยา

เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร (2547 : 58) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำ ทางกาย วาจา ใจ อันดีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติ

สุรงค์ ไคว์ตระกูล (2548 : 369) ได้กล่าวเรื่องจริยธรรม ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ความหมายประเภทที่ 1 จริยธรรม คือ หลักการหรือแนวทางปฏิบัติตน ความหมายประเภทที่ 2 จริยธรรม คือ การกระทำหรือการแสดงออกในรูปของพฤติกรรม

พิภพ วังเงิน (2549 : 4) จริยธรรม คือ กิริยามารยาทการประพฤติปฏิบัติที่สังคมปรารถนา เป็นแนวทางเพื่อบรรลุสภาพชีวิตที่ดีงามทั้งทางกาย วาจาใจ (ทำ พูด คิด) เป็นไปในทางที่ดี และละเว้นสิ่งที่ไม่ดีต่อปทัสถานของสังคม

ยนต์ ชุ่มจิต (2550 : 159) จริยธรรม คือ กิริยามารยาทการประพฤติที่ถูกต้องดีงาม มีคุณค่าแก่การนำไปดำเนินชีวิต หรือหลักในการดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ

สรุปจริยธรรม หมายถึง การแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนคุณธรรมภายในให้เห็นเป็นรูปธรรม เป็นการปฏิบัติที่ดีงามที่เหมาะสม และถูกต้องตามศีลธรรม

3. องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม

ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการทั้งหลายได้แบ่งองค์ประกอบของจริยธรรมและคุณธรรม

ไว้ดังนี้ พระราชวรมณี (ประยูรค์ ปยุตโต. 2523 : 9-12) แบ่งจริยธรรมของบุคคลออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. จริยธรรมภายใน เป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นรากฐานทำให้เกิดจริยธรรมภายนอก

2. จริยธรรมภายนอก เป็นจริยธรรมที่บุคคลแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอกสามารถสังเกตเห็นได้ เช่น ความรับผิดชอบความมีระเบียบวินัย เป็นต้น และจริยธรรมที่แท้จริงของบุคคลนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของธรรมฉันทะ คือมีความเป็นอิสระในความคิด และพฤติกรรมที่แสดงออกโดยไม่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขใดๆ

สาโรช บัวศรี (2532 : 33) จำแนกองค์ประกอบที่สำคัญของจริยธรรมไว้ 2 ประการ คือ

1. ศีลธรรม (moral value) คือ สิ่งที่ควรดเว้น สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ

2. คุณธรรม (ethical value) คือ สิ่งที่เราควรปฏิบัติทั้งศีลธรรมและคุณธรรมรวมกัน

เป็นจริยธรรม

ประกาศรี สืออำไพ (2543 : 48) องค์ประกอบของจริยธรรมประกอบด้วยดังต่อไปนี้

1. ระเบียบวินัย (discipline) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง สังคมที่ขาดกฎเกณฑ์ทุกคนสามารถทำทุกอย่างได้ตามอำเภอใจ ย่อมเดือดร้อนระส่ำระสาย ขาดผู้นำผู้ตาม ขาดระบบที่กระชับความเข้าใจ เป็นแบบแผนให้ยึดถือปฏิบัติ การหย่อนระเบียบวินัยทำให้เกิดการละเมิดสิทธิและหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละบุคคล ขาดได้ไร้ระเบียบวินัย ย่อมยากที่จะพัฒนาไปได้ทัดเทียมชาติอื่น จึงควรประพฤติตามจารีตประเพณีของสังคม

2. สังคม (society) การรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผน ก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม มีวัฒนธรรมอันเป็นความมีระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนเป็นกลุ่มชนที่ขยายวงกว้างเรียกว่า สังคม

3. อิสระเสรี (autonomy) ความมีสำนึกในมโนธรรมที่พัฒนาเป็นลำดับก่อให้เกิดความอิสระ สามารถดำรงชีวิตตามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาและประสบการณ์ในชีวิต มีความสุข อยู่ในระเบียบวินัยและสังคมของตน เป็นค่านิยมสูงสุดที่คนได้รับการขัดเกลาแล้วสามารถบำเพ็ญตนตาม

เสรีภาพเฉพาะตนได้อย่างอิสระ สามารถปกครองตนเองและชักนำตนเองให้อยู่ในทำนองคลองธรรม สามารถปกครองตนเองได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 285) องค์ประกอบทางจริยธรรมประกอบด้วยลักษณะ 4 อย่างคือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ว่าการกระทำใดดีและเลว ควรไม่ปฏิบัติ ในทัศนะของสังคม เป็นความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ ค่านิยม หลักธรรม คำสอนที่เป็นปทัสถานของสังคม
2. เจตคติทางจริยธรรม เป็นความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะนั้นๆ เพียงใดเจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคลจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมก็ได้ เจตคติเชิงจริยธรรมจะรวมความรู้ และความรู้ถึงในเรื่องนั้นเข้าด้วยกัน
3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่ทำ พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และจะแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจในการกระทำนั้นๆ
4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎเกณฑ์ และค่านิยมของสังคม

พิภพ วังเงิน (2549 : 4-5) องค์ประกอบของจริยธรรมเป็นแนวทางให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย ประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ระเบียบวินัย (discipline) เป็นสิ่งสำคัญยิ่งถ้าองค์การขาดกฎเกณฑ์ แต่ละคนต่างทำอะไรได้ตามอำเภอใจไม่มีผู้นำ ไม่มีระเบียบแบบแผนให้ยึดถือ จะเกิดการละเมิดสิทธิหน้าที่ เกิดความเดือดร้อนระส่ำระสาย
2. สังคม (society) การรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผนจะก่อให้เกิดความเรียบร้อย ขนบประเพณีที่ดีงาม
3. อิสระเสรี (autonomy) บุคคลผู้สำนึกในมโนธรรมและมีประสบการณ์ชีวิตย่อมจะมีความสุขที่จะอยู่ในระเบียบวินัย ค่านิยมคืออิสระ เสรีภาพ เมื่อได้รับการขัดเกลาแล้วสามารถปกครองตนเองให้อยู่ในทำนองคลองธรรมได้

เนตรพัฒนา ยาวีราช (2549 : 11) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจริยธรรมประกอบด้วย ส่วนประกอบ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้เหตุผล (moral reasoning) หมายถึงความเข้าใจในความถูกต้องคือรู้ว่าอะไรถูกต้อง สามารถตัดสินใจแยกแยะความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยการคิด
2. องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้สึกสำนึกผิดชอบชั่วดี ความเชื่อ (moral attitude and belief) คือความพึงพอใจ ศรัทธา ความเลื่อมใส ความรู้สึกชื่นชมยินดี ความนิยมที่จะรับมาเป็นแนวทางปฏิบัติ
3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมการแสดงออก (moral conduct) หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลตัดสินใจได้ว่ากระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของคุณธรรมและจริยธรรมมีลักษณะ 2 ส่วน อันได้แก่ จริยธรรมที่เป็นอยู่ภายใน ทางด้านเหตุผล ความสำนึกผิดชอบชั่วดี ในด้านทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมในสังคม ที่ควรดเว้น ไม่ควรประพฤติ และส่วนที่เป็นจริยธรรมภายนอก อันเป็นส่วน

ของคุณธรรมที่แสดงออกมาทางด้านพฤติกรรม ที่เป็นค่านิยมของสังคม หลักธรรม คำสอนที่เป็น ปทัสถานของสังคมที่สามารถสังเกตเห็นได้ในด้านพฤติกรรม

4. แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 153) กล่าวว่า จริยธรรมของบุคคล พัฒนาจากการที่ บุคคลมีประสบการณ์ และการเรียนรู้จากสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงเป็นลำดับขั้นของการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

จากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการได้เสนอทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไว้อย่าง หลากหลายทั้งทฤษฎีในเชิงจิตวิทยาสังคม จิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาปัญญา นิยม สรุปได้ 8 ทฤษฎี ดังนี้ 1) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมอนด์ ฟรอยด์ Sigmund Freud เชื้อในสัญชาตญาณพื้นฐาน (id, ego, superego) ที่สัมพันธ์กับระบบบุคลิกภาพและการแสดงพฤติกรรมของคน 2) ทฤษฎีการ กระจำค่านิยม (theory of values clues clarification) ของ Raths Harmin และ Simon ให้ ความหมายค่านิยมเช่นเดียวกับจริยธรรม และเชื่อว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่างๆ ที่ตนเชื่อว่าดี งามและควรค่าต่อการยึดถือ 3) ทฤษฎีเหตุผลทางจริยธรรมของ Kohlberg เชื่อว่า การพัฒนาทาง จริยธรรมขึ้นอยู่กับพัฒนาทางปัญญาที่สัมพันธ์กับอายุในช่วงวัยต่างๆ ของบุคคล เมื่อบุคคลเติบโต ขึ้นจะมีเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น 4) ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม (behavior modification) ของจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม มุ่งเน้นการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบ เชื่อว่าพฤติกรรมของคนถูก ควบคุมโดยเงื่อนไขการเสริมแรงและการลงโทษ 5) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) เชื่อว่าพฤติกรรมจริยธรรมของบุคคลเกิดขึ้นโดยการสังเกต เรียนรู้ และประเมินพฤติกรรมของ คนในสังคมเกิดเป็นทฤษฎีการเรียนรู้จากตัวแบบและแนวคิดกลไกการควบคุมตนเอง (self-regulatory mechanism) ของ Bandura 6) ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ Ajzen และ Fishbein เชื่อว่าเจตนา เชิงพฤติกรรมเกิดจากองค์ประกอบ 2 ประการ คือ เจตคติเชิงพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งองค์ประกอบทั้งสองจะส่งผลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมแล้วส่งผลต่อพฤติกรรม 7) รูปแบบทฤษฎี ปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) เป็นทฤษฎีที่มีรูปแบบก้าวหน้า ได้รับการเผยแพร่อย่าง กว้างขวางทั้งในและต่างประเทศเพราะให้ความสนใจต่อการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมต่างๆ ของ บุคคลอันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ได้แก่ ปัจจัยจิตลักษณะของบุคคล ปัจจัยสถานการณ์ และปัจจัยจิต ลักษณะตามสถานการณ์ และ 8) ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุพานิช เชื่อว่าพฤติกรรม จริยธรรมของบุคคลมีพื้นฐานมาจากความเฉลียวฉลาด สุขภาพจิตที่ดี ประสบการณ์ทางสังคมปัจจัย เหล่านี้จะส่งผลต่อจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจจนก่อให้เกิดพฤติกรรมจริยธรรมในที่สุด (อรอุมา เจริญสุข. 2552 : 48)

4.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget

Piaget (n.d.) มีแนวคิดว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล มีความสัมพันธ์กับ ความคิดความเข้าใจของคนนั้น ซึ่งมีการพัฒนาตามลำดับขั้นความคิดความเข้าใจ เป็นผลจากการปรับ ระบบความคิด หรือปรับตัวด้วยการรับประสบการณ์ใหม่ เข้าในระบบความรู้ความเข้าใจให้สอดคล้องกับ ประสบการณ์ใหม่ที่ได้นั้น และเขาได้พบว่า ความสามารถในการทำความเข้าใจกฎเกณฑ์และความถูกต้อง ของการกระทำจะขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะทางสมอง และสติปัญญาของผู้เรียนโดยแบ่งการพัฒนาการเป็น 2 ขั้น คือ

1. ขั้นการมีจริยธรรมโดยการบังคับ จริยธรรมในลักษณะนี้ จะพบในเด็กที่ต่ำกว่า 8 ปี โดยในขั้นนี้จะเชื่อฟังคำสอนและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ โดยไม่มีข้อสงสัยและไม่ต้องการเหตุผล การยอมทำดีเพราะกลัวถูกการลงโทษ เช่น เด็กที่ทำไข่แตกไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตามก็จะถูกลงโทษ

2. ขั้นการมีจริยธรรมด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาของเด็กที่มีวัยสูงกว่า 8 ปี ความรู้ความเข้าใจของเด็กจะพัฒนามากขึ้น เข้าใจในเรื่องนามธรรมมากขึ้น รู้จักใช้เหตุผล และการพิจารณาถูกผิดด้วยการกระทำ ที่มีเจตนาและไม่มีเจตนาของผู้กระทำ โดยยึดหลักความยุติธรรมในการตัดสินความหนักเบาของการลงโทษ รวมทั้งรู้จักให้อภัย และสามารถเข้าใจได้ว่า ข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ไม่ใช่สิ่งตามตัว แต่เป็นเรื่องที่มีพื้นฐานมาจากการให้และการรับ ซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือยืดหยุ่นได้

การที่จะพัฒนาจริยธรรมให้แก่เด็กนั้น ควรให้เด็กได้มีประสบการณ์และปล่อยให้ได้จัด และปรับระบบของประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจและตัดสินด้วยตนเอง การที่เด็กจะพัฒนาจริยธรรมและความรู้ความเข้าใจได้ดีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการ คือ สติปัญญาความสามารถของเด็ก และคุณภาพของสิ่งแวดล้อม (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2553 : 185)

4.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 185) ได้กล่าวถึงทฤษฎีทางจริยธรรมของ (Kohlberg) ไว้ว่า มีการจัดแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม ออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งเป็น 2 ขั้นรวมทั้งหมด 6 ขั้น ดังนี้

1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (preconvention level)

1.1 การใช้จริยธรรมของผู้อื่น พบมากในเด็กที่อายุต่ำกว่า 7 ปี การกระทำที่ดีคือ กิจกรรมที่ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ เด็กจะเชื่อฟังและทำตามผู้ใหญ่ เพื่อตนจะได้ไม่ถูกลงโทษ

1.2 รักษาผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ เป็นลักษณะของการเห็นความสำคัญและพอใจที่จะประพัตติ ซึ่งเป็นผลให้ตนได้รับรางวัลและสิ่งตอบแทน และคำนึงถึงการได้รับการตอบแทนเป็นหลัก พบมากในเด็กระหว่าง 7-10 ปี

2. ระดับทำตามกฎเกณฑ์ (conventional level)

2.1 การยอมรับของกลุ่ม การทำตามคาดหวังของบุคคลที่มีความสำคัญในทัศนะของเด็ก เด็กต้องคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อนหรือผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด พฤติกรรมดีเป็นพฤติกรรมที่กลุ่มหรือคนที่เด็กนับถือเห็นว่าดี พฤติกรรมที่ไม่ดีคือพฤติกรรมที่คนอื่นเห็นว่าไม่ดีพบในเด็กอายุ 10-13 ปี

2.2 ระเบียบของสังคม เป็นขั้นที่ถือเอาหน้าที่และการรักษาระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นหลักในการปฏิบัติ เด็กจะเข้าใจถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ และศรัทธาต่อกฎเกณฑ์ของสังคมจนถือเป็นหลักปฏิบัติโดยขาดการยืดหยุ่น พบมากในวัย 13-16 ปี

3. ระดับมีจริยธรรมอย่างมีวิจารณ์ญาณ (post conventional level)

3.1 สัญญาสังคม บุคคลที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป จะพัฒนาได้ถึงขั้นนี้ โดยเขาถือว่าการกระทำตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่สังคมและคนส่วนใหญ่ยอมรับกว่า เป็นการกระทำที่ถูกต้อง แต่ก็ยอมรับว่าค่านิยมปทัสถานและกฎเกณฑ์ทางสังคม จะยืดหยุ่นได้ตามเหตุผลและสถานการณ์ บุคคล

ที่มีการพัฒนาถึงขั้นนี้ จะมีหลักการในการตัดสินใจ เคารพตนเองและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม

3.2 คุณธรรมสากล เป็นขั้นที่บุคคลสามารถพัฒนากฎเกณฑ์และหลักการทาง

จริยธรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยมีหลักยึดของตนเอง เช่น ความยุติธรรม คุณภาพ ความรับผิดชอบเป็นหลักการที่เขาได้พิจารณาและตัดสินใจที่จะเลือกทำในสิ่งที่เห็นว่า ถูกต้องดีงามแล้ว และสามารถจัดเข้าในระบบจริยธรรมจนเป็นอุดมการณ์ โดยไม่ต้องผูกพันกับกฎเกณฑ์ของสังคมและผู้อื่น

จะเห็นได้ว่านักเรียนระดับปฐมวัย เด็กที่อายุต่ำกว่า 7 ปี การกระทำที่ดีคือกิจกรรมที่ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ เด็กจะเชื่อฟังและทำตามผู้ใหญ่ เพื่อตนจะได้ไม่ถูกลงโทษ

4.3 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก 3-6 ปี

แต่ระดับก่อนประถมศึกษาเป็นวัยที่เหมาะสมต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นวัยที่ชอบการเรียนรู้แบบและพร้อมจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ดังนั้นการปฏิบัติต่อเด็กวัยนี้เหมาะสมทั้งการพัฒนาทางกายและทางจิตใจ จะเป็นการป้องกันปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อเด็กเติบโตเข้าสู่วัยรุ่นและผู้ใหญ่ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2548 : 77) ได้แนะนำครูผู้สอนเรื่องการปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กในช่วงวัย 3-6 ปี ผู้ปกครองและครูควรส่งเสริมเด็กด้านพัฒนาการทางสติปัญญาและสุขภาพจิต โดยปลูกฝังลักษณะทางจริยธรรมขั้นพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. ทักษะคิดต่อคุณธรรมและค่านิยม
2. ความเชื่อฟัง
3. การเตรียมความพร้อมในการรับจริยธรรม

4.4 การพัฒนาทัศนคติต่อคุณธรรมและค่านิยม

ค่านิยม คือ สิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่าสำคัญ เช่น การรักษาศักดิ์ศรี การนับถืออาวุโส ฯลฯ ฉะนั้นลักษณะบางอย่างจึงอาจเป็นได้ทั้งคุณธรรมและค่านิยมไปพร้อมกัน เช่น ความกตัญญูในสังคมไทย ซึ่งเป็นลักษณะที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญและดีงาม เด็กในวัยนี้ยังไม่ทราบว่าจะดีหรือไม่ดีควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ นอกจากนี้ยังไม่ทราบว่าสังคมของตนเห็นว่าการทำอะไรดีสำคัญ แต่เด็กได้รับการปลูกฝังลักษณะเหล่านี้จากคำบอกเล่า และจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับในชีวิตประจำวันทั้งจากพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่จงใจและไม่จงใจจะสั่งสอน

การพัฒนาทัศนคติต่อคุณธรรมและค่านิยมนั้นทำได้ 2 วิธี คือ การบอกกล่าวให้เด็กรับรู้ รับทราบเรื่องราวของผู้อื่นที่ทำความดีละเว้นความชั่ว และผู้กระทำได้รับประโยชน์หรือเกิดความพอใจอย่างไร อีกวิธีหนึ่งที่เหมาะสมกว่า คือ การจัดให้เด็กได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับคุณธรรมและค่านิยมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วเด็กได้รับรางวัลหรือเกิดความพอใจ เด็กในช่วง 3-6 ปี แม้จะฟังเรื่องราวต่าง ๆ เข้าใจอยู่บ้างแต่ก็ไม่ซาบซึ้งเหมือนกับได้เกิดกับตัวเด็กเอง ซึ่งเข้าใจได้ง่ายกว่า นอกจากนั้นทัศนคติที่ดีต่อคุณธรรม ซึ่งเกิดจากประสบการณ์โดยตรง มักผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่สอดคล้องกับทัศนคติที่เกิดจากคำบอกเล่า หรือการรับรู้เรื่องราวมาจากผู้อื่นอีกต่อหนึ่งผู้ปกครองและครูผู้สอนรวมทั้งผู้ใหญ่ที่อยู่รอบตัวเด็กจึงเป็นบุคคลสำคัญที่เด็กจะยึดถือเป็นแบบอย่างเรื่องราวและประสบการณ์ที่ผู้ใหญ่เล่าให้เด็กฟัง หรืออ่านนิทานคุณธรรมสอนใจร่วมกันกับเด็กจะช่วยพัฒนา ทัศนคติต่อคุณธรรมได้ระดับหนึ่ง แต่สิ่งสำคัญคือการจัดกิจกรรมหรือเปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจะเป็นวิธีการที่เสริมสร้างทัศนคติที่ดี

4.5 การพัฒนาความเชื่อฟัง

ช่วงอายุ 3–6 ปี เป็นช่วงที่ยังมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความเชื่อฟังในเด็ก เนื่องจากเด็กเรียนรู้สิ่งที่ถูกต้องโดยยึดผู้ใหญ่เป็นหลัก มีผู้ใหญ่เป็นผู้ตัดสินชี้ขาด แต่พฤติกรรมนี้จะลดลงเมื่อเด็กโตขึ้น โดยเด็กได้รับการสนับสนุนให้ใช้เหตุผลและการวิเคราะห์ตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น การพัฒนาความเชื่อฟังของเด็กวัยนี้ ผู้ที่ดูแลเด็กต้องติดตามผลและอยู่ใกล้ชิดเด็ก สังเกตพฤติกรรมเด็ก เมื่อเด็กทำได้ถูกต้องตามคำแนะนำ ควรมีการเสริมแรงซึ่งอาจเป็นการสัมผัสทางกายเช่น การกอด ลูบศีรษะ และหลัง หรือบางครั้งอาจให้สิ่งที่เป็นวัตถุสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เด็กพอใจ ซึ่งเด็กวัยนี้จะเข้าใจการสัมผัสทางกาย และการได้รับวัตถุสิ่งของมากกว่าคำชมเชยอย่างเดียว

4.6 การเตรียมความพร้อมในการรับจริยธรรม

แต่กระตักก่อนประถมศึกษา ควรได้รับการเตรียมความพร้อมด้านจริยธรรม โดยพัฒนาคุณสมบัติเหล่านี้

4. 1 การฝึกให้เด็กรู้จักและยอมรับตนเอง ผู้ปกครองควรบอกกล่าวเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น เกิดเมื่อไร ที่ไหน มีใครดีใจบ้าง ใครเป็นคนตั้งชื่อ ทำไมจึงชื่อเช่นนั้น ฯลฯ จะทำให้เด็กทราบว่าตนเป็นใครมีลักษณะความดีอะไรบ้างที่น้ำจะยึดถือต่อไป ควรปรับปรุงตนเองในด้านใด นอกจากนี้เด็กควรมีสิ่งของเป็นของตนเองบ้าง โดยคนอื่น ๆ จะต้องเคารพในความเป็นเจ้าของสิ่งนั้นของเด็ก จะทำให้เด็กมองเห็นว่าตนเป็นบุคคลหนึ่งแยกต่างหากจากคนอื่น มีความเข้าใจและยอมรับลักษณะของตน ในขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะปรับปรุงลักษณะที่ไม่ดีต่าง ๆ ของตนด้วย

4. 2 การฝึกให้เด็กยอมรับแบบอย่างจากคนอื่น เมื่อเด็กรู้จักตนเองและยอมรับลักษณะของตนแล้วต่อไปเด็กจะพยายามปฏิบัติตนให้เหมาะสม ในช่วงนี้ผู้ใหญ่ที่รับผิดชอบเด็กจะต้องทำตัวให้เด็กรัก ซึ่งเด็กจะยอมรับผู้ใหญ่มาเป็นต้นแบบโดยไม่รู้ตัว มีการเลียนแบบลักษณะนิสัยใจคอของผู้ที่เด็กรักโดยอัตโนมัติเมื่อเด็กเรียนรู้ที่จะยอมรับบิดามารดาของตนเป็นแบบอย่างแล้ว เด็กก็จะยอมรับครูของตนเป็นแบบอย่างได้โดยง่าย

4. 3 การเปิดโอกาสให้เด็กประสบความสำเร็จ การที่เด็กจะทำสิ่งต่าง ๆ ได้ ผู้ใหญ่ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจและศึกษาสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยเริ่มตั้งแต่หัดเดิน และส่งเสริมให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตั้งแต่อายุ 1-2 ขวบ เช่น ตักข้าวรับประทานเอง ใส่กางเกง ฯลฯ ต่อไปเด็กจะทำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้ดีขึ้นเป็นลำดับ เมื่อเด็กทำสำเร็จเด็กจะเกิดความพอใจในพฤติกรรมเหล่านี้รับรู้ถึงความสำเร็จ เกิดความปรารถนาที่จะกระทำซ้ำ และอยากที่จะประสบความสำเร็จอีกเมื่อเด็กมีความสามารถมากขึ้นผู้ใหญ่ควรส่งเสริมสนับสนุนต่อเนื่อง จะทำให้เด็กมีความมานะพยายาม ฝ่าฟันอุปสรรคจนทำงานสำเร็จ และไม่ย่อท้อที่จะทำความดี หากเด็กทำสิ่งใดไม่สำเร็จผู้ใหญ่ควรช่วยเด็กหาข้อบกพร่องและปรับปรุงตนเองใหม่ ให้สามารถทำสิ่งนั้นได้ดีขึ้น ไม่ควรดุว่าว่าเด็กจนเกิดความท้อถอย ดังนั้นการพัฒนาคุณธรรมในเด็กย่อมสามารถกระทำได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป เท่าที่สติปัญญาของเด็กจะเรียนรู้ และคุณธรรมที่นำมาพัฒนาต้องไม่ยากเกินไปในการฝึกฝน เช่น ความมีวินัย ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น

4.7 คุณลักษณะที่จะต้องพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรม

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาเด็ก 0 ถึง 12 ปี ทางด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ ให้เด็กไทยอายุ 0-12 ปี เป็นคนดีและเป็นคนเก่งที่มีคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และศาสนาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวจึงควรพัฒนาพฤติกรรมและจิตลักษณะไปพร้อมกัน โดยแบ่งช่วงอายุ ดังนี้

เด็กอายุ 0-5 ปี ควรได้รับการพัฒนา

1. มีลักษณะของคนไทย
2. มีศาสนา
3. มีพฤติกรรมที่นำไปสู่การเป็นคนดีและคนเก่งเมื่อโตขึ้น
4. มีความพร้อมที่จะรับจริยศึกษา
5. มีความเฉลียวฉลาด สุขภาพจิตดี และเรียนรู้เกี่ยวกับคนรอบตัว

เด็กอายุ

5-10 ปี ควรได้รับการพัฒนา

1. มีวัฒนธรรมไทย
2. เป็นพุทธมามกะหรือศาสนิกชนที่ดีอื่น ๆ ในเชิงการปฏิบัติ
3. มีพฤติกรรมที่นำไปสู่การเป็นคนดีและคนเก่ง และไม่เป็นปัญหาแก่สังคม

เมื่อโตขึ้น

4. มีความเฉลียวฉลาด สุขภาพจิตดี และมีประสบการณ์ทางสังคมระดับกลุ่ม
5. มีลักษณะจิตใจด้านจริยธรรมขั้นต้น ควบคุมตนเองได้บ้าง ต้องการ

ความสำเร็จและเชื่อว่าทำได้ดี

เด็กอายุ 10-12 ปี ควรได้รับการพัฒนา

1. มีวัฒนธรรมไทย
2. เป็นพุทธมามกะหรือศาสนิกชนที่ดีอื่น ๆ ในเชิงการปฏิบัติและเข้าใจ

หลักธรรมขั้นต้น

3. มีพฤติกรรมที่นำไปสู่การเป็นคนดีและคนเก่ง และไม่เป็นปัญหาแก่สังคม

เมื่อโตขึ้น

4. มีเฉลียวฉลาด สุขภาพจิตดี และมีประสบการณ์ทางสังคมระดับประเทศ

ชาติมีลักษณะทางจิตใจด้านจริยธรรมขั้นกลาง เริ่มมองการณ์ไกล ควบคุมตนเองได้ปานกลาง ต้องการความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน และเชื่อว่าทำได้ดี

คุณลักษณะตามช่วงอายุเหล่านี้ ควรได้รับการพัฒนาให้สัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น พัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคม ทำให้การพัฒนาต้องการกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมตามวัย

5. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

การพัฒนาจริยธรรมหรือหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางจริยธรรม ได้มีนักการศึกษา นักจิตวิทยา ได้แบ่งทฤษฎีไว้ดังนี้

ประภาศรี สีหอำไพ (2543) : 29-30) ได้แบ่งทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 แนวทางใหญ่ ดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory) เชื่อว่าจริยธรรมกับมโนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์อยู่ในสังคมกลุ่มใดก็จะเรียนรู้ความผิดชอบชั่วดี จากสิ่งแวดล้อมสังคมนั้นจนมีลักษณะพิเศษของแต่ละสังคมที่เรียกว่า “เอกลักษณ์” เป็นกฎเกณฑ์ให้ประพฤติปฏิบัติตามข้อกำหนดโดยอัตโนมัติ คนที่ทำชั่วแล้วรู้สึกเกิดหอรอโอดตบปะ ละอายใจตนเองถือว่าได้รับการลงโทษด้วยตนเอง เมื่อสำนึกแล้วพึงละเว้นไม่ปฏิบัติอีกโดยไม่ต้องมีสิ่งควบคุมจากภายนอกเป็นการสร้างมโนธรรมขึ้นมาโดยไม่จำเป็นต้องสนใจองค์ประกอบของลำดับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) อธิบายการเกิดของ จริยธรรมว่าเป็นกระบวนการทางสังคมประกิต (Socialization) โดยการซึมซับกฎเกณฑ์ต่างๆจากสังคม ที่เติบโตมารับเอาหลักการเรียนรู้เชื่อมโยงกับหลักการเสริมแรง และการทดแทนสิ่งเร้า (stimulus substitution) รับแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นรูปแบบ โดยยึดถือว่าการเรียนรู้ คือ การสังเกต เลียนแบบจากผู้ใกล้ชิดเพื่อแรงจูงใจ คือเป็นที่รักที่ยอมรับในกลุ่มพวกเดียวกันกับกลุ่มต้นแบบเพื่อเป็น พวกเดียวกัน

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Development Theory) จริยธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงต้องมีการพิจารณา เหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้นมีการรับรู้จริยธรรมที่ พัฒนาขึ้นตามลำดับ

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2545 : 167-168) แนวทางการพัฒนาจริยธรรมที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนาจิตใจ (spiritual development) ซึ่งเป็นกระบวนการการสร้างจิตสำนึก (consciousness) ที่ดี จิตสำนึกที่รับผิดชอบ และรู้จักแยกแยะสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำออกจากกันได้ ด้วยตนเอง ให้เกิดขึ้นอย่างถาวรในจิตใจของบุคคล

กระบวนการในการพัฒนาจริยธรรม สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. กำหนดตัวบุคคลและกลุ่มเป้าหมาย
2. กำหนดปัญหาทางจริยธรรมให้ชัดเจน
3. กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาจริยธรรม
4. วางแผนกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการพัฒนา
5. ดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
6. วิเคราะห์ผล และประเมินผลของการดำเนินการ
7. สรุปผล

การพัฒนาจริยธรรมจะได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่นั้น ส่วน หนึ่งขึ้นอยู่กับตัวบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการอบรม ผู้ที่รับผิดชอบดำเนินการพัฒนา จริยธรรม จะต้องปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าศรัทธา ซึ่งจะเป็แรงจูงใจให้ผู้รับการอบรมปฏิบัติตามได้อย่างมี ประสิทธิภาพ นอกจากนี้สภาพสิ่งแวดล้อมก็มีส่วนสำคัญด้วยเช่นกัน

ทิตินา แคมมณี (2546 : 69-75) ได้กล่าวถึง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม โดยใช้วิธีสอนแบบต่างๆ เช่น การเล่านิทาน การเล่นเกม การใช้กรณีตัวอย่าง การใช้บทบาทสมมุติ การ ใช้สถานการณ์จำลอง การสอนโดยใช้กระบวนการและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

พิภพ วังเงิน (2549 : 48) ได้กล่าวถึงการพัฒนาจริยธรรม คุณธรรม ซึ่งเป็นการ พัฒนาด้านจิตใจให้สมบูรณ์ 3 ด้าน คือ

1. ให้มีสมรรถภาพ ให้เป็นคนเก่งที่มีปัญญาใฝ่รู้ รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ขยันขันแข็ง รู้จักพึ่งตนเอง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมและประเทศชาติ
2. ให้มีคุณภาพเป็นคนมีคุณธรรม พัฒนาให้เป็นคนมีเมตตา กรุณา กตัญญูรู้คุณ สามัคคี ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณ
3. ให้มีสุขภาพ เป็นคนมีความสุขทั้งทางกาย ใจ และทางสังคม พัฒนาให้เป็นคนมี ความสุข มีสมาธิ สงบเยือกเย็น แจ่มใส ร่าเริง พอใจในสิ่งที่มีและยินดีในสิ่งที่ทำ

จากแนวคิดดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของการฝึกอบรมในครั้งนี้ โดยใช้กระบวนการกิจกรรมกลุ่ม ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการพัฒนาครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการมีวินัย

1.1 ความหมายของวินัย

วินัยเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2542 : 3) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง ระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อตกลงที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิตร่วมกัน เพื่อให้อยู่อย่างราบรื่น มีความสุข ความสำเร็จ โดยอาศัยการฝึกอบรมให้รู้จักปฏิบัติตน รู้จักควบคุมตนเอง

วินัย พัฒนรัฐ (2546 : 9) ได้ให้ความหมาย ความมีระเบียบวินัยว่า หมายถึง การประพฤติตามกฎ ข้อบังคับ และกติกาดังกล่าว ที่สังคมกำหนดขึ้น เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและประพฤติของคนในสังคม เช่น กฎหมาย คำสั่ง คำประกาศ ระเบียบโรงเรียน

Charles (2002 : 3) กล่าวว่าวินัยในตนเองหมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม

Gordon (1996 : 7) กล่าวว่าวินัยในตนเองว่าเป็นสภาวะของการควบคุมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ไม่ได้เกิดขึ้นจากการควบคุมจากภายนอก

Edwards (1997 : 67) ให้ความหมายไว้ว่า วินัยในตนเองหมายถึง การมีสติรู้ตัวต่อความคิดและอารมณ์ที่เกิดขึ้นในใจ โดยเลือกที่จะตอบสนองต่อความคิดและอารมณ์อย่างเหมาะสมความหมายดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความหมายของวินัยในตนเอง มี 2 ด้านคือ 1) ด้านการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีซึ่งเป็นยอมรับของสังคม 2) ด้านการละเว้นการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม มีลักษณะร่วมที่สำคัญคือ เป็นการประพฤติปฏิบัติด้วยความสมัครใจ ของตนเองโดยไม่มีใครมาบังคับควบคุม

มะลิวัล จันทนา (2553 : 10) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่จะเกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือส่วนรวมโดยเกิดขึ้นจากความรู้สึกสำนึกภายในตนเองไม่มีความรู้สึกถูกบังคับให้กระทำการสิ่งนั้นๆ โดยเน้นการควบคุมตนเอง

โดยสรุป “วินัยในตนเอง” หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ได้เรียนรู้มาว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นที่ยอมรับและละเว้นการปฏิบัติในสิ่งไม่ดี ไม่เป็นที่ยอมรับโดยสมัครใจ ไม่มีใครบังคับ โดยที่การประพฤติปฏิบัตินี้เป็นสิ่งที่ส่งผลดีต่อตนเองและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน การเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลรักษาสิ่งของตนเองและผู้อื่น

1.2 ความสำคัญของวินัยในตนเอง

การปลูกฝังวินัยให้กับเด็กมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ผู้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยในตนเองไว้ดังนี้

กรรณิการ์ ลิ้มพะสุต (ม.ป.ป. : 1) กล่าวถึงการที่เด็กในห้องเรียนส่วนใหญ่มีวินัยในตนเอง ควบคุมตนเองได้ว่าทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ไม่ต้อง

คอยพะวงในการตัดสินใจสลับกับการทำกิจกรรมตลอดเวลา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ครูทำงานกับเด็กได้อย่างมีความสุข

พล แสงสว่าง (2543 : 14) เปรียบเทียบวินัยในตนเองว่า เป็นเสมือนเครื่องปรุงแต่งชีวิตให้นิสัยใจคอให้บุคคลเป็นคนที่มีความขยัน อดทน ซื่อสัตย์สุจริต รักสวยรักงาม รักความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย การมีวินัยในตนเองจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับตนเองเป็นพื้นฐาน มิฉะนั้นการที่จะคบหาสมาคมหรือทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมย่อมจะเป็นไปได้อย่างยาก และเมื่อสามารถปฏิบัติตนให้มีวินัยได้แล้ววินัยนั้นจะนำความสุขกายสบายใจมาสู่ตนเอง

อุมาพร ตรังคมบัติ (2542 : 25-26) ได้นำเสนอว่าการที่วินัยเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ในความถูกต้อง และพัฒนาศักยภาพสูงสุดที่ตนมีบุคคลที่มีวินัยในตนเองจะรู้ด้วยตนเองว่า สิ่งใดควรทำ หรือไม่ควรทำ ทำให้สามารถควบคุมตนเองได้ดีโดยไม่ต้องมีผู้อื่นหรือกฎเกณฑ์มาคอยควบคุม แต่หากไม่มีวินัยก็จะเกิดความยุ่งเหยิงหลายด้านทั้งในด้านสังคมครอบครัว และชีวิตของบุคคล

Gootman (2001 : 19) เปรียบเทียบวินัยว่าเป็นเสมือนความจริงของชีวิต และเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการในการพัฒนาชีวิต หากห้องเรียนใดมีวินัยจะช่วยให้ครูและเด็กเผชิญกับความเครียดลดน้อยลง เนื่องจากการที่เด็กมีวินัยในตนเองเด็กจะพัฒนาการควบคุมตนเอง ซึ่งทำให้ครูและเด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

สรุปได้ว่า วินัยเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้เกิดระเบียบแบบแผนชีวิตและสังคม หากไม่มีวินัยจะเกิดความขัดข้องวุ่นวายและยุ่งเหยิง ดังนั้น การเสริมสร้างวินัยให้แก่เด็กจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย เนื่องจากการบ่มเพาะเมล็ดพืชแห่งวินัยในตัวเด็กตั้งแต่วัยเริ่มแรก เพื่อให้วินัยหยั่งรากลึกลงอย่างมั่นคงมากขึ้น การพัฒนาวินัยนักเรียน โดยคาดหวังว่าเด็กปฐมวัยจะมี ความรับผิดชอบต่องานและปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนได้ เช่น การเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลรักษาสิ่งของตนเองและการดูแลรักษาสิ่งของผู้อื่น

2. ความสามัคคี

หนึ่งด้วยความพร้อมเพรียงกันให้สำเร็จกิจตามความประสงค์ การรวมกำลังกับคนอื่นจะเพิ่มขีดความสามารถทำงานใหญ่ได้สำเร็จลุล่วง การรวมกำลังอาจจะเป็นกำลังกาย กำลังทางความคิด กำลังความรู้ สุดแต่ว่าผู้ใดจะมีกำลังอย่างใด แล้วใช้กำลังความสามารถที่มีอยู่นั้นด้วยความพร้อมเพียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยไม่วิวาทบาดหมางกัน ความพร้อมเพียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหมายถึง การทำหน้าที่ใครมีหน้าที่อย่างใดก็ทำหน้าที่อย่างนั้น ไม่สับสนเกี่ยงงานรักษาหน้าที่ของตนให้ดำเนินไปด้วยดี ประเทศชาติที่มีคนพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันอย่างนี้ ย่อมนำไปสู่ความเจริญมั่นคง ซึ่งเป็นบ่อเกิดของความสุขความเจริญ และเป็นสิ่งคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ไปด้วยความพร้อมเพรียงกันจำแนกเป็น 2 อย่าง คือ

2.1 การพร้อมเพรียงกันทางกาย ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมการงานของหมู่คณะให้สำเร็จลุล่วง ไม่รังเกียจเกี่ยงงาน แกร่งแหยงชิงดีกัน หรือแตกแยกเป็นก๊กเป็นเหล่า

2.2 การพร้อมเพรียงกันทางใจ ได้แก่ มีใจรักใคร่หวังดีต่อกันไม่บาดหมางเกลียดชัง มีความคิดกลมเกลียว ช่วยกันคิดอ่านการงานของหมู่คณะด้วยใจซื่อตรง และหวังประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ ไม่ทำความคิดเห็นแตกแยกแ่งแหยงกันหรือคิดชิงดีกันด้วยอำนาจถือทิฐิภูมิมานะความสามัคคีเป็นสิ่งที่คุ้มครองป้องกันภัยอันตรายทั้งหลาย

คุณธรรมที่เกี่ยวกับความสามัคคีประกอบด้วย

1. ทุจจริต 3 การประพฤติชั่วทางไตรทวาร คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ
 - 1.1 ประพฤติชั่วทางกาย เรียกว่า กายทุจจริต มี 3 ประการ คือ ฆ่าสัตว์ลัก

ทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม

- 1.2 ประพฤติผิดทางวาจา เรียกว่า วาจทุจจริต มี 3 ประการ คือ พูดปด พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ

- 1.3 ประพฤติผิดทางใจ เรียกว่า มโนทุจจริต มี 3 ประการ คือ โลภอยากได้ของเขา พยาบาทปองร้ายเขา เห็นผิดจากคลองธรรม

2. บุญกิริยาวัตถุ 10 ประการ คือ

- 2.1 ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน

- 2.2 สีลมัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา

- 2.3 ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา

- 2.4 อปายณมัย บุญสำเร็จด้วยการประพฤติอ่อนน้อมแก่ผู้ใหญ่

- 2.5 เวยยาวัจจมัย บุญสำเร็จด้วยการให้ส่วนบุญ

- 2.6 ปัตติทานมัย บุญสำเร็จด้วยการให้ส่วนบุญ

- 2.7 ปัตตานุโมทนามัย บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนาส่วนบุญ

- 2.8 ธัมมัสสวนมัย บุญสำเร็จด้วยการฟังธรรม

- 2.9 ธัมมเทศนามัย บุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรม

- 2.10 ทิฏฐุชุกัมม บุญสำเร็จด้วยการทำความเห็นให้ตรง

3. พรหมวิหาร 4 ธรรมที่ทำให้เกิดความรักใคร่สมัคสมานสามัคคีโอบอ้อมอารีต่อกันทำให้เกิดความสุขสงบร่มเย็น มี 4 ประการ คือ

1. เมตตา คือ ความรักความปรารถนาดีมีไมตรี ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข

2. กรุณา คือ ความสงสาร อยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์โศกใจที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง

3. มุทิตา คือ ความพลอยยินดี เมื่อเห็นผู้อื่นดีมีสุขก็มีความสุขชื่นเบิกบาน เมื่อเห็นเขาทำดีงามประสบความสำเร็จก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปก็พลอยยินดีบันเทิงใจด้วยพร้อมที่จะช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุน

4. อุเบกขา คือ ความมีใจเป็นกลาง วางจิตเรียบสม่ำเสมอมั่นคง

จากความหมายของความสามัคคี สรุปได้ว่า การรวมพลังทำกิจกรรมต่างๆ กับคนอื่น เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความพร้อมเพรียงกันให้สำเร็จกิจตามความประสงค์ การรวมกำลังกับคนอื่นจะเพิ่มขีดความสามารถทำงานใหญ่ได้สำเร็จลุล่วง เช่น การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายในห้องเรียนและการทำงานร่วมกันของกลุ่มภายนอกห้องเรียน

3. ความเมตตากรุณา

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ (2531 : 418) ได้ให้ความหมายของคำว่า เมตตา กรุณาดังนี้

เมตตา คือ ความรักเอ็นดู ความปรารถนาจะให้ผู้อื่นได้ดี

กรุณา คือ ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์

กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 37-38) ได้กล่าวถึง คำว่าเมตตากรุณาในเรื่องพรหมวิหาร 4 ดังนี้

เมตตา หมายถึง ภาวะของจิตที่มีเอื้อโยไมตรีจิตมิตรใจ คิดเกื้อกูลด้วยสุขประโยชน์ ปราศจากการอาฆาตพยาบาทโกรธแค้น แสดงออกทางสีหน้าและสายตาที่สงบแช่มชื่น

กรุณา หมายถึง ภาวะของจิตที่หวั่นไหวไปเพราะความทุกข์ของผู้อื่นซึ่งปราศจากความคิดเบียดเบียนซ้ำเติม เห็นใครตกอยู่ในความทุกข์ไม่มีที่พึ่งก็อดอยู่ไม่ได้ที่ต้องคิดช่วย คือทนเฉยอยู่ไม่ได้ต้องชวนช่วยช่วยเหลือเพื่อบำบัดทุกข์

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า ความเมตตากรุณา หมายถึง ความรัก ความปรารถนาจะให้ผู้อื่นมีความสุข รวมทั้งการคิดหาหนทางช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ซึ่งปราศจากการอาฆาตพยาบาทหรือการคิดที่จะเบียดเบียนซ้ำเติม เช่น การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนและการช่วยเหลือเพื่อนทำงาน

สรุปการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน การเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลรักษาสิ่งของตนเองและของผู้อื่น ด้านความสามัคคี หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายในห้องเรียนและการทำงานร่วมกันของกลุ่มภายนอกห้องเรียน ด้านความเมตตา หมายถึง การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนและการช่วยเหลือเพื่อนทำงาน

นิทาน

1. ความหมายของนิทาน

กิ่งแก้ว อรรถากร (2530 : 284) ได้ให้ความหมายของนิทาน หมายถึง เรื่องเล่าสืบทอดกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ใช้วาจาเป็นสื่อของการถ่ายทอดหรือถ่ายทอดมุขปาฐะก็ได้แต่บางส่วนก็ได้รับการบันทึกไว้บ้างแล้ว

บุญส่ง ครุศรี (2537 : 1) กล่าวถึงความหมายของนิทานหมายถึง เรื่องเล่าของคนในท้องถิ่นที่เล่าถ่ายทอดด้วยปากเปล่า จากความทรงจำ จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรม โดยไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่ง มีวัตถุประสงค์ในการเล่าเพื่อก่อให้เกิดความบันเทิงใจและสั่งสอนให้บุคคลทำ ความดี

วรรณิ ศิริสุนทร (2539 : 13) ได้ให้ความหมายของนิทานว่าเป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานจนภายหลังมีการเขียนขึ้นตามเค้าเดิมบ้าง จดจำ เรื่องราวมาเขียนขึ้นบ้าง ไม่ปรากฏว่าผู้แต่งดั้งเดิมเป็นใคร มักจะกล่าวอ้างว่าเป็นของเก่าแล้วเอามาเล่าใหม่

ประคอง นิมมานเหมินทร์ (2543 : 6) ได้อธิบายถึงความหมายของนิทานว่าหมายถึง เรื่องที่เล่าสืบทอดต่อ ๆ กันมาจนถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง เรียกว่านิทานพื้นบ้านบ้าง นิทานพื้นเมืองบ้าง และนิทานชาวบ้านบ้าง

พรทิพย์ ชังธาดา (2545 : 88) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า หมายถึง เรื่องที่ชาวบ้านเล่าถ่ายทอดด้วยมุขปาฐะเป็นภาษาร้อยแก้วหรือถ้อยคำสำนวนของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นเล่าสืบทอดกันมา

เป็นเวลาช้านานจนไม่ทราบว่าเป็นคนต้นคิดขึ้นมักจะขึ้นต้นว่านานมาแล้วหรือกาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วเป็นการเริ่มเรื่อง

โชติ ศรีสุวรรณ (2546 : 10) ได้อธิบายความหมายของนิทานว่า หมายถึงเรื่องเล่าที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา กลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง เป็นเรื่องเล่าสืบทอดจากปากต่อปากด้วยความทรงจำจึงไม่ทราบชื่อผู้แต่ง

จากความหมายของนิทานที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบทอดกันมา เนื้อเรื่องของนิทานอาจเป็นเรื่องที่แสดงความคิด ความเชื่อ แฝงคุณธรรม ให้ความรู้ และสร้างจินตนาการให้กับผู้ฟังนิทานจึงนับเป็นสื่อที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาและการเรียนรู้ของเด็ก

2. ประเภทของนิทาน

นิทานแบ่งออกเป็นหลายประเภท โดยแบ่งจากเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น อาศัยรูปแบบเป็นเกณฑ์ หรืออาศัยแบบเรื่องและแบ่งตามเกณฑ์พื้นฐานของสังคมไทย

ประคอง นิมมานเหมินทร์ (2543 : 8-25) ได้แบ่งประเภทของนิทานออกเป็น 11 ประเภทดังนี้

1. นิทานมหัศจรรย์ หมายถึง นิทานที่แต่เดิมเรียกกันว่าเทพนิยาย นิทานประเภทนี้ทุกเรื่องมีเรื่องราวของอิทธิปาฏิหาริย์และความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติจนถือได้ว่าเป็นลักษณะสำคัญของนิทาน ดังเช่นตัวอย่างนิทานของยุโรป เรื่อง สโนว์ไวท์, ซินเดอเรลลา, เจ้าชายกบ, เจ้าหญิงนิทรา เป็นต้น
2. นิทานชีวิต มีลักษณะคล้ายคลึงกับนิทานมหัศจรรย์ที่เนื้อเรื่องค่อนข้างยาวหลายตอน ต่างกันคือนิทานชีวิตดำเนินเรื่องอยู่ในโลกแห่งความจริงบ่งถึงสถานที่และตัวละครชัดเจนอาจมีเรื่องของอิทธิปาฏิหาริย์หรือความมหัศจรรย์แต่มีลักษณะที่ผู้อ่านผู้ฟังเชื่อว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้มากกว่านิทานมหัศจรรย์ เช่น นิทานชีวิตของไทยเรื่อง ไกรทอง ขุนช้างขุนแผน พระลอ
3. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่มีขนาดค่อนข้างยาวหลายตอน อาจอยู่ในโลกแห่งจินตนาการหรือโลกที่ดูเหมือนจะเป็นจริง นิทานวีรบุรุษเป็นนิทานชุดเล่าถึงการผจญภัยของวีรบุรุษคนเดียวหลายครั้งหลายหนและมักเล่าถึงการผจญภัยของวีรบุรุษที่มีความสามารถเหนือมนุษย์
4. นิทานประจักษ์ เป็นนิทานที่มีขนาดของเรื่องไม่แน่นอนบางเรื่องก็สั้นบางเรื่องก็ยาว มักเป็นเรื่องแปลกพิสดารซึ่งเชื่อว่าเคยเกิดขึ้นจริง ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่งตัวละครและสถานที่บ่งชี้ไว้ชัดเจน อาจเป็นเรื่องของบุคคลในประวัติศาสตร์หรือคนสำคัญของเมือง นิทานประจักษ์จะอธิบายถึงความเป็นมาของสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่น อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือก่อสร้างขึ้นมา ตัวละครและสถานที่ บ่งชี้ไว้ชัดเจน ตัวละครอาจเป็นมนุษย์เทวดา สัตว์หรือผีบางนางไม้้นิทานประจักษ์ของไทย เช่น เรื่องพระร่วงท้าวประจักษ์กับนางอรพิม เป็นต้น
5. นิทานอธิบายเหตุ เป็นเรื่องที่อธิบายถึงกำเนิดหรือความเป็นมาของสิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ อาจอธิบายถึงกำเนิดของสัตว์บางชนิด สาเหตุที่สัตว์บางชนิดมีรูปร่างลักษณะต่าง ๆ กำเนิดของต้นไม้หรือดอกไม้บางชนิด ความเป็นมาของดวงดาวบางดวงหรือบางกลุ่ม นิทานประเภทนี้มักจะสั้นและเล่าโดยตรงไปตรงมาเพื่อตอบคำถามว่าทำไมสิ่งนั้นจึงเป็นอย่างนี้ เช่น อธิบายว่าเหตุใดจระเข้จึงไม่มีลิ้น เหตุใดนกบางชนิดจึงพูดได้ เป็นต้น

6. ตำนานปรัมปรา ตำนานปรัมปราหรือบางที่เรียกว่าเทพปกรณัมหรือเทพปกรณัม เป็นเรื่องอธิบายถึงกำเนิดของจักรวาล โครงสร้างและระบบของจักรวาล มนุษย์ สัตว์ ปราภฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ลม ฝน กลางวันกลางคืน พายุร้อน พายุฝน ความเป็นมาของชนชั้นผู้นำ ลำดับชั้นและบทบาทหน้าที่ของมนุษย์ ตลอดจนประเพณี พิธีกรรมและการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ว่าเกิดเมื่อไร เพราะเหตุใด

7. นิทานสัตว์ นิทานสัตว์เป็นเรื่องที่สัตว์เป็นตัวเอก นิทานสัตว์โดยทั่วไปมักแสดงให้เห็นความฉลาดของสัตว์ชนิดหนึ่งและความโง่เขลาของสัตว์อีกชนิดหนึ่ง สัตว์ที่เป็นตัวเอกมีลักษณะเป็นตัวโกงที่เยือกเย็นแกล้งเอาเปรียบคนหรือสัตว์อื่น ซึ่งบางทีก็ได้รับความเดือดร้อนตอบแทนบ้าง บางเรื่องมีหลายตอน ความน่าสนใจของเรื่องอยู่ที่ความซับซ้อนจากการหลอกลวง หรือการตกอยู่ในสถานการณ์ลำบากที่ไม่น่าเป็นไปได้ของสัตว์อันเนื่องมาจากความโง่ของมัน นิทานที่ตัวละครเอกเป็นสัตว์ถ้าเล่าโดยเจตนาจะสอนจริยธรรมหรือคติธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจัดว่าเป็นนิทานคติหรือนิทานคติที่มีผู้รวบรวมไว้และเป็นที่รู้จักกันดี ได้แก่ นิทานอีสป

8. นิทานมุขตลก นิทานที่เรียกว่ามุขตลกมักมีขนาดสั้น โครงเรื่องไม่ซับซ้อนตัวละครอาจเป็นมนุษย์หรือสัตว์ก็ได้ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่ความไม่น่าเป็นไปได้ต่าง ๆ แนวคิดของเรื่องที่เป็นมุขตลกมี 16 ประการ คือ ความฉลาด ความโง่ การชนะการแข่งขันด้วยกลลวง การล่อลวงกลลวงที่ทารุณ กลลวงโดยวิธีแข่งขัน การปลอมแปลง การกล่าวหาที่ผิด ภรรยาที่เลว ความเกียจคร้านคนหูหนวก นักบวช และการมั่ว

9. นิทานศาสนา นิทานศาสนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา ตามทัศนะของผู้เล่ามักถือว่าเป็นเรื่องจริง

10. นิทานเรื่องผี นิทานเรื่องผีมีอยู่ในทุกสังคม ผีบางประเภทไม่ปรากฏชัดว่ามาจากไหน เกิดขึ้นได้อย่างไร

11. นิทานเข้าแบบ นิทานเข้าแบบหมายถึง นิทานที่มีแบบแผนในการเล่าพิเศษการเล่าเพื่อความสนุกสนานของผู้เล่าและผู้ฟังโดยแท้ บางเรื่องอาจใช้ในการเล่นเกม มีหลายแบบ เช่น นิทานลูกโซ่ นิทานหลอกผู้ฟัง นิทานไม่จบเรื่อง และนิทานไม่รู้จบ

จากประเภทของนิทานที่ประคอง นิมมานเหมินทร์ ได้อธิบายไว้ 11 ประเภทนี้ สอดคล้องกับโชติ ศรีสสุวรรณ (2546 : 11-18) ที่กล่าวถึงนิทานภายในประเทศไว้ 11 ประเภท เช่นเดียวกัน มีลักษณะที่แตกต่างกันบ้างในบางประเภทดังต่อไปนี้

1. นิทานตำนาน คือ นิทานที่เล่าถึงจักรวาล การกำเนิดของมนุษย์ สัตว์ เรื่องของทะเล ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ นิทานมีโครงสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ว่าอยู่ในลักษณะใด

2. นิทานท้องถิ่น คือ นิทานที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและบุคคลในท้องถิ่นเกิดความเชื่อว่าเป็นเรื่องจริงในถิ่นนั้น เช่น เรื่องกองข้าวน้อยฆ่าแม่ นิทานพื้นบ้านของจังหวัดยโสธร นิทานเรื่องพญาทอง-พญาพาน นิทานพื้นบ้านจังหวัดนครปฐม เป็นต้น

3. นิทานชีวิต คือ นิทานเล่าที่มีลักษณะเหมือนจริง เรื่องเกิดขึ้นจริง ๆ คือระบุเวลา สถานที่เกิดแน่นอน มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก การต่อสู้ผจญภัย เช่น พระอภัยมณี

4. นิทานผี คือ นิทานเล่าเกี่ยวกับผี มีความตื่นเต้น บ่งบอกสถานที่ราวกับเกิดขึ้นในถิ่นนั้นจริง ๆ เช่น แม่นาคพระโขนง

5. นิทานอธิบายเหตุ คือ นิทานที่เล่าถึงที่มาของคน สัตว์ สิ่งของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ พิธีกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เป็นนิทานสั้น ๆ มักมีชื่อเรื่องขึ้นต้นด้วยคำถาม เช่น ทำไมเสือโคร่งจึงมีลาย ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม เป็นต้น

6. นิทานศาสนา คือ นิทานที่เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา เช่น พระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ที่เป็นเรื่องเล่าตามความเชื่อว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่พระพุทธเจ้าเสด็จมาเมื่อครั้งพุทธกาล

7. นิทานมุขตลก คือ นิทานที่เน้นการเล่าให้เกิดความตลกขบขันอาจเป็นเรื่องของความฉลาด ความป่วน กลโกง เป็นต้น

8. นิทานซ้ำแบบ คือ นิทานที่มีแนวการเล่าโดยซ้ำประโยคเดิม หรือซ้ำแบบเดิม เช่น นิทานเรื่องตากับยายปลูกถั่วปลูกงาให้หลานเผ้าหลานไม่เผ้า กามากินถั่ว กินงาของตากับยาย ยายมายายด่า ตามาตี หลานร้องให้ไปบอกนายพรานให้นายกานายพรานบอกว่าไม่ใช่ธูระของข้า กามา กินถั่วกินงาของตากับยาย ยายมายายด่า ตามาตาตี เรื่องจะซ้ำแบบไปเรื่อย ๆ จนจบ

9. นิทานสัตว์ เป็นนิทานที่เล่าให้สัตว์มีพฤติกรรมแบบมนุษย์ เช่น เรื่องจระเข้กับลิง แม้โคกับแม่เสือ เป็นต้น

10. นิทานคติ คือ นิทานที่เน้นการเล่าให้คติสอนใจผู้ฟัง ตามกฎแห่งศาสนาคือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

11. นิทานอัศจรรย์หรือเทพนิยาย คือ นิทานพื้นบ้านขนาดยาวเป็นเรื่องเกี่ยวกับจักร ๆ วงศ์ ๆ มีปาฏิหาริย์เกี่ยวกับดาบ มนต์วิเศษ เจ้าชาย เจ้าหญิง เป็นเรื่องแห่งจินตนาการ เช่น ปลาบู่ทอง สังข์ทอง เป็นต้น

วิเชียร เกษประทุม (2546 : 3-5) ได้อธิบายถึงประเภทของนิทานว่า โดยปกติผู้เล่านิทานเองมักจะสนใจเล่าว่านิทานที่เขาเล่านั้นเป็นนิทานประเภทใด การจำแนกนิทานออกเป็นประเภทต่าง ๆ นั้น เป็นการจำแนกของนักคติชนวิทยา เพื่อประโยชน์ในการศึกษาซึ่งในการแบ่งนั้นอาจจะเหมาะสมเฉพาะนิทานในบางถิ่นบางชาติเท่านั้นไม่สามารถครอบคลุมนิทานในท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ และได้กล่าวถึง กุหลาบ มัลลิกะมาส ซึ่งแบ่งประเภทของนิทานออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. แบ่งนิทานตามเขตพื้นที่ (Area) เป็นการแบ่งโดยอาศัยเขตแดนทางภูมิศาสตร์ เช่น เขตอินเดีย เขตประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม เขตประเทศอังกฤษ เป็นต้น

2. แบ่งตามรูปแบบของนิทาน (Form) แบ่งได้เป็น 5 ประเภทดังนี้

2.1 นิทานปรัมปรา มีลักษณะค่อนข้างยาว มีสารัตถะหลายสารัตถะประกอบอยู่ในนิทานนั้น เนื้อเรื่องประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ตลอดจนอำนาจอันพันวิสัยมนุษย์ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้มีคุณสมบัติพิเศษ เช่น เป็นผู้มีอำนาจ มีบุญหรือมีฤทธิ์เดชที่สามารถเอาชนะศัตรูหรืออุปสรรคทั้งหมดในบั้นปลาย

2.2 นิทานท้องถิ่น มีขนาดสั้นกว่านิทานปรัมปรา มักเป็นเรื่องเหตุการณ์เดียว และเกี่ยวกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี โศกลาง หรือคตินิยมอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นพื้นฐานของคนในแต่ละท้องถิ่นแม้ว่าจะเป็นเรื่องแปลกพิสดารหรือพันวิสัยความเป็นจริงไปบ้างแต่ก็ยังเชื่อกันว่าเรื่องเหล่านี้เกิดขึ้นจริง มีเค้าความจริง มีตัวละครจริง ๆ มีสถานที่เกิดจริงที่กำหนดแน่นอนนิทานท้องถิ่นจำแนกออกได้ดังนี้

2.2.1 นิทานอธิบาย เช่น อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของธรรมชาติ อธิบายสาเหตุของความเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับสถานที่ตลอดจนโบราณสถานที่สำคัญ

2.2.2 นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ เช่น โชคลาง เรื่องผี ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับไสยศาสตร์

2.2.3 นิทานเกี่ยวกับสมบัติที่ฝังไว้และลายแทง แนะนำให้ไปหาสมบัตินั้น ๆ

2.2.4 นิทานวีรบุรุษ คือเรื่องที่กล่าวถึงคุณธรรม ความฉลาดความสามารถ และความกล้าหาญของบุคคล มักมีกำหนดสถานที่ที่แน่นอนว่าเป็นที่ใด และมีกำหนดเวลาของเรื่องแน่ชัด

2.2.5 นิทานคติสอนใจ เป็นเรื่องสั้น ๆ ไม่สมจริง มีเจตนาจะสอนความประพฤติอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.2.6 นิทานเกี่ยวกับนักบวชต่าง ๆ เป็นเรื่องเกี่ยวกับบอภินิหารของผู้บวชที่เจริญภาวนาจนมีฌานแก่กล้า มีฤทธิ์พิเศษ

2.3 นิทานเทพนิยาย หมายถึง นิทานที่มีเทวดา นางฟ้า เป็นตัวละครในเรื่องนั้น เช่น พระอินทร์ หรือเป็นแต่เพียงกึ่งเทวดา เช่น เจ้าป่า เจ้าเขา เจ้าแม่ต่าง ๆ และมักมีส่วนสัมพันธ์กับความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมทางศาสนา

2.4 นิทานเรื่องสัตว์ มีตัวละครในเรื่องเป็นสัตว์ทั้งที่เป็นสัตว์ป่า สัตว์บ้านและบางเรื่องก็มีคนเกี่ยวข้องกับอยู่ด้วยไม่ใช่มีแต่สัตว์ล้วน ๆ แต่ทั้งคนและสัตว์นั้นจะพูดโต้ตอบกันเสมือนหนึ่งว่าเป็นมนุษย์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.4.1 นิทานประเภทสอนคติธรรม ต่างกับนิทานคติสอนใจตรงที่ว่านิทานประเภทนี้ตัวเอกของเรื่องจะต้องเป็นสัตว์เสมอ

2.4.2 นิทานประเภทเล่าข่าวหรือเล่าไม่รู้จบ นิทานชนิดนี้มีเรื่องและวิธีการเล่าเป็นแบบเฉพาะ มีการเล่าซ้ำวนไม่รู้จบ

2.5 นิทานตลกขบขัน มักเป็นเรื่องสั้น ๆ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่มีเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ต่าง ๆ อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับความโง่ กลโกง การแกล้ง การแสดงปฏิกิริยาไหวพริบการพนัน ขันต่อ การเดินทางและการผจญภัยที่ก่อเรื่องผิดปกติในแง่ขบขันต่าง ๆ ซึ่งการแบ่งนิทานตามรูปแบบของนิทานตลกขบขันนิยมนำมาใช้แบ่งนิทานของไทยกันมาก

3. แบ่งตามชนิดของนิทาน (Type index) เป็นการแบ่งแยกนิทานให้ละเอียดมากขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

3.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์ แยกออกได้เป็น สัตว์ป่า สัตว์บ้าน

3.2 นิทานชาวบ้านทั่วไป แยกออกได้อีกหลายแบบ เช่น นิทานเกี่ยวกับเวทมนตร์คาถา นิทานทางศาสนา

3.3 นิทานตลกขบขัน แยกออกไปได้หลายชนิด เช่น นิทานเกี่ยวกับคนโง่ นิทานเกี่ยวกับสามภรรยา นิทานโกหก

4. แบ่งนิทานตามสารัตถะ (Motif index) เป็นการแบ่งเพื่อจัดหมวดหมู่จัดระเบียบของนิทานให้ชัดเจน ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ

4.1 ตัวสำคัญในเรื่องนิทานจะต้องแปลกพิสดารกว่าตัวอื่น ๆ ในเรื่องอาจเป็นเทวดา สัตว์ประหลาดหรือคนที่มีความแปลกพิเศษออกไปอย่างใดอย่างหนึ่ง

4.2 มีข้อสำคัญหรือสิ่งสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะเป็นต้นเหตุให้เรื่องนิทานนั้นเกิดขึ้นและดำเนินไป อาจเป็นสิ่งของ เวทมนตร์คาถา ความเชื่อถือ หรือขนบธรรมเนียม

4.3 สารัตถะหนึ่งมีเหตุการณ์เดียว ถ้านิทานเรื่องหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยเหตุการณ์หลายๆ เหตุการณ์เท่ากับว่าในนิทานเรื่องนั้นมีหลายสารัตถะ

จากประเภทของนิทานดังที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของนิทานสามารถแบ่งได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่กำหนดว่ายึดเกณฑ์อะไร เช่น ตัวละคร เขตพื้นที่ ยุคสมัย เนื้อหา จึงทำให้การแบ่งประเภทของนิทานมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันไปบ้าง

พรทิพย์ ชังธาดา (2534 : 34) ได้แบ่งประเภทของนิทานอีสานออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. นิทานทั่ว ๆ ไป หมายถึง นิทานที่มีเนื้อเรื่องมุ่งให้ความบันเทิงมากกว่าจุดมุ่งหมายอื่น เช่น การกระแสด เป็นต้น
2. นิทานคำสอน หมายถึง นิทานที่มุ่งสั่งสอนให้ผู้อ่านประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ตัวอย่าง เช่น อินทียาสอนลูก, ลูกกตัญญู, ยายกะตา, กล่องข้าวน้อยฆ่าแม่
3. นิทานศาสนา หมายถึง นิทานที่เป็นเรื่องราวทางศาสนา ส่วนมากนิทานเหล่านี้จะนำมาจากชาดก ตัวอย่างเช่น มหาเวสสันดรชาดก, มหาชาติ, เจ้าชายสิทธัตถะ
4. นิทานประเพณี หมายถึง นิทานที่มีจุดมุ่งหมายให้ความรู้ถึงประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น พญาคนคาก, ท้าวแสนปม, ผาแดงนางไอ่
5. วรรณกรรมรัก หมายถึง เรื่องราวที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก การเกี่ยวพาราสีกันของหนุ่มสาว เช่น พญาอ้อย, ยอพระกลืน, ชูลูนางอ้าว

จากประเภทของนิทาน สรุปได้ว่า นิทานแบ่งออกเป็นหลายประเภทโดยแบ่งตามเกณฑ์ต่างๆ เช่น อาศัยรูปแบบเป็นเกณฑ์ หรืออาศัยแบบเรื่อง และแบ่งตามเกณฑ์พื้นฐานของสังคมไทย

3. คุณค่าของนิทาน

คุณค่าของนิทานต้องพิจารณากันหลาย ๆ ด้านทั้งความสนุกสนาน การสร้างจินตนาการให้ข้อคิด คติเตือนใจหลาย ๆ ด้านตลอดจนสนองชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในยุคสมัยที่ผ่านมาการพิจารณาเลือกนิทานมาจัดทำ เป็นสื่อการเรียนการสอน จำเป็นต้องพิจารณาเรื่องที่มีคุณค่าต่อนักเรียนโดยอาศัยเกณฑ์การตัดสินคุณค่าซึ่งมีผู้ให้ไว้หลายคน ดังนี้

บุญส่ง ครุศรี (2537 : 2) กล่าวถึงคุณค่าของนิทานดังนี้ นิทานในแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามสภาพภูมิประเทศ ความคิดหรือภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น แต่ยังคงมีลักษณะร่วมอันเป็นคุณค่าของนิทาน สรุปได้ ดังนี้

1. ให้ความบันเทิงเริงรมย์ เพราะเนื้อเรื่องของนิทานส่วนใหญ่เป็นเรื่องเบาสมอง นอกจากนี้ยังมีเกร็ดความรู้ หรือคติธรรมแฝงไว้ด้วย
2. สะท้อนภาพสังคม และวัฒนธรรม นิทานเป็นเรื่องราวที่บุคคลในท้องถิ่นต่าง ๆ แต่งขึ้น และเล่าสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน เป็นที่รวมเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตตามประเพณีของกลุ่มชน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นวัฒนธรรม ศิลธรรม ความเชื่อ ความต้องการแนวคิดและจริยธรรม
3. ให้ความรู้ด้านสำนวน ศัพท์ ภาษา นิทานเล่าเป็นภาษาพื้นบ้านทำให้ผู้ฟังได้ความรู้เกี่ยวกับศัพท์ สำนวน ภาษาพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่น การศึกษานิทานจึงเป็นการอนุรักษ์ภาษาพื้นบ้านไปในตัวด้วย

4. สอนธรรมจริยาให้ปฏิบัติ หากพิจารณาให้ละเอียดลึกซึ้งจะพบว่าในเนื้อหาของนิทานส่วนใหญ่จะสร้างเสริมปัญญา ความฉลาดรอบรู้ แฝงคติ ข้อคิด ข้อปฏิบัติอันดีงามความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนาอันเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. สืบทอดวัฒนธรรมให้ยั่งยืน การเล่าหรือการจดบันทึกนิทานสามารถปลูกฝังและถ่ายทอดความคิด ความเชื่อตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมของคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งได้ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมประจำ ถิ่นสืบทอดต่อกันไปตราบนานเท่านาน

6. ก่อให้เกิดผลด้านอื่น ๆ อีกมากมาย นิทานเป็นที่มาของวรรณคดีบทร้อง และการแสดงศิลปะในแขนงต่าง ๆ นอกจากนี้ครูยังสามารถนำ นิทานไปประกอบการเรียนการสอนในบทเรียนได้อีกด้วย

วิเชียร ณ นคร (สมปอง นิธิสกุลการณ. 2539 : 20 ; อ้างอิงมาจาก วิเชียร ณ นคร. ม.ป.ป.) ได้สรุปการศึกษานิทานว่ามีคุณค่า 5 ประการ คือ

1. คุณค่าทั่วไปคือ สร้างความบันเทิงเป็นแหล่งรวมจินตนาการ บันเทิงทางประวัติศาสตร์

2. คุณค่าทางสังคม ได้แก่ การจัดระเบียบสังคม จารีตประเพณี สะท้อนค่านิยมที่พึงประสงค์

3. คุณค่าทางวัฒนธรรม การสะท้อนภาพชีวิตในสังคมเกษตรกรรม

4. คุณค่าทางคุณธรรม 5 ประการ คือ ความไม่เบียดเบียน หลักธรรมการอยู่ร่วมกัน เสียสละ และความสามัคคี

5. คุณค่าทางจริยธรรม 5 ประการ คือ ความรับผิดชอบ ความอดุสาหะการพึ่งตนเอง ความมั่งคั่ง ความยุติธรรม และความมีเหตุผล

วิเชียร เกษประทุม (2546 : 9-10) ได้กล่าวถึงนิทานว่ามีความสำคัญหลายประการ ดังนี้

1. นิทานให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลายความเครียดและช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย การเล่านิทานอาจจะเล่าสู่กันฟังในครอบครัว เช่น ปู่ย่าตายายหรือพ่อแม่เล่าให้ลูกหลานฟังยามว่าง หรือก่อนนอน หรือเล่าขณะที่ผู้คนได้มารวมกลุ่มประกอบกิจกรรมบางอย่างหนึ่ง เป็นต้น การเล่านิทานในโอกาสต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียดในขณะทำงาน

2. นิทานช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว เด็กบางคนอาจมองผู้ใหญ่ว่าเป็นบุคคลที่ขี้บ่นชอบดุด่า น่าเบื่อหรือน่าเกรงขาม แต่ถ้าผู้ใหญ่มีเวลาเล่านิทานให้เด็กฟังบ้างนิทานที่สนุกก็จะช่วยให้เด็กอยากอยู่ใกล้ชิด ลดความเกรงกลัวหรือเบื่อหน่ายผู้ใหญ่ลงผู้ใหญ่และเด็กก็จะมี ความใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นอย่างดี

3. นิทานให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ โดยเหตุที่นิทานมีตัวละคร ซึ่งมีชีวิตจิตใจแบบมนุษย์ เด็กที่ได้ฟังนิทานจึงเท่ากับได้เรียนรู้ลักษณะมนุษย์ การได้เรียนรู้เกี่ยวกับอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนการเอาชนะอุปสรรคของตัวละคร จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องของชีวิตมากขึ้น สามารถอดทน และพยายามหาทางเอาชนะเมื่อต้องเผชิญอุปสรรคในชีวิตจริง นอกจากนี้นิทานที่มีเรื่องของนางฟ้า แม่มด อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ สิ่งมหัศจรรย์ต่าง ๆ ยังมีคุณค่าในการเสริมสร้างจินตนาการของเด็ก

กล่าวได้ว่านิทานช่วยให้เด็กรู้จักโลกรู้จักชีวิตจริงอย่างที่เป็นจริง และยังช่วยให้รู้จักใช้จินตนาการซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความคิดสร้างสรรค์

4. นิทานให้ข้อคิดและคติเตือนใจ นิทานไม่ได้ให้แต่ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้ฟังเท่านั้น นิทานจำนวนมากโดยเฉพาะนิทานคติจะให้ข้อคิดในแง่ใดแง่หนึ่ง เป็นการช่วยปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ที่สังคมพึงประสงค์แก่ผู้ฟัง เช่น ให้ซื่อสัตย์ ให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ ให้พูดจาไพเราะอ่อนหวาน ให้ขยันขันแข็ง ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การสอนนิทานนั้นผู้เล่าจะแฝงข้อคิดไว้ในเรื่องจึงทำให้คล้ายกับว่าผู้ฟังไม่ได้ถูกสอนโดยตรง นิทานไม่ใช่ให้ข้อคิดแต่เฉพาะเด็ก นิทานหลายเรื่องให้ข้อคิดแก่ผู้ใหญ่ในด้านความประพฤติดีประพฤติชอบ อยู่ในระเบียบอันดีงามของสังคม นิทานได้ชี้ให้เห็นลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของสังคม

5. นิทานช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตหลาย ๆ ด้าน เช่น ลักษณะของสังคม วิถีชีวิตของประชาชนในสังคม ตลอดจนประเพณี ค่านิยม และความเชื่อ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะปรากฏอยู่ในนิทานเสมอ ถ้าผู้ฟังหรือผู้อ่านนิทานได้รู้จักสังเกต วิเคราะห์นิทานต่าง ๆ เหล่านั้น ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจสภาพวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างแท้จริง

นิทานไม่ว่าจะเป็นนิทานประเภทใด ๆ ต่างมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อเด็กเป็นอย่างมากซึ่งสอดคล้องกับ กัลยา นิมจิตต์ (2545 : 39) ที่ได้สรุปความสำคัญไว้ ดังนี้

1. พัฒนาการทางกาย เมื่อเด็กได้ฟังนิทานเด็กจะเลียนแบบการปฏิบัติตัวตามตัวละครเอกหรือสาระที่ได้จากนิทานเพราะเด็กเป็นคนกล้า คนเก่ง มีความมั่นใจและกล้าแสดงออกตามตัวละครหรือเนื้อเรื่องในนิทาน เช่น นิทานเรื่องลูกหมูผุดฟัน จะทำให้เด็กเห็นคุณค่าของการรักษาฟัน เนื้อหาสาระของนิทานจะเป็นเครื่องช่วยเสริมความมั่นใจให้ผู้ฟังปฏิบัติตาม ก่อให้เกิดผลดีต่อพัฒนาการทางกายของเด็กเป็นอย่างดี

2. พัฒนาการทางอารมณ์ ในขณะที่ฟังนิทานเด็กจะเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินมีอารมณ์สงบเยือกเย็น ช่วงความสนใจยาวนานขึ้น มีความสนใจ จิตใจจดจ่อต่อเนื้อหาในนิทานพร้อมที่จะสร้างจินตนาการของตนเอง เป็นผลให้กล้าคิดกล้าแสดงออก เป็นตัวของตัวเองเกิดความมั่นใจ รวมทั้งขัดเขยสิ่งทีตัวเองขาดทำให้เกิดผลดีทางอารมณ์

3. พัฒนาการทางสังคม รูปแบบของการเล่านิทานเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟัง ซึ่งจะแสดงออกมาทั้งน้ำเสียงลีลาท่าทางที่เป็นกันเอง เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวที่สนุกสนานผสมผสานกับความรู้ ศีลธรรมจรรยา ขนบธรรมเนียมประเพณี รูปแบบการดำเนินชีวิตในสังคม ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม มีความพร้อมในการคบค้าสมาคมกับบุคคลอื่นๆ รู้จักการรวมกลุ่ม เกิดความสนิทสนมระหว่างผู้ฟังด้วยกันและระหว่างผู้ฟังกับผู้เล่า รู้จักการรอคอย รู้มารยาทในสังคมที่ควรปฏิบัติ จึงถือว่านิทานช่วยสร้างพัฒนาการทางสังคมของเด็กเป็นอย่างดี

4. พัฒนาการทางสติปัญญา นิทานเป็นสิ่งเสริมสร้างสติปัญญาได้อย่างชัดเจน เช่น ผู้ฟังจะต้องจับใจความสำคัญของเรื่อง มีทักษะในการใช้ภาษาไทยโดยใช้เรื่องที่เล่าเป็นต้นแบบรู้จักเรียบเรียงถ้อยคำในการโต้ตอบระหว่างผู้เล่าและผู้ฟัง เพิ่มพูนคำศัพท์และขยายประสบการณ์ของตนเองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

คุณค่าของนิทาน จะต้องพิจารณากันหลายด้าน ทั้งความสนุกสนาน การสร้างจินตนาการให้ข้อคิดคติเตือนใจในหลาย ๆ ด้าน ตลอดจนการสะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในยุคสมัยที่ผ่านมา นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึงคุณค่าทางด้านการสอนคุณธรรม จริยธรรมไปในตัวด้วย ดังนั้น

การนำ นิทานมาสอนคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่น่าจะได้ผลมากขึ้น ประกอบกับนิทานเป็นเรื่องที่เด็กสนใจและต้องการที่จะฟัง และอ่าน จึงเป็นการสอนจริยธรรมที่ไม่ต้องมีการบังคับเด็ก ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้จากตัวละครในเรื่องโดยไม่รู้ตัว

4. รูปแบบการเล่านิทาน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 226-228) ได้กล่าวถึง รูปแบบการเล่านิทาน ไว้ดังนี้

1. การเล่านิทานปากเปล่า เป็นการเล่านิทานที่อาศัยเพียงพูดและน้ำเสียงของผู้เล่าไม่มีการใช้สื่อประกอบการเล่า นอกจากน้ำเสียงและจังหวะการพูดที่สูงต่ำเร้าใจ ผู้ฟังตามเนื้อเรื่องที่นำเสนอ การเล่านิทานวิธีนี้ต้องใช้ศิลปะในการพูด และการเล่าที่จูงใจมาก ส่วนใหญ่มักใช้เป็นการเล่านิทานก่อนนอน เด็กจะฟังแต่น้ำเสียงและเรื่องราวซึ่งเป็นลักษณะของการฟังแบบรับ ที่จูงใจให้เด็กหลับเป็นหลัก การเล่าตามรูปแบบนี้อาจใช้กับการเล่าที่ต้องการจูงใจให้เด็กทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีสมาธิก็ได้ เช่น การเล่านิทานขณะที่ให้เด็กฝึกคิดเลข หรือทำสิ่งที่เด็กเบื่อหน่ายเพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน เล่นไปทำไป เป็นต้น การเล่านิทานปากเปล่านั้นอาจให้เด็กเล่าเองผู้ใหญ่เล่าบ้างหรือช่วยกันเล่า การเล่านิทานปากเปล่าไม่ควรเล่านานเกิน 15 นาที เพราะเด็กจะไม่สนุกนักถ้าต้องนั่งฟังนาน ๆ นอนฟังจะดีกว่าเพราะถ้าเบื่อก็สามารถหลับได้เลย

2. การเล่านิทานประกอบท่าทาง การเล่านิทานแบบนี้เป็นการเล่าที่มีชีวิตชีวามากกว่าการเล่าปากเปล่า เพราะเด็กสามารถติดตามเรื่องที่เล่าได้และจินตนาการเป็นรูปธรรมมากขึ้นตามท่าทางของผู้เล่าและสนุกมากขึ้น เพราะเห็นภาพพจน์ของเรื่องที่เล่าท่าทางที่ใช้ประกอบการเล่านิทานอาจเป็นท่าทางของผู้เล่า ท่าทางแสดงร่วมของเด็ก ได้แก่ การทำหน้าตา การแสดงท่าทางกายหรือการเล่นนิ้วมือประกอบการเล่า

3. การเล่านิทานประกอบภาพ ภาพที่ใช้ในการเล่านิทานมีหลายชนิด มีทั้งภาพถ่ายภาพโปสเตอร์ ภาพจากหนังสือ ภาพวาด ภาพสไลด์ ภาพเคลื่อนไหว หรือภาพถ่าย การมีภาพสวย ๆ มาประกอบการเล่านิทานจะจูงใจเด็กและสร้างสรรค์จินตนาการอันบรรเจิดให้กับเด็กมาก โดยเฉพาะภาพการ์ตูนที่เคลื่อนไหวไปมาแต่จะลำดับภาพจะจูงใจ ทำให้เด็กติดตามเรื่องราวด้วยความอยากรู้เด็กจะสนุกมากขึ้นถ้าในขณะที่ฟังเรื่องและดูภาพนั้นผู้เล่ากระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นและร่วมสร้างจินตนาการให้กับนิทานที่เล่า

4. การเล่านิทานประกอบเสียง ได้แก่ เสียงเพลง เสียงดนตรี เทปบันทึกเสียงต่าง ๆ สามารถนำมาประกอบการเล่านิทานได้ จุดประสงค์เพื่อสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้เกิดความตื่นต่อนอยากรู้อยากติดตาม การนำเสียงมาประกอบการเล่านิทานจะมีลักษณะเช่นเดียวกับละครวิทยุที่ใช้เสียงประกอบเพื่อให้เกิดการฟังที่มีจินตนาการและอารมณ์ นอกจากเสียงเพลง เสียงดนตรีในการเล่านิทาน เราอาจใช้เสียงเด็กมาประกอบการเล่าได้ ตัวอย่างเช่น เมื่อเล่าถึงรถไฟวิ่ง ผู้เล่าอาจชักชวนให้ผู้ฟังร่วมทำเสียง รถไฟวิ่ง ฉีกฉีก ปู๊น ๆ ประกอบการเล่า ซึ่งจะทำให้บรรยากาศการฟังนิทานสนุกไปอีกแบบ

5. การเล่านิทานประกอบอุปกรณ์ หรือสิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่ หรือผู้เล่าจัดทำขึ้น เช่น หน้ากากตัวแสดงในนิทาน หุ่นมือ หุ่นชัก หุ่นเชิด ตุ๊กตา เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นสื่อการเล่านิทานที่สำคัญ อุปกรณ์ที่สามารถทำให้เด็กสนุกสนานตื่นตาไปกับนิทานที่เล่าได้อย่างดี สร้างความสนใจในการฟังนิทานให้แก่เด็กมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ

6. การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ บางครั้งนิทานไม่จำเป็นต้องอาศัยภาพนิ่งการสร้างบรรยากาศที่น่าสนใจให้กับเด็กเพื่อให้เด็กติดตามและคิด คือ การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ

ผู้เล่าต้องสามารถวาดได้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องสวยแต่ต้องสื่อได้เข้าใจ มีจินตนาการการเล่าจะเป็นการเล่าไปวาดไป สนทนาไป เด็กจะสนุกมากและจินตนาการตามมือของผู้เล่า เช่น นักตัวหนึ่ง ผู้เล่าวาดภาพนกเกาะอยู่บนต้นไม้ ผู้เล่าวาดภาพต้นไม้ ขณะวาดก็สนทนากับเด็กว่าจะวาดต้นอะไร ทำไมต้องวาดต้นนั้น เพราะอะไร ข้อมูลสนทนาที่ให้นี้คือองค์ความรู้ที่เด็กจะได้รับพร้อมกันด้วย

7. การเล่านิทานไม่จบเรื่อง เป็นการเล่าที่เจตนาให้เด็กคิดแล้วผูกเรื่องต่อโยงมาเล่าต่อจากครู ซึ่งนอกจากพัฒนาภาษายังพัฒนาความคิดให้กับเด็กเช่นเดียวกันกับการเล่าต่อเรื่องราว

จากรูปแบบการเล่านิทาน สรุปได้ว่า รูปแบบการเล่านิทานมีด้วยกันหลากหลายวิธี ได้แก่ การเล่านิทานปากเปล่าการเล่านิทานประกอบภาพ การเล่าโดยใช้หุ่นมือ การเล่านิทานโดยใช้เชือก การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ การเล่านิทานไม่จบเรื่อง เป็นต้น

5. เทคนิคและวิธีการเล่านิทาน

ไพพรรณ อินทนิล (2534 : 103-106) กล่าวถึงผู้เล่านิทานที่มีความสามารถเล่าได้เก่งจะต้องทำให้นิทานนั้นมีชีวิตชีวาสนุกสนานเป็นที่หลงใหลติดอกติดใจของเด็ก ๆ ได้โดยมีวิธีการดังนี้

1. ผู้เล่าควรเล่าตามลำดับเหตุการณ์ไม่กระโดดข้ามไปมา

2. มีเทคนิคประกอบการเล่า

2.1 ใช้น้ำเสียงประกอบการเล่า

2.2 ใช้ท่าทางประกอบการเล่า

2.3 ใช้สีหน้าและแววตาประกอบการเล่า

2.4 ใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่า

3. สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

3.1 บรรยากาศเงียบสงบ

3.2 ผู้ฟังไม่อยู่ในภาวะหิว ร้อน หรือ ง่วงนอน

3.3 ความยาวของนิทานเหมาะสมกับช่วงความสนใจของผู้ฟังแต่ละวัย

4. ควรมีการประเมินผลการเล่านิทาน เพื่อทราบข้อดี ข้อบกพร่องของตนเองเพื่อทำให้การเล่านิทาน ครั้งต่อไปสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เกริก ยूनพันธ์ (2543 : 68) ได้กล่าวถึง วิธีการเล่านิทาน ผู้เล่าจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การเลือกเรื่องที่จะใช้เล่า

2. การดัดแปลงเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง

3. การเตรียมตัวและจัดเตรียมสื่อเล่านิทานของผู้เล่า

4. การลงมือเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องเล่าให้ราบรื่นโดยตลอด ด้วยรูปแบบและเทคนิคเฉพาะของผู้เล่าเอง

5. สถานที่และเวลาที่ใช้เล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องพิจารณาเพื่อความสะดวกเหมาะสม

6. การติดตามผลการเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องสังเกตความพึงพอใจของผู้ฟังด้วยว่าผู้ฟังให้ความสนใจมากน้อยเพียงใด

วิไล มาศจรัส (2539 : 118-119) ได้กล่าวถึงเทคนิคการเล่นิทานอยู่ในส่วนประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. น้ำเสียง โดยปกตินักเล่นิทานจะต้องเป็นผู้มีน้ำเสียงที่แจ่มใส เพราะการเล่นิทาน น้ำเสียงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ิทานที่เล่น่าสนใจหรือไม่ ดังนั้นเวลาเล่นิทานผู้เล่นจะต้องรู้จักใช้น้ำหนักของคำให้มีความหนักเบาตามอารมณ์ของตัวละคร

2. การใช้สีหน้าท่าทางการใช้สีหน้าท่าทางประกอบการเล่นิทาน ถือเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่ง เช่น การแสดงความโกรธด้วยการฉีกหน้า แสดงถึงอารมณ์ดีด้วยรอยยิ้มหรือหัวเราะ ร่าเริง แสดงความสงสัยด้วยการขมวดคิ้ว เป็นต้น

3. การสบตาผู้ฟังการเล่นิทานจะดูเป็นกันเองยิ่งขึ้น หากผู้เล่น เล่นิทานไปด้วยการสบตากับผู้ฟังิทานไปด้วย รวมถึงการให้ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในิทานในบางช่วงตอนที่เห็นว่ามีเหมาะสม

จากเทคนิคและวิธีการเล่นิทาน สรุปได้ว่า ผู้เล่นิทานจะต้องเล่นตามลำดับขั้นตอน เช่น ผู้เล่นจะต้องเล่นตามลำดับเหตุการณ์ไม่กระโดดข้ามไปมา ใช้น้ำเสียง ท่าทาง สีหน้า แววตาและอุปกรณ์ประกอบการเล่า สภาพแวดล้อมเหมาะสม บรรยากาศเสียงสงบ ความยาวของนิทานเหมาะสมกับช่วงความสนใจของผู้ฟังแต่ละวัย

แผนการจัดประสบการณ์

1. ความหมายของแผนการจัดประสบการณ์มีนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการวางแผนการสอนไว้ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 112) แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนหรือโครงการที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

สมคิด สร้อยน้ำ (2547 : 41-42) ได้ให้ความหมายของแผนการสอน หมายถึง การนำรายวิชาที่จะสอนมากำหนดรายละเอียดของการสอนไว้ สำหรับสอนแต่ละคาบเวลาที่ได้พัฒนามาจากกำหนด และแนวการวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สภาพของผู้เรียนและความพร้อมของโรงเรียน หรืออาจกล่าวได้ว่า แผนการสอน คือการเตรียมการสอนที่เป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า

วัฒนาพร ระจับทุกซ์ (2542 : 1) ได้ให้ความหมายของแผนการเรียนการสอนหมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตร

ชัยชาญ วงศ์สามัญ (2543 : 39) กล่าวว่า แผนการสอน หมายถึง แบบบันทึกที่บรรจุข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้สำหรับสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

สำลี รักสุทธี และคนอื่น ๆ (2544 : 78) ได้ให้ความหมายของแผนการเรียนการสอน คือ การนำรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอน และการวัดผลประเมินผลเพื่อใช้สอนในช่วงเวลา

หนึ่ง ๆ โดยกำหนดเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น

รุจิร ภูสาระ (2545 : 159) ได้ให้ความหมายของแผนการเรียนการสอนว่าเป็นเครื่องมือแนวทางในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 297) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการเรียนการสอนหมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

จากความหมายของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ของนักการศึกษาหลายๆ ท่าน ข้างต้น ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ การวางแผนกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเตรียมการล่วงหน้าอย่างมีระเบียบแบบแผน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของแผนการจัดประสบการณ์

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตรผสมจิตวิทยาทางการศึกษานวัตกรรม การวัดและการประเมินผล ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้หลายท่าน ดังนี้

วัฒนาพร ระจับทุกข์ (2542 : 2) ได้ให้ความสำคัญของแผนการเรียนการสอน ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการสอน การเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผล ตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำเป็น
3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูที่สอนแทน นำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ
4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป
5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้

สำลี รักสุทธี และคนอื่น ๆ (2544 : 78) ได้ให้ความสำคัญของแผนการเรียนการสอน ดังนี้

1. ช่วยให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหลักสูตร แนวการสอน วิธีวัดผลประเมินผลศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและบูรณาการกับวิชาอื่น
2. ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอน ได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทั้งในเรื่องทรัพยากรในโรงเรียน ทรัพยากรท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อและสภาพที่เป็นจริงในท้องถิ่น ตลอดจนการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับวิชาอื่น

3. เป็นเครื่องมือของครูในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น
4. ผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรง เสนอแนะแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อนครูที่สอนวิชาอื่น
5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่สามารถสอนแทนกันได้
6. เป็นการพัฒนาวิชาชีพ และมาตรฐานวิชาชีพครูที่แสดงว่างานสอนต้องได้รับการฝึกฝน โดยเฉพาะเครื่องมือ และเอกสารที่สามารถสอนแทนกันได้

จากความสำคัญของแผนการสอน สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนของครูเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือที่จะนำผู้เรียนให้บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นเอกสารที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สฤณี คุ่มมือ (2550 : 100) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.25/90.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. การวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.6934 ซึ่งแสดงว่านักเรียน มีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากเรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ร้อยละ 69.34

3. การประเมินพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ที่เรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและกิจกรรมเสริมประสบการณ์มีพฤติกรรมในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34 คิดเป็นร้อยละ 91.41 มีความรับผิดชอบต่อตนเองอยู่ในระดับมาก

กนกกาญจน์ ขำขันมะลี (2551 : 27) ได้ศึกษาการพัฒนาดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง โรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า โดยใช้กลยุทธ์การประชุมระดมความคิด กิจกรรมเยี่ยมบ้าน ทำให้การพัฒนา นักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแดง ขาดวินัยในตนเองด้านการเข้าแถว ด้านการแต่งกาย และด้านการทำความเคารพ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมในด้านการเข้าแถว การแต่งกายและการทำความเคารพ เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น โดยใช้กลยุทธ์พบปะผู้ปกครอง สร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างครูกับผู้ปกครอง ส่งผลให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนด้วยดี มีการ

ปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่ดีขึ้นจนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกคน ควรนำกลยุทธ์หรือกิจกรรมที่หลากหลายนำมาพัฒนาวินัยของนักเรียน กำหนดเวลาดำเนินกิจกรรมให้เพียงพอ มีการกำกับ ติดตาม นิเทศการดำเนินงานตามวิธีปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอรวมทั้งให้ปฏิบัติได้ทุกคน แต่อย่างไรก็ตามก็ยังไม่เป็นที่มั่นใจได้ว่า กลยุทธ์ดังกล่าวจะก่อให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวแบบยั่งยืนได้ ดังนั้นโรงเรียนควรมีนโยบายที่จะดำเนินการพัฒนาการเสริมสร้างวินัยนักเรียนให้ต่อเนื่องและสม่ำเสมอต่อไป

ทองวรรณ ชัยสุโข. (2553 : 105) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเอง โดยใช้ขั้นตอนส่งเสริมคุณธรรม ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ผลการการศึกษาพบว่า

1. แผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง โดยใช้ขั้นตอนส่งเสริมคุณธรรม ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.57/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองโดยใช้ขั้นตอนส่งเสริมคุณธรรม ชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6638 ซึ่งแสดงว่านักเรียน มีความก้าวหน้าในการเรียน เพิ่มขึ้นหลังจากเรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองโดยใช้ขั้นตอนส่งเสริมคุณธรรม ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ร้อยละ 66.38

3. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีคะแนนการทดสอบหลังเรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองโดยใช้ขั้นตอนส่งเสริมคุณธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

4. ผลการประเมินพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองโดยใช้ขั้นตอนส่งเสริมคุณธรรม ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเอง โดยรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก

สมควร ผาวงษา (2553: 85) ได้ศึกษาผลการพัฒนาคุณธรรมของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมการเล่นหัตถ์ ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเล่นหัตถ์มีคุณธรรมสูงขึ้นจากก่อนได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่นหัตถ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เด็กมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีคุณธรรมด้านความสะอาด ความซื่อสัตย์ ความสามัคคีและความประหยัด โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับดี

3. เด็กส่วนใหญ่ชอบฟังนิทานที่ครูเล่าและนิทานที่ครูเล่าสนุก เด็กทุกคนชอบภาพที่ครูนำมาใช้ประกอบการเล่านิทาน เด็กส่วนใหญ่ชอบทำทางน้ำเสียงของครูที่ใช้ประกอบการเล่านิทาน และเด็กชอบฟังนิทานเรื่อง น้อยจอยได้ตุ๊กตาหมีมากที่สุด

มะลิวัล จันทะนา (2553 : 107) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โรงเรียนอนุบาลสุริยาอุทัยพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โรงเรียนอนุบาลสุริยาอุทัยพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมระดมความคิดและการดำเนินงานกิจกรรม 3 กิจกรรม คือกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน และกิจกรรมการประกวดบริเวณรับผิดชอบ ปรากฏว่านักเรียน

กลุ่มเป้าหมายมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้น จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 90 จากจำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 50 คน แต่ยังมีนักเรียนอีกส่วนหนึ่งที่ยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองไปในทางที่ดีขึ้น จึงได้ดำเนินการพัฒนาเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองอีกในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การดำเนินงานกิจกรรม 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน และกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ผลจากการดำเนินการดังกล่าวทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมซึ่งเป็นปัญหา ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม รู้วิธีการสร้างวินัย ความรับผิดชอบต่อนตนเองได้ดีขึ้น ทำให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีการพัฒนาวินัยความรับผิดชอบต่อนตนเองก้าวหน้าขึ้น สามารถผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ทุกคน

ดาร์ธัน ทัทโตะ (2554 :66) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในแต่ละด้านความอดทน อดกลั้น ด้านความรับผิดชอบต่อนตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และด้านการปฏิบัติตามมารยาททางสังคม

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Wilson (2001 : 2024-A) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนวัยอนุบาลชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกัน กลุ่มตัวอย่างเด็กวัยอนุบาลชาวญี่ปุ่น 29 คน และชาวอเมริกันอีก 29 คนโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนวัยอนุบาลชาวญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากรูปแบบสังคมที่เน้นการพึ่งพาอาศัยกันและการแสดงออกทางอารมณ์ในขณะที่เด็กนักเรียนวัยอนุบาลชาวอเมริกัน ได้รับอิทธิพลจากรูปแบบสังคมที่เน้นการอยู่อย่างอิสระและการเรียนรู้คุณธรรมด้านความรับผิดชอบในตนเองมากกว่า

Harvey (2002 : 1252-A) ได้ศึกษาเชิงผลกระทบของการใช้หนังสือบันทึกเสียงไว้ที่มีต่อการรู้และการแสดงออกเสียงคำศัพท์ ของเด็กวัยก่อนเรียน จำนวน 80 คนจากโรงเรียนสำหรับเด็กวัยก่อนเรียน ในซานเมื่อง ในเขตเมืองชั้นใน และจากโรงเรียนขนาดเล็กผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เด็กที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เพิ่มขึ้น และที่แสดงออกอย่างมีนัยสำคัญ เด็กที่ทำคะแนนได้ต่ำที่สุดในระหว่างการทดสอบก่อนเรียนครั้งแรกมีประสบการณ์ที่ได้ประโยชน์ มากที่สุดหลังการทดลองถึงแม้ว่าความถี่ที่กลุ่มทดลองได้ฟังหนังสือบันทึกเสียง จะมีความสัมพันธ์กับจำนวนคำศัพท์ที่รับรู้เพิ่มขึ้นและผู้ปกครองของเด็กในกลุ่มทดลองรายงานเด็กของตนว่า มีความสุขในการฟัง หนังสือบันทึกเสียงอย่างมาก ขาดการศึกษามีข้อสรุป 2 ประการ คือ (1) การฟังหนังสือ ในเทปบันทึกเสียงของเด็กโดยอิสระ สามารถเพิ่มคำศัพท์ที่รับรู้และที่แสดงออกของเด็กก่อนวัยเรียนได้ และ (2) ยิ่งคะแนนคำศัพท์เบื้องต้นของเด็กต่ำเท่าไรประโยชน์ที่ได้รับหลังการทดลองก็เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

Cranley (2003 : 1531-A) ได้ศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติในด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนเมืองของประเทศไทย การประพฤติปฏิบัติทางด้านจริยธรรมของนักเรียน ประกอบด้วยมาตรการที่โรงเรียนใช้ในการอบรมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโดยการ

นำเอาจริยธรรมบูรณาการเข้ากับวิชาอื่น และมาตรการเหล่านี้จะเกิดผลอย่างไรโดยกำหนดกรอบความคิดไว้ 6 ด้าน คือ การสอนจริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร การสอนจริยธรรมโดยใช้กิจกรรม การสอนที่ต่อเนื่อง การสอนจริยธรรม โดยกำหนดระเบียบ กฎของห้องเรียนการสอนจริยธรรมโดยดำเนินนโยบายและระเบียบของทางราชการ การวิจัยในครั้งนี้ใช้เวลา 6 เดือน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงพบว่า การจัดการศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยผู้บริหารและครูเน้นการปลูกฝังความดีงามที่ยึดตามหลักพระพุทธศาสนา โดยเน้นการควบคุมดูแลนักเรียนการปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างให้กับคนอื่นได้ ความดีโดยวิธีการให้นักเรียนรู้โดยการปฏิบัติ แม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร สิ่งที่ต้องปฏิบัติต่อการให้เกียรติผู้อื่นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และได้ค้นพบว่า การจัดการเรียนการสอนจริยศึกษา ควรบูรณาการคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และปฏิบัติได้ ผู้บริหารและครู นอกจากอบรมสั่งสอนควรเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรมควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน อย่างไรก็ตามแม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตลอดเวลา แต่ก็มีนักเรียนส่วนน้อยที่ต่อต้านในด้านการไม่ยอมเรียน

Mirissee (2005 : 2090-A) ได้ทำการสำรวจเทคนิคการคิดแบบทางสายกลาง 2 แบบนั้น คือ “ความมีจิตใจที่ตั้งมั่น” (สติ) และ “ความรัก – ความกรุณา” (เมตตา) โดยใช้กลยุทธ์การฝึกอบรมพบว่าเมื่อนักเรียนได้รับการฝึกอบรมจิตใจโดยใช้ปรัชญาตามหลักศาสนาพุทธแล้วทำให้สามารถเข้าใจความสำคัญและสร้างคุณธรรมในตนเอง เช่น ความรัก ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นความมีน้ำใจ ความอดทน ความอดสาหัส ความสุขุมและใจเย็น

Osguthorpe (2006 : 158-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงออกด้านจริยธรรมของครูกับการพัฒนาด้านจริยธรรมของนักเรียน โดยได้ทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมและการแสดงออกของนักเรียนที่ได้เรียนกับครู 2 คน โดยครูคนแรกมีพฤติกรรมการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การแสดงออกที่แฝงจริยธรรม เปรียบเทียบกับครูอีกคนที่เน้นการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่ามีนัยสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนการแสดงออกทางของครูที่มีการแฝงจริยธรรมเข้าไป โดยนักเรียนที่ได้เรียนกับครูทั้งสองคนมีพฤติกรรมการเรียนและการแสดงออกภายในห้องเรียนที่แตกต่างกัน

Evans (2006 : 2853-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจทางจริยธรรมและการแสดงออกของศาสตราจารย์มหาวิทยาลัย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักศึกษาที่เรียนเต็มเวลาของวิทยาลัย Small Midwestern โดยศึกษาเรื่องจริยธรรมภายใต้ทฤษฎีทางจิตวิทยาของลอว์เรนซ์คอลลีเบอร์เกอร์ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) ความเป็นศาสตราจารย์กับการพัฒนาทางศีลธรรมของนักศึกษา 2) การพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา 3) กระบวนการพัฒนาทางศีลธรรม 4) ศาสตราจารย์กับความเป็นต้นแบบทาง จริยธรรม และ 5) การแสดงออกของนักศึกษาเมื่ออยู่ในมหาวิทยาลัยโดยใช้สถิติ Correlation Test ของ Pearson ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นต้นแบบ กับการพัฒนาทางจริยธรรมของนักศึกษา

Bradshaw (2007 : Unpaged) ได้ศึกษา การจัดการเรียนการสอนตามสภาพของท้องถิ่น โดยการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการประมวลผลนำเอาคุณธรรม จริยธรรมเข้าไปในบทเรียนที่ทำการสอน ซึ่งเน้นตามวัฒนธรรมของท้องถิ่นของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ มีความเจริญทางคุณธรรม จริยธรรม มากยิ่งขึ้น

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ด้านคุณธรรมจริยธรรมของงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ ผู้ศึกษาค้นคว้าพอสรุปได้ว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นการปลูกฝังนิสัยที่ดีงามให้เกิดสิ่งที่ดีงามให้ เกิดกับบุคคลตั้งแต่วัยแรกเกิดจนกระทั่งวัยผู้ใหญ่ ซึ่งจะส่งผลให้สังคมเกิดความสงบสุข ดังนั้นการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัยย่อมมีผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมของเด็ก ปฐมวัย เช่น ด้านความมีวินัย ด้านความเมตตา ด้านความสามัคคี การนำนิทานมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยเพราะจะช่วยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเนื้อเรื่องของนิทานอาจเป็นเรื่องที่แสดง ความคิด ความเชื่อ แฝงคุณธรรม ให้ความรู้ และสร้างจินตนาการให้กับผู้ฟังนิทานจึงนับเป็นสื่อที่ดีที่สุด อย่างหนึ่งในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการตามลำดับหัวข้อ ต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง
5. การดำเนินการทดลอง
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

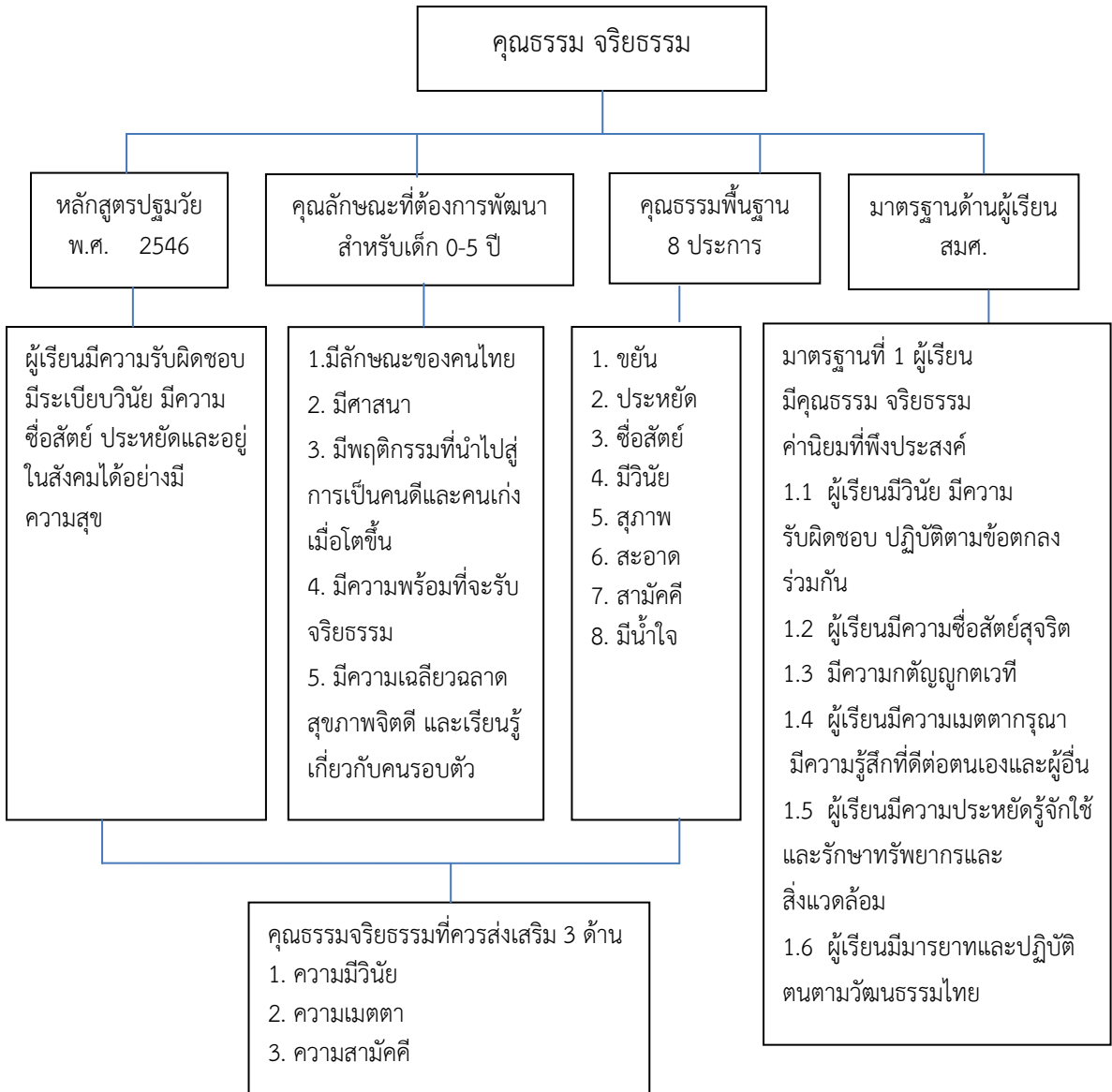
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มี 3 ชนิด

1. แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทาน ได้จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จำนวน 12 ครั้ง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที ระหว่างวันที่ 12 พฤศจิกายน 2555 ถึงวันที่ 7 ธันวาคม 2555
2. แบบวัดพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม
3. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ขั้นตอนการสร้างแผนและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทาน ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ผู้ศึกษาค้นคว้าศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิดของคุณธรรมจริยธรรมที่ควรส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัย ดัง ภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดคุณธรรมจริยธรรมที่ควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย

1.2 วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ทำตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กับเนื้อหาและจัดกิจกรรมสอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียน โดยใช้นิทานในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การศึกษาแบ่งเนื้อหาที่จะเขียนแผนการจัดกิจกรรม ดังตาราง 2

ตาราง 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของประเด็นคุณธรรมจริยธรรมกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ชื่อนิทาน	ประเด็น คุณธรรม จริยธรรม	สาระสำคัญ	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลาเรียน
1. หมาเจ้าเล่ห์	ความมีวินัย	การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของส่วนรวมจะทำให้ชีวิตมีความปลอดภัย	1. การปฏิบัติตนตามข้อตกลงของห้องเรียน 2. การเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย 3. การดูแลรักษาสິงของตนเองและสิ่งของผู้อื่น	40 นาที
2. หมูบ้านไม้เป็นไร	ความมีวินัย	การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ได้เรียนรู้ว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นที่ยอมรับและละเว้นการปฏิบัติในสิ่งไม่ดี ไม่เป็นที่ยอมรับโดยสมัครใจ ไม่มีใครบังคับ โดยที่การประพฤติปฏิบัตินี้เป็นสิ่งที่ส่งผลดีต่อตนเองและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	1. การปฏิบัติตนตามข้อตกลงของห้องเรียน 2. การเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย 3. การดูแลรักษาสິงของตนเองและสิ่งของผู้อื่น	40 นาที
3. ความพากเพียรของมดดำ	ความมีวินัย	การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของส่วนรวมจะทำให้ชีวิตมีความปลอดภัย	1. การปฏิบัติตนตามข้อตกลงของห้องเรียน 2. การเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย 3. การดูแลรักษาสິงของตนเองและสิ่งของผู้อื่น	40 นาที

ตาราง 1 (ต่อ)

ชื่อนิทาน	ประเด็น คุณธรรม จริยธรรม	สาระสำคัญ	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลาเรียน
4. ลูกหม้อยาก เรียนรู้	ความมีวินัย	การปฏิบัติตาม กฎระเบียบของส่วนรวม จะทำให้ชีวิตมีความ ปลอดภัย	1. การปฏิบัติตาม ข้อตกลงของห้องเรียน 2. การเก็บของเล่นเข้าที่ อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย 3. การดูแลรักษาสสิ่งของ ตนเองและสิ่งของผู้อื่น	40 นาที
5. เสือโคร่งกับ ลูกกวางน้อย	ความเมตตา	ความรัก ความปรารถนา จะให้อีกผู้หนึ่งมีความสุข รวมทั้งการคิดหาหนทาง ช่วยเหลือให้อีกผู้หนึ่งพ้นทุกข์ ซึ่งปราศจากการอาฆาต พยาบาทหรือการคิดที่จะ เบียดเบียนซ้ำเติม	1. การแบ่งปันสิ่งของให้ เพื่อน 2. การช่วยเหลือเพื่อน ทำงาน	40 นาที
6. กำน้อยตาม หาต้นน้ำ	ความเมตตา	ความรัก ความปรารถนา จะให้อีกผู้หนึ่งมีความสุข รวมทั้งการคิดหาหนทาง ช่วยเหลือให้อีกผู้หนึ่งพ้นทุกข์ ซึ่งปราศจากการอาฆาต พยาบาทหรือการคิดที่จะ เบียดเบียนซ้ำเติม	1. การแบ่งปันสิ่งของให้ เพื่อน 2. การช่วยเหลือเพื่อน ทำงาน	40 นาที
7. หมาป่า อกตัญญู	ความเมตตา	ความรัก ความปรารถนา จะให้อีกผู้หนึ่งมีความสุข รวมทั้งการคิดหาหนทาง ช่วยเหลือให้อีกผู้หนึ่งพ้นทุกข์ ซึ่งปราศจากการอาฆาต พยาบาทหรือการคิดที่จะ เบียดเบียนซ้ำเติม	1. การแบ่งปันสิ่งของให้ เพื่อน 2. การช่วยเหลือเพื่อน ทำงาน	40 นาที

ตาราง 1 (ต่อ)

ชื่อนิทาน	ประเด็น คุณธรรม จริยธรรม	สาระสำคัญ	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลาเรียน
8. ดาวลูกไก่	ความเมตตา	ความรัก ความปรารถนา จะให้ผู้อื่นมีความสุข รวมทั้งการคิดหาหนทาง ช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ซึ่งปราศจากการอาฆาต พยาบาทหรือการคิดที่จะ เบียดเบียนซ้ำเติม	1. การแบ่งปันสิ่งของให้ เพื่อน 2. การช่วยเหลือเพื่อน ทำงาน	40 นาที
9. สัมโมทมาน ชาดก : นก กระจาบ(ไม่) สามัคคี	ความสามัคคี	การรวมพลังทำกิจกรรม ต่างๆ กับคนอื่น เพื่อทำ กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยความพร้อมเพรียงกัน ให้สำเร็จกิจตามความ ประสงค์	1. การทำงานร่วมกันของ กลุ่มภายในห้องเรียน 2.การทำงานร่วมกันของ กลุ่มภายนอกห้องเรียน	40 นาที
10. กระรอก เจาะมะพร้าว	ความสามัคคี	การรวมพลังทำกิจกรรม ต่างๆ กับคนอื่น เพื่อทำ กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยความพร้อมเพรียงกัน ให้สำเร็จกิจตามความ ประสงค์	1. การทำงานร่วมกันของ กลุ่มภายในห้องเรียน 2.การทำงานร่วมกันของ กลุ่มภายนอกห้องเรียน	40 นาที
11. ชาวนากับ กิ้งงัว	ความสามัคคี	การรวมพลังทำกิจกรรม ต่างๆ กับคนอื่น เพื่อทำ กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยความพร้อมเพรียงกัน ให้สำเร็จกิจตามความ ประสงค์	1. การทำงานร่วมกันของ กลุ่มภายในห้องเรียน 2.การทำงานร่วมกันของ กลุ่มภายนอกห้องเรียน	40 นาที
12. เทวดา น้อยกับมดตัว จ้อย	ความสามัคคี	การรวมพลังทำกิจกรรม ต่างๆ กับคนอื่น เพื่อทำ กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยความพร้อมเพรียงกัน ให้สำเร็จกิจตามความ ประสงค์	1. การทำงานร่วมกันของ กลุ่มภายในห้องเรียน 2.การทำงานร่วมกันของ กลุ่มภายนอกห้องเรียน	40 นาที

1.3 สร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน ประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์ สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ ประเมินผล บันทึกหลังสอน/ข้อเสนอแนะ

1.4 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทาน และนำแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแผนการจัดประสบการณ์ ด้านเนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล

1.5 นำแผนการจัดประสบการณ์ที่ปรับปรุงพัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ

1.5.1 อาจารย์ ศรีกัญญัสสร รังสีวรกุล วุฒิ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย) อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.5.2 นางสาวธัญ ทอพิมพ์ วุฒิ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนจัตุรัสวิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

1.5.3 นางช่อผกา ผลภิญโญ วุฒิ ศษ.ม. (สาขาการวัดและประเมินผล) ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการชำนาญการโรงเรียนนาหนองทุ่มวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ทำการตรวจสอบประเมินผลความถูกต้องด้านเนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผลโดยประเมินทีละแผนการจัดประสบการณ์ ลงความเห็นให้คะแนนเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำคะแนนที่ได้ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Objective Congruence) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้

1.6 นำแบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบต่างๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ในประเด็นต่างๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินเป็นระดับความเหมาะสม คะแนน 5 หมายถึง เหมาะสมที่สุด คะแนน 4 หมายถึง เหมาะสมมาก คะแนน 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย และคะแนน 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด จากนั้นนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อหาระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนนเฉลี่ย
มีคุณภาพและเหมาะสมมากที่สุด	4.51–5.00
มีคุณภาพและเหมาะสมมาก	3.51–4.50
มีคุณภาพและเหมาะสมปานกลาง	2.51–3.50
มีคุณภาพและเหมาะสมน้อย	1.51–2.50
มีคุณภาพและเหมาะสมน้อยที่สุด	1.00–1.50

1.7 นำแผนการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปรับปรุงและนำไปทดลองสอนกับนักเรียนอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง

1.8 จัดพิมพ์แผนการจัดประสบการณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนอนุบาล 2/2 โรงเรียนบ้านหนองม่วง อำเภोजัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 3 จำนวน 30 คน

2. สร้างแบบวัดพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก

2.2 ศึกษาเอกสาร หลักสูตร คู่มือครู คู่มือการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และการวัดประเมินผลในชั้นเรียน

2.3 กำหนดเนื้อหา จุดประสงค์ และแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการวัดให้ครอบคลุม เนื้อหาโดยศึกษาจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.4 สร้างแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือกให้ครอบคลุม เนื้อหาและจุดประสงค์ จำนวน 25 ข้อ ต้องการจริง จำนวน 15 ข้อ

2.5 นำแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระตรวจสอบ เพื่อขอข้อเสนอแนะ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.6 นำแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่ผ่านการตรวจพิจารณาแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ

2.6.1 อาจารย์ ศรีกัญญ์สสร รังสีวรกุล วุฒิ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย) อาจารย์ ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.6.2 นางสาว ธงพิมพ์ วุฒิ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย) ตำแหน่ง ครูชำนาญการ พิเศษ โรงเรียนจักรัสนิยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

2.6.3 นางช่อผกา ผลภิญโญ วุฒิ ศษ.ม. (สาขาการวัดและประเมินผล) ตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนนาหนองทุ่มวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องของข้อความ ภาษา ภายใต กรอบแนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าแบบวัดคุณธรรมนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบวัดคุณธรรมนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าแบบวัดคุณธรรมนั้นไม่วัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.7 วิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมกับ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยใช้สูตร การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rovinelli) ตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99)

2.8 นำแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่ได้รับการตรวจสอบเชิงเนื้อหาแล้ว จำนวน 25 ข้อ ไป ทดลองกับนักเรียนกลุ่มเล็ก จำนวน 30 คน เพื่อดูความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการทดสอบ

2.9 นำแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างคือเด็ก ชั้นอนุบาล 2/2 โรงเรียนบ้านหนองม่วง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น

2.10 หาคุณภาพของแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมโดย

2.10.1 วิเคราะห์อำนาจจำแนกแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมรายข้อ โดยวิธีของ Brennan (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2551 : 103)

2.10.2 จัดพิมพ์แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมและนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง ชั้น อนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองม่วง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น

2.10.3 คัดเลือกแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่มีค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกที่ พอเหมาะจำนวน 15 ข้อ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบสังเกต

- 3.1 วิเคราะห์ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าแล้วศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม
- 3.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสังเกตตามแบบของ (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2551 : 61-84)
- 3.3 สร้างแบบสังเกตตามกรอบการศึกษาและครอบคลุมประเด็นที่ศึกษาค้นคว้า
- 3.4 นำแบบสังเกตที่สร้างไปเสนอ ผศ.ดร.ทัศนีย์ นาคุณทรง อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ไข

3.5 นำแบบสังเกตที่ผ่านการตรวจพิจารณาแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ

3.5.1 อาจารย์ ศรีกัญญัสสร รังสีวรกุล วุฒิ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย) อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3.5.2 นางสาวธัญ ทองพิมพ์ วุฒิ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย) ตำแหน่ง ครู ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนจัตุรัสวิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

3.5.3 นางช่อผกา ผลภิญโญ วุฒิ ศษ.ม. (สาขาการวัดและประเมินผล) ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการชำนาญการโรงเรียนนาหนองทุ่มวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เพื่อพิจารณาความถูกต้องของข้อความ ครอบคลุมเนื้อหา ภาษา ภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

3.6 ปรับปรุงแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วนำแบบสังเกตการณไปจัดพิมพ์นำไปใช้ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าต่อไป

แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการโดยใช้แบบแผนการทดลอง One Group Pre-test Post-test Design ดังแสดงในตาราง 2 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 249)

ตาราง 2 แสดงแบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-test)	การจัดกระทำ (Treatment)	ทดสอบหลังการทดลอง (Post-test)
กลุ่มทดลอง	T ₁	X ₁	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

T₁ แทน ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กลุ่มทดลอง

X₁ แทน ทำการทดลองการจัดกิจกรรมด้วยการเล่านิทาน

T₂ แทน ทดสอบหลังเรียน (Post-test) กลุ่มทดลองทดสอบหลังเรียน

การดำเนินการทดลอง

ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการตามขั้นตอน

1. ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 15 ข้อ เพื่อทดสอบความรู้เดิมของนักเรียน
2. ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสอน โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ 3 วัน วันละ 40 นาที

ตาราง 3 แสดงกิจกรรมนิทานที่เล่าในแต่ละสัปดาห์

สัปดาห์ที่	วัน	การจัดกิจกรรม
สัปดาห์ที่ 1	จันทร์	นิทานเรื่อง หมาเจ้าเล่ห์
	พุธ	นิทานเรื่อง หมู่บ้านไม่เป็นไร
	ศุกร์	นิทานเรื่อง ความ پاکเพียรของมดดำ
สัปดาห์ที่ 2	จันทร์	นิทานเรื่อง ลูกหมอยากเรียนรู้อยู่
	พุธ	นิทานเรื่อง เสือโคร่งกับลูกกวางน้อย
	ศุกร์	นิทานเรื่อง กำน้อยตามหาต้นน้ำ
สัปดาห์ที่ 3	จันทร์	นิทานเรื่อง หมาป่าอกตัญญู
	พุธ	นิทานเรื่อง ดาวลูกไก่
	ศุกร์	นิทานเรื่อง สัมโมนาชาดก (นกกระจาบไม่สามัคคี)
สัปดาห์ที่ 4	จันทร์	นิทานเรื่อง ชาวนากับกิ้งก่า
	พุธ	นิทานเรื่อง กระรอกเจาะมะพร้าว
	ศุกร์	นิทานเรื่อง เทวดาน้อยกับมดตัวจ้อย

3. ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมวัดคุณธรรมจริยธรรมชุดเดิมที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน และปฏิบัติเช่นเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียนตรวจให้คะแนนแล้วนำไปบันทึกไว้ในแบบบันทึก
2. สังเกตในระหว่างการเรียนรู้แล้วบันทึกไว้ในแบบสังเกต
3. ทดสอบหลังเรียนตรวจให้คะแนนแล้วเก็บไว้ในแบบบันทึกคะแนน
4. นำคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนการสังเกตและคะแนนทดสอบหลังเรียนนำไปวิเคราะห์ ตามสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานมาหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละแล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1.1 เกณฑ์ค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย	ระดับการประเมิน
2.51-3.00	ระดับ ดีมาก
1.51-2.50	ระดับ ดี
0.51-1.50	ระดับ พอใช้
0.00-0.50	ระดับ ปรับปรุง

1.2 เกณฑ์ค่าร้อยละ

ค่าร้อยละ	ระดับการประเมิน
80-100	ระดับ ดีมาก
70-79	ระดับ ดี
60-69	ระดับ พอใช้
1-59	ระดับ ปรับปรุง

2. นำคะแนนแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมของคะแนนก่อนเรียนและหลังนำมาหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าความส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าวิกฤต (t-test dependent) สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) โดยคำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด.

2553 : 124)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

1.2 การคิดคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ใช้สูตร

$$\text{คะแนนเฉลี่ยร้อยละ} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนน} \times 100}{\text{คะแนนเต็ม} \times \text{จำนวนนักเรียน}}$$

1.3 หาค่าความส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 126)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}}$$

เมื่อ S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนกลุ่มคะแนนในกลุ่ม

Σ แทน ผลรวม

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หมายถึง ค่าที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล เป็นการตรวจสอบและพิจารณาว่าแบบทดสอบหรือแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นมา แต่ละข้อนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายหรือไม่ค่าที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ เรียกว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งจะมีค่าอยู่ระหว่าง -1 กับ + 1 ถ้าค่า IOC ที่ได้น้อยกว่า 0.5 แสดงว่า ข้อสอบหรือแบบวัดนั้นไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการจะวัด ต้องปรับปรุงใหม่ โดยการนำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร ดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2551 : 101)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2.2 การหาค่าความยากง่าย (Difficulty index : p) ของแบบทดสอบ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อสอบในรายข้อ (Item Analysis) (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 97) โดยคำนวณจากสูตร

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ p แทน ค่าความยากง่ายของคำถามแต่ละข้อ
R แทน จำนวนผู้ตอบถูกทั้งหมด
N แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

เกณฑ์ความยากง่ายที่ยอมรับได้อยู่ระหว่าง 0.20–0.08 ถ้าค่า p มีค่านอกเกณฑ์ที่กำหนด จะต้องปรับปรุงข้อสอบข้อนั้นหรือตัดทิ้ง

2.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (Brennan: B) ของแบบทดสอบ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อสอบในรายข้อ (Item Analysis) (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 106) โดยคำนวณจากสูตร

$$B = \frac{U}{n_1} - \frac{L}{n_2}$$

เมื่อ B แทน ค่าอำนาจจำแนก
L แทน จำนวนผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก
U แทน จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก
n₁ แทน จำนวนผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์
n₂ แทน จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์อำนาจจำแนกที่ยอมรับได้อยู่ระหว่าง 0.20 ขึ้นไป ถ้าค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า 0.20 จะต้องปรับปรุงแบบทดสอบข้อนั้นหรือตัดทิ้ง

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test dependent เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนด้วยแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม โดยคำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 133)

$$\text{สูตร } t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน
n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t แทน สถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน
ก่อนเรียนและหลังเรียน

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย จากการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทาน ด้วยการใช้ แบบสังเกต

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนการพัฒนาพฤติกรรมด้าน
คุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย จากการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทาน ด้วยการใช้ แบบสังเกตผลปรากฏตามตาราง 4

ตาราง 4 ผลการสังเกตการณ์ร่วมกิจกรรมการเล่านิทานของเด็กปฐมวัยแต่ละด้าน (รายละเอียดหน้า 86-98)

จำนวน นักเรียน	ค่าเฉลี่ยคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้าน			ค่าร้อยละคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้าน		
	ความมีวินัย	ความเมตตา	ความสามัคคี	ความมีวินัย	ความเมตตา	ความสามัคคี
30	2.74	2.75	2.70	91.33	91.67	90

จากตาราง 4 พบว่าผลการสังเกตการณ์ร่วมกิจกรรมการเล่านิทานของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานของเด็กปฐมวัย ค่าเฉลี่ยคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้านเท่ากับ 2.74, 2.75 และ 2.70 ตามลำดับ ค่าร้อยละคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้านเท่ากับ 91.33, 91.67 และ 90 ตามลำดับ แสดงว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับดีมากดังนี้

ด้านความมีวินัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยของทุกคนที่ได้จากการพัฒนาพฤติกรรมระหว่างเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน เท่ากับ 2.74 จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 91.33 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก นักเรียนทุกคนได้ปฏิบัติกิจกรรม ด้วยความมีวินัย โดยใช้นิทานประกอบการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนทุกคนมีคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือนักเรียนที่เรียนอ่อนยังขาดความมั่นใจในการทำงาน ยังทำงานไม่เรียบร้อย และเขียนไม่สวย ครูได้แก้ไขโดยให้กำลังใจและให้นำผลงานกลับไปปรับปรุง

ด้านความมีเมตตา พบว่าคะแนนเฉลี่ยของทุกคนที่ได้จากการพัฒนาพฤติกรรมระหว่างเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน เท่ากับ 2.75 จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 91.67 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก นักเรียนทุกคนได้ปฏิบัติกิจกรรม เล่นและปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเมตตา โดยใช้นิทานประกอบการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนทุกคนมีคุณธรรมจริยธรรมด้านความเมตตาต่อผู้อื่น มีความปรารถนาดี เข้าใจดีต่อกัน ปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ได้แก่ข้อจำกัดของเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม

ด้านความสามัคคี พบว่าคะแนนเฉลี่ยของทุกคนที่ได้จากการพัฒนาพฤติกรรมระหว่างเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน เท่ากับ 2.70 จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก นักเรียนทุกคนได้ปฏิบัติกิจกรรม เล่นและปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสามัคคี ต่อเพื่อนทุกคน โดยใช้นิทานประกอบการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนทุกคนมีคุณธรรมจริยธรรมด้านการคบมิตรต่อผู้อื่นมีความรักต่อกันไม่เปลี่ยนแปลง ปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือนักเรียนที่เรียนอ่อนยังขาดความมั่นใจในการทำงาน ยังทำงานไม่เรียบร้อย และเขียนไม่สวย ครูได้แก้ไขโดยให้กำลังใจและให้นำผลงานกลับไปปรับปรุง

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทาน

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้นิทาน (รายละเอียดหน้า 107-108)

ผลการทดสอบโดยใช้แบบวัด คุณธรรมจริยธรรม	N	$\bar{X}$	S	t	P
ก่อนเรียน	30	5.70	4.03	10.32	.000*
หลังเรียน	30	12.70	1.88		

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ค่าวิกฤตของ t ที่ระดับ .05 , df = 1.699)

จากตาราง 6 พบว่าเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน มีคะแนนคุณธรรมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้นิทานนั้นจากแบบสังเกต และแบบวัดพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมทั้ง 3 ด้านหลังการจัดประสบการณ์สูงขึ้น ดังนั้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้นิทาน จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนได้ สามารถนำความรู้ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สรุปผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า
3. สรุปผล
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้นิทาน
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทาน

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สรุปผล

ผลการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการ ปรากฏดังนี้

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน ด้วยการใช้แบบสังเกตพบว่า ค่าเฉลี่ยคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้านเท่ากับ 4.64, 4.7 และ 4.73 ตามลำดับ ค่าร้อยละคุณธรรมจริยธรรมแต่ละด้านเท่ากับ 92.78, 93.6 และ 93.17 ตามลำดับ แสดงว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับดีมาก
2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ของเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน มีคะแนนคุณธรรมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน มีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่านักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ก่อนเรียนและหลังเรียน ก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 7.33 และเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 12.30 คิดเป็นร้อยละ ก่อนเรียนเท่ากับ 41.33 หลังเรียนเท่ากับ 83.11 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียน เท่ากับ 1.35 หลังเรียนเท่ากับ 1.42 แสดงว่าเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสอดคล้องกับการศึกษาของทองวรรณ ชัยสุโข (2553 : 105) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเอง โดยใช้นิทานส่งเสริมคุณธรรม ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองโดยใช้นิทานส่งเสริมคุณธรรม ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 หมายความว่า นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเอง โดยรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมากสอดคล้องกับการศึกษาของสุณี คุ่มมือ (2550 : 100) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ สำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า การประเมินพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ที่เรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและกิจกรรมเสริมประสบการณ์มีพฤติกรรมในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34 คิดเป็นร้อยละ 91.41 มีความรับผิดชอบต่อตนเองอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน มีคะแนนคุณธรรมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยก่อนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทาน ด้านความสามัคคี ด้านความเมตตา และด้านความมีวินัยเด็กยังปฏิบัติไม่ได้หลังจากจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานเด็กมีพฤติกรรมด้านความสามัคคี ด้านความเมตตา และด้านความมีวินัยเด็กปฏิบัติได้ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ ทองวรรณ ชัยสุโข (2553 : 105) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเอง โดยใช้นิทานส่งเสริมคุณธรรม ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีคะแนนการทดสอบหลังเรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองโดยใช้นิทานส่งเสริมคุณธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 สอดคล้องกับการศึกษาของสมควร ผาวงษา (2553: 85) ได้ศึกษาผลการพัฒนาคุณธรรมของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมการเล่นนิทาน ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเล่นนิทานมีคุณธรรมสูงขึ้นจากก่อนได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่นนิทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับการศึกษาของดารารัตน์ ทัพโต (2554:66) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย

ในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ผลการศึกษาพบว่า คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน โดยผู้ศึกษาค้นคว้าทำการทดลองสอนด้วยตนเอง ผู้ศึกษาค้นคว้ามามีข้อเสนอแนะสำหรับครูที่นำไปใช้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1.1 เพื่อให้เกิดความคงทนของพฤติกรรมจึงควรขยายเวลาการจัดกิจกรรมให้มากขึ้น อาจจะเป็น 1 ภาคเรียน หรือ 120 วัน จะทำให้เด็กได้ซึมซับรับคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย ความสามัคคี และความเมตตา

1.2 ครูผู้สอนควรอ่านนิทานส่งเสริมคุณธรรม เพื่อเสริมความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมให้เข้าใจ ครู ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านคุณธรรม สำหรับเด็ก เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยแห่งการลอกเลียนแบบ และจะต้องบูรณาการกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทุกกิจกรรม ทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เพื่อให้เด็กได้ฝึกเป็นประจำและสม่ำเสมอ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และนักวิชาการ ควรสนับสนุนให้มีการเผยแพร่การจัดทำสื่อการเรียน การสอนประเภทนิทานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ

1.4 ควรมีซีดีรอมเพิ่มเติม เสริมคุณธรรม จริยธรรม เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดภาระและเวลาในการสอนของครู เพราะสามารถใช้สอนนอกเวลาเรียน และใช้เรียนเป็นรายบุคคลได้อีกด้วย หากเด็กได้ดูบ่อย ๆ จะทำให้เกิดการฝังจำและยังจะทำให้การเรียนรู้พุทธศาสนา ได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในเนื้อหาอื่น เช่น ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความขยัน และด้านความประหยัด เพื่อหาข้อสรุปผลของการศึกษาค้นคว้าให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาพื้นฐานความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กในห้องเรียนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบวัด ตามระดับความสามารถของเด็ก

2.3 ควรมีการพัฒนาแบบวัดการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาอื่น และระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. การวิจัยและพัฒนาศักยภาพเด็กไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- _____. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ , 2546.
- กนกกาญจน์ ขำขันมะลี. การพัฒนาดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง โรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ .ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- กรณีการ์ ลิ้มพะสุต. สร้างวินัย ทำอย่างไรจึงจะสำเร็จ. กรุงเทพฯ : โรงเรียนสาธิต แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , ม.ป.ป.
- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- กัลยา นิมจิตต์. การศึกษารูปแบบการเล่าเรียนของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2545.
- กำแพง จิตตะมาก. การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2548.
- กุลยา ตันติพลาชีวะ. การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน 3-5 ขวบ. กรุงเทพฯ : โชติสุขการพิมพ์, 2542.
- _____. “รู้จักวินัยโรงเรียนอนุบาล,” วารสารการศึกษาปฐมวัย. 3(5) : 32-39 ; กรกฎาคม, 2542.
- กิ่งแก้ว อัดถากร. วรรณกรรมจากบ้านใน. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2530.
- เกริก ยุ้นพันธ์. การเล่าเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2543.
- โกศล มีคุณ. “เกณฑ์การพัฒนาและตัวอย่างนิทานพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม,” การนำเสนอ ผลงานวิจัยแห่งชาติ 2549 เรื่องการวิจัยและพัฒนาจิตมิติใหม่ด้วยนวัตกรรมนิทานที่เพิ่มพูน มนุษย์แก่สังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2549.
- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์. สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2545.
- ฉวีวรรณ กิनावงศ์. การศึกษาเด็ก. พิษณุโลก : ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2523.
- ชัยชาญ วงศ์สามัญ. การวางแผนการสอน. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์, 2543.
- โชติ ศรีสุวรรณ. นิทานพื้นบ้าน ภูมิปัญญาทางภาษา. กรุงเทพฯ : เอลโล่การพิมพ์, 2546.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ทฤษฎีต้นไม้วิจัยธรรม : การวิจัยและพัฒนาบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ดาร์เรตัน ทัทโต. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้
วรรณกรรมเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาบูรพา, 2554.

ทองวรรณ ชัยสุโข. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเอง โดยใช้นิทานส่งเสริม
คุณธรรม ชั้นอนุบาลปีที่ 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

ทีศนา แชมมณี. กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ :
นิชินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป, 2546.

———. ศาสตร์การสอนทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 2551 .

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. จริยธรรมธุรกิจ. กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, 2549.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545

———. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. ม.ป.พ. : ประสานการพิมพ์,
2553.

บุญมี แท่นแก้ว. ความจริงของชีวิต. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2542.

บุญส่ง ครูศรี. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานิทานพื้นบ้าน ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการให้บทบาทสมมติและการใช้เพลงพื้นบ้าน. ปริญญาโท ค.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 2537.

ประคอง นิมมานเหมินทร์. นิทานพื้นบ้านศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2543.

ประภาศรี สีหอำไพ. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

———. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2543.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ, 2553.

พรทิพย์ ชังธาดา. วรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.

พรทิพย์ วินโกมินทร์. สื่อการเรียนรู้และของเล่นเด็กปฐมวัย. ปทุมธานี : โปรแกรมวิชาการศึกษา
ปฐมวัย สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยากรณ์, 2545.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 14.
กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์, 2553.

พระราชมุนี (ประยุक्त ปยุตโต). ชาวพุทธกับชะตากรรมของสังคม. กรุงเทพฯ :
แสงรุ่งการพิมพ์, 2523.

พล แสงสว่าง. วินัยในตนเอง : รากฐานของมวลพัฒนา. ปัตตานี :
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2543.

พิภพ วังเงิน. จริยธรรมทางธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2549.

- เพิ่มศักดิ์ วรลยางกูร. ศิลปวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : พิมพ์อักษร, 2547.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และประนอม รอดคำดี. ความรู้คู่ธรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- ไพพรรณ อินทนิล. เทคนิคการเล่านิทาน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2534.
- มะลิวัล จันทะนา. การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม โรงเรียนอนุบาลสุริยาอุทัยพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- ยนต์ ชุ่มจิต. ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2550
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2531.
- . พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2546.
- . พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับเคชั่นส์, 2546.
- รุจิร ภู่อาร. การเขียนแผนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์, 2545.
- รัชณี สีนะสนธิ. การควบคุมคุณภาพการพยาบาลโดยหลักจริยธรรมและกฎหมาย. สระบุรี : โครงการตำราวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี, 2541.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น , 2538.
- วรรณิ ศิริสุนทร. การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ : เลิฟ แอนด์ ลิฟ เพรส, 2539.
- . เอกสารคำสอนวิชา บร 620 การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2532.
- วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. การทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2549.
- วราภรณ์ รักวิจัย. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน, 2533.
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : ธนพร, 2542.
- วิเชียร เกษประทุม. นิทานพื้นบ้านนครสวรรค์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา, 2536.
- วินัย พัฒนรัฐ. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6). กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, 2546.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. พัฒนาการเรียนการสอน. เอกสารประกอบการสอนวิชา 0506703 ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- วิไล มาศจรัส. เทคนิคการเขียน การเล่านิทานสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : มิติใหม่, 2539.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คลื่นสีขาว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา ศูนย์สารสนเทศ, 2535.
- สมควร ผาวงษา. ผลการพัฒนาคุณธรรมของเด็กอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมเล่านิทาน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.
- สมคิด สร้อยน้ำ. “การพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา,” วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 1(1) : 41-42 ; มกราคม, 2547.

สมใจ บุญอุรพิทยโณ. “การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยวิชาภาษาไทย,”

สานปฏิรูป. 5(49) : 39-41 ; เมษายน, 2545.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กภาพสินธุ์ :
ประสานการพิมพ์, 2551.

สมปอง นิธิสกุลกาญจน์. การพัฒนาหนังสือการ์ตูนชุดนิทานพื้นบ้านภาคใต้เพื่อใช้ประกอบการเรียน
กลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2539

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

สำลี รักสุทธี และคนอื่น ๆ. เทคนิควิธีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ :
พัฒนศึกษา, 2544.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. จริยธรรมทางวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เพ็ญฟ้า, 2542.

สุรงค์ ไคว่ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2548.

สุณี คุ่มมี. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ
สำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ระดับปฐมวัย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย คำมูล. 20 วิธีการจัดการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ, 2546.

อรอุมา เจริญสุข. การพัฒนาโมเดลตัวแปรกำกับที่มีการส่งผ่านสมรรถนะการตัดสินใจทางจริยธรรม
และจิตลักษณะตามสถานการณ์ของพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนการประยุกต์ใช้รูปแบบ
ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมและทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2540.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. สร้างวินัยให้ลูกคุณ. กรุงเทพฯ : ชันดำการพิมพ์, 2542.

Charles, C.M. Building Classroom Discipline. 7th ed. Boston : Allyn and
Bacon, 2002.

Gordon, T. Teaching children Self – Discipline at Home and at School.
New York : Times Books, 1996.

Gootman, M.E. The Caring Teacher Guide to Discipline : Helping Young
Students Learn Self-Control Responsibility and Respect. 2nd ed.
California : Corwin Press, 2001.

Bradshaw, Gryle L. “What Teacher Think : A Correlatinoal of the Social-
Emotional-Moral Perspectives of Elementary Teachers,” Dissertation
Abstracts International. 68(1) : unpagued ; July, 2007

Cranley, Mary Elizabeth. “Tessaban School : The Moral Life of a Thai Primary
School,” Dissertation Abstracts International. 64(5) : 1513 – A ;
November, 2003.

- Harvey, Margaret Faye. "The Impact of Children's Audiobooks on Preschoolers' Expensive and Receptive Vocabulary Acquisition," Dissertation Abstracts International. 63(4) : 1252-A ; October, 2002.
- Mirissee, Venerable Dhammika. "Education for Mindfulness : From the Diary of a Monk," Dissertation Abstracts International. 66(06) : 2090-A ; December, 2005.
- Wilson, Jeanne T. "Moral Development of Japanese and American Kindergarten-aged Children : A Comparative Study," Dissertation Abstracts International. 62(06) : 2024-A ; December, 2001.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า, ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทาน,
ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม, ตัวอย่างแบบวัดคุณธรรม
จริยธรรมก่อนเรียนและหลังเรียน

แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีวินัย
นิทานเรื่อง หมาเจ้าเล่ห์ โรงเรียนบ้านหนองม่วง ครูผู้สอน

.....
สอนวันที่ เดือน พ.ศ.เวลา
นาที่ ภาคเรียนที่ ปีการศึกษา

สาระสำคัญ

ความมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กควรปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน การเก็บของ เล่นเข้าอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย และการรู้จักดูแลรักษาสินของตนเองและสิ่งของผู้อื่น

จุดประสงค์

1. เด็กมีวินัยปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนได้
2. เด็กเก็บของเล่นเข้าอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย
3. เด็กรู้จักดูแลรักษาสินของตนเองและสิ่งของผู้อื่น

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้

1. การฟังนิทาน เรื่อง หมาเจ้าเล่ห์ และการสรุปเรื่องราวจากการฟัง
2. ความมีวินัย

ประสบการณ์สำคัญ

1. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่
2. การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องราวนิทาน
3. การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน
4. การแสดงบทบาทสมมุติตามนิทานที่เล่าและตอบคำถามได้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูชูหนังสือให้เด็กๆ ดูภาพหน้าปกครูแนะนำชื่อหนังสือนิทานและใช้คำถามดังนี้
 - 1.1 ภาพหน้าปกมีภาพอะไรบ้าง
 - 1.2 ชื่อเรื่องของนิทานมีพยัญชนะอะไรบ้าง
 - 1.3 ครูแนะนำและสาธิตการปิด-เปิดหนังสืออย่างถูกวิธี
 - 1.4 ให้เด็กๆ บอกข้อปฏิบัติในการฟังและการพูดขณะที่ฟังครูอ่านหนังสือ

ขั้นสอน

2. ครูอ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟัง
 - 2.1 ครูอ่านหนังสือนิทานให้เด็กๆ ฟังซ้ำๆ ทีละหน้า
 - 2.2 ครูใช้หุ่นมือหน้าสุนัขทักทายเด็กๆ แล้วถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง โดยใช้บัตรคำถามดังนี้
 - 2.2.1 เพราะเหตุใดเจ้าหูตูบจึงแกล้งป่วย

2.2.2 ความมีวินัยควรทำอะไร เด็กๆ ดูที่ตัวละครว่าเขามีวินัยอย่างไร

2.2.3 เด็กๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละคร มี เจ้าหนูตูป เจ้าหนูตั่ง และหมีเผ่า
มีลักษณะนิสัยอย่างไร

2.2.3 เด็กๆ ทำอะไรได้บ้างเกี่ยวกับความมีวินัย

ขั้นสรุป

3. กิจกรรมหลังการฟังนิทานจบแล้ว

3.1 ให้เด็กๆ แสดงบทบาทสมมติตามเนื้อเรื่องของนิทาน

3.1.1 เด็กๆ นั่งเป็นวงกลม และขออาสาสมัครแสดงเป็นตัวละคร ใครจะเป็นหมีเผ่า
เจ้าหนูตูป เจ้าหนูตั่งและแกะ

3.1.2 ครูแจกหน้ากากรูปสัตว์ต่างๆ ให้เด็กคนละ 1 อัน ครูเล่านิทานโดยให้เด็กแสดง
บทบาทสมมติตามที่ครูเล่า

3.1.3 เมื่อแสดงเสร็จให้เด็กๆ ช่วยกันเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

3.2 ครูอธิบายถึงความสำคัญของความมีวินัยในการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน
การเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย และการรู้จักดูแลรักษาสิ่งของตนเองและสิ่งของผู้อื่น

3.3 ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มช่วยกันต่อเติมภาพตามเนื้อเรื่องในนิทานและระบายสีให้สวยงาม
ทำงานเสร็จแล้วเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือนิทาน

2. หุ่นมือ หน้ากากรูปสัตว์

3. ใบงาน

การวัดและประเมินผล

วิธีวัด สังเกตและบันทึกพฤติกรรม

1. เด็กมีวินัยปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนได้

2. เด็กเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

3. เด็กรู้จักดูแลรักษาสิ่งของตนเองและสิ่งของผู้อื่น

เครื่องมือวัด

แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัย

เกณฑ์การประเมิน

1. เด็กมีวินัยปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนได้

ระดับ 3 ดี เด็กปฏิบัติได้

2 พอใช้ เด็กปฏิบัติได้โดยครูกอยชี้แนะ

1 ควรปรับปรุง เด็กปฏิบัติไม่ได้

2. การเก็บของเล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ระดับ 3 ดี เด็กปฏิบัติได้
- 2 พอใช้ เด็กปฏิบัติได้โดยครุคอยชี้แนะ
- 1 ควรปรับปรุง เด็กปฏิบัติไม่ได้
3. การรู้จักดูแลรักษาสีของตนเองและสีของผู้อื่น
- ระดับ 3 ดี เด็กปฏิบัติได้
- 2 พอใช้ เด็กปฏิบัติได้โดยครุคอยชี้แนะ
- 1 ควรปรับปรุง เด็กปฏิบัติไม่ได้

กิจกรรมเสนอแนะ

บันทึกผลหลังสอน

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

นิทานเรื่อง หมาเจ้าเล่ห์

เนื้อหา เรื่อง

โดย ประดิษฐ์ ตีกา

ณ ฟุ่หญ่้าเลี้ยงส์ตรว่ันกว่้างใหญ่แห่งหนึ่ง อดมสมบูรณไปดว้หญ่้าเชียวขจี มีหมีเฒ่าเป็น
 เจ้าของครอบครองอยู่ หมีเฒ่ามีหมาสองตัวช่วยเลี้ยงส์ตรว่ คือ หูต้งกับหูตูป เจ้าหูตูปนั้นเป็นหมาเกียจ
 คร้านชอบประจบเอาอกเอาใจเจ้านายอยู่เสมอ “ฉันรู้สึกไม่สบายใจ ช่วยดูแลฝูงแกะให้ฉันด้วย” เจ้าหู
 ตูปพูดกับเจ้าหูต้งในเช้าวันหนึ่ง “ไม่เป็นไรฉันดูแลให้” หูต้งกล่าวอย่างมีน้ำใจเจ้าหูต้งจึงออกไปเฝ้าแกะที่
 กลางฟุ่หญ่้าด้วยความอดทนเพียงลำพัง ส่วนเจ้าหูตูปก็หลบไปนอนเล่นในห้องพักอย่างสบายใจเพราะ
 มันไม่ได้ป่วยจริงอย่างที่บอก หลังกลับมาจากเฝ้าแกะเจ้าหูต้งก็แวะเยี่ยมเจ้าหูตูปด้วยความเป็นห่วง
 เพื่อน ซึ่งเจ้าหูตูปก็ยังคงแกล้งนอนป่วยอยู่ทุกๆ เข้าเจ้าหูตูปจะรีบมาคอยประจบเอาอกเอาใจเจ้านาย จนหมี
 เฒ่าหลงเชื่อและไว้วางใจ แต่พอถึงเวลาทำงานเจ้าหูตูปก็จะให้หูต้งไปทำแต่เพียงลำพังผู้เดียว “เจ้านาย
 ครับ ผมรู้สึกว่าแกะที่เจ้าหูต้งเลี้ยงจะหายไปหลายตัวและที่เหลือก็ผอมมากมันคงไม่ค่อยเอาใจใส่ดูแล ”
 เจ้าหูตูปกล่าวยุแหย่ หมีเฒ่าโกรธมากและคิดจะไล่เจ้าหูต้งไปให้พ้นแต่เจ้าหูตูปแกล้งขอร้องไว้ ไม่กี่วัน
 ต่อมาหมีเฒ่าก็เดินไปพบเจ้าหูตูปแอบนอนหลับอยู่ใต้ต้นไม้ หมีเฒ่ารู้สึกโกรธแต่ก็ยังไม่ได้กล่าวอะไร เย็น
 วันนั้นเจ้าหูตูปก็มาฟ้องหมีเฒ่าอีกว่าเจ้าหูต้งไม่ยอมทำงานปล่อยให้ตนทำเพียงผู้เดียว “เจ้านั้นแหละที่
 ไม่ทำงานขี้เกียจและไม่มีความอดทนเจ้าจงออกไปจากบ้านของข้าเดี๋ยวนี้ ” หมีเฒ่ากล่าวด้วยเสียงดังลั่น
 และไล่เจ้าหูตูปออกจากบ้านด้วยความโมโหเจ้าหูต้งเห็นก็สงสารจึงเข้าไปขอร้องให้หมีเฒ่า
 ชนแข็งและอดทน ทั้งคู่จึงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

แบบสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีวินัย
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555
โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

[illegible]

แบบสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีเมตตา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความมีเมตตา		เฉลี่ย
	1. การแบ่งสิ่งของให้เพื่อน	2. การช่วยเหลือเพื่อนทำงาน	
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			
ค่าเฉลี่ยรวม			
ค่าร้อยละ			

แบบสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความสามัคคี
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555
โรงเรียนบ้านหนองม่วงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความสามัคคี		เฉลี่ย
	1.การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายใน ห้องเรียน	2. การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายนอก ห้องเรียน	
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			
ค่าเฉลี่ยรวม			
ค่าร้อยละ			

คู่มือการประเมินคุณธรรมจริยธรรม

คำชี้แจง

1. แบบประเมินคุณธรรมจริยธรรมเพื่อใช้วัดพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 5-6 ปี) ที่ได้รับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้นิทาน
2. ในการดำเนินการประเมินให้มีผู้ดำเนินการ 1 คน
3. แบบประเมินคุณธรรมจริยธรรมมี 3 ด้าน
 1. ประเมินด้านความมีวินัย
 2. ประเมินด้านความสามัคคี
 3. ประเมินด้านความเมตตา
 4. อธิบายภาพแต่ละภาพ โดยให้เด็กกากบาท / ในช่อง ☐

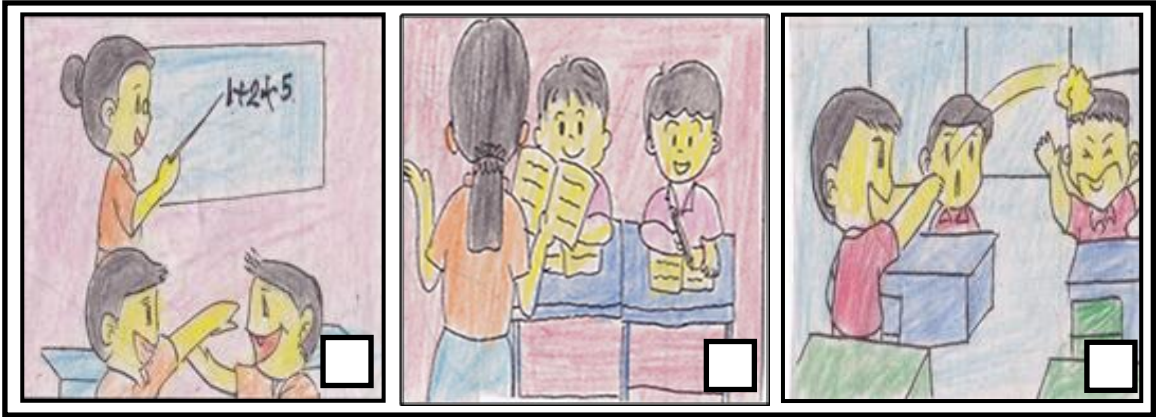
การให้คะแนน

ตอบถูกให้ 1 คะแนน

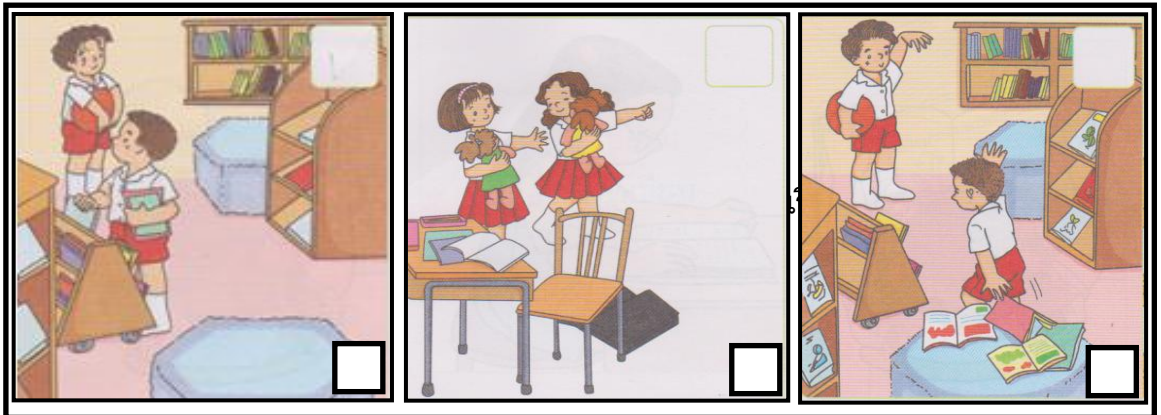
ตอบผิดให้ 0 คะแนน

ตัวอย่างแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม

1. เมื่อนักเรียนนั่งเรียนหนังสือในขณะที่คุณครูสอนอยู่นักเรียนควรปฏิบัติตามภาพใด

2. นักเรียนเข้ามาอ่านหนังสืออ่านเสร็จแล้วนักเรียนควรปฏิบัติตามภาพใด

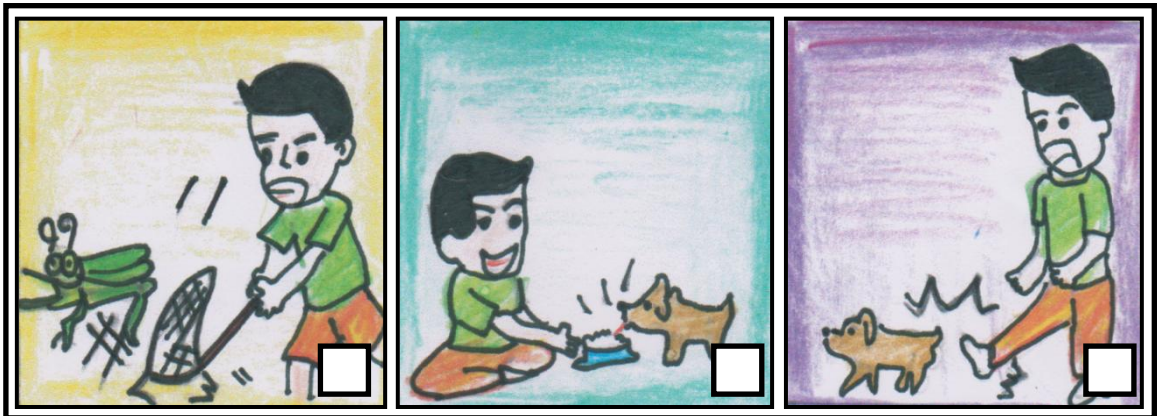
3. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนเล่นของเล่นอยู่ถ้านักเรียนอยากเล่นด้วยควรปฏิบัติตามภาพใด

4. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนทำงานอยู่นักเรียนควรปฏิบัติตามภาพใด

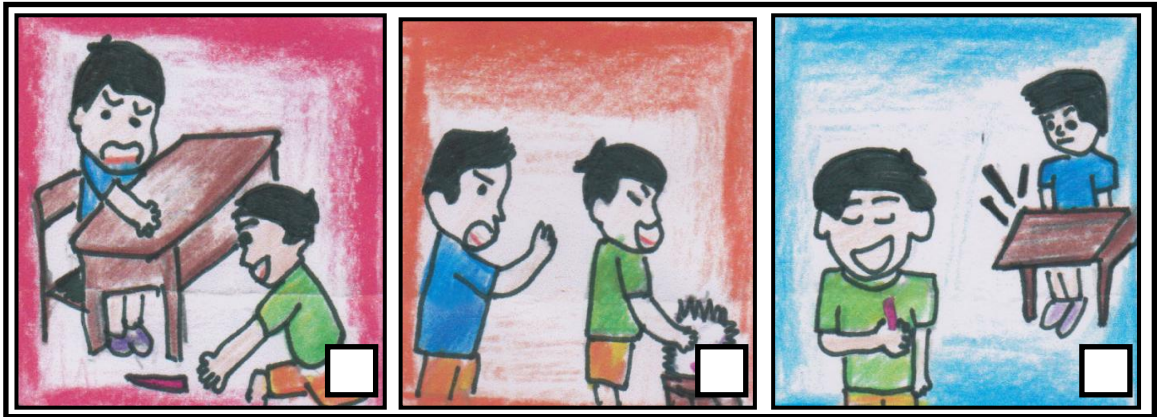
5. ภาพใดแสดงถึงควมมีเมตตาต่อสัตว์

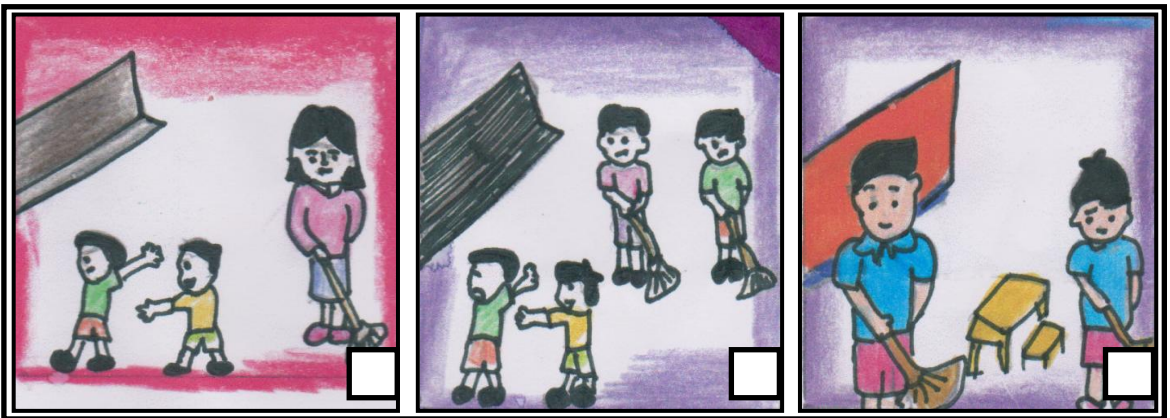
6. นักเรียนเห็นเพื่อนหกล้มได้รับบาดเจ็บนักเรียนควรปฏิบัติตามภาพใด

7. เพื่อนนั่งเรียนและทำดินสอตกลงพื้นนักเรียนควรปฏิบัติตามภาพใด

8. เมื่อคุณครูให้นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนนักเรียนควรปฏิบัติตามภาพใด

เฉลยแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม

ข้อที่ 1	ภาพที่ 1
ข้อที่ 2	ภาพที่ 1
ข้อที่ 3	ภาพที่ 3
ข้อที่ 4	ภาพที่ 3
ข้อที่ 5	ภาพที่ 2
ข้อที่ 6	ภาพที่ 1
ข้อที่ 7	ภาพที่ 1
ข้อที่ 8	ภาพที่ 3

ภาคผนวก ข
ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่านิทาน

ตาราง 6 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีวินัย
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความมีวินัย			เฉลี่ย
	1. การปฏิบัติตามข้อตกลง ของห้องเรียน	2. การเก็บของเล่นเข้าที่อย่าง เป็นระเบียบเรียบร้อย	3. การดูแลรักษาสินของ ตนเองและสิ่งของผู้อื่น	
1	3	3	2	2.67
2	3	3	3	3.00
3	3	3	3	3.00
4	3	3	3	3.00
5	3	3	3	3.00
6	3	3	3	3.00
7	3	3	2	2.67
8	3	3	3	3.00
9	3	3	3	3.00
10	3	3	3	3.00
11	3	3	2	2.67
12	3	3	3	3.00
13	3	2	3	2.67
14	3	3	3	3.00
15	3	3	3	3.00
16	3	3	3	3.00
17	3	3	3	3.00
18	3	3	3	3.00
19	3	2	2	2.33
20	3	2	3	2.67
21	3	3	3	3.00
22	3	2	3	2.67
23	3	2	3	2.67
24	3	3	2	2.67
25	3	3	3	3.00
26	3	3	3	3.00
28	3	3	3	3.00
29	3	3	3	3.00
30	3	3	3	3.00
ค่าเฉลี่ยรวม				2.89
ค่าร้อยละ				96.33

ตาราง 7 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีวินัย
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความมีวินัย			เฉลี่ย
	1. การปฏิบัติตามข้อตกลง ของห้องเรียน	2. การเก็บของเล่นเข้าที่อย่าง เป็นระเบียบเรียบร้อย	3. การดูแลรักษาสสิ่งของ ตนเองและสิ่งของผู้อื่น	
1	3	3	3	3.00
2	3	2	3	2.67
3	3	3	2	2.67
4	3	2	3	2.67
5	2	3	3	2.67
6	3	3	3	3.00
7	3	2	2	2.33
8	3	3	2	2.67
9	3	3	3	3.00
10	2	3	3	2.67
11	2	3	2	2.33
12	3	3	2	2.67
13	3	2	2	2.33
14	3	3	2	2.67
15	3	2	3	2.67
16	3	3	3	3.00
17	3	3	2	2.67
18	2	3	3	2.67
19	3	3	3	3.00
20	3	3	3	3.00
21	3	3	3	3.00
22	3	3	2	2.67
23	2	3	3	2.67
24	2	3	2	2.33
25	3	2	2	2.33
26	2	3	3	2.67
28	3	2	3	2.67
29	3	3	3	3.00
30	2	3	2	2.33
ค่าเฉลี่ยรวม				2.69
ค่าร้อยละ				89.67

ตาราง 8 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีวินัย
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความมีวินัย			เฉลี่ย
	1. การปฏิบัติตามข้อตกลง ของห้องเรียน	2. การเก็บของเล่นเข้าที่อย่าง เป็นระเบียบเรียบร้อย	3. การดูแลรักษาสິงของ ตนเองและสิ่งของผู้อื่น	
1	3	2	3	2.67
2	3	2	2	2.33
3	3	3	2	2.67
4	3	3	2	2.67
5	3	3	2	2.67
6	3	2	3	2.67
7	2	3	3	2.67
8	3	3	3	3.00
9	2	3	3	2.67
10	2	3	3	2.67
11	3	3	2	2.67
12	3	3	3	3.00
13	2	3	3	2.67
14	3	2	3	2.67
15	2	2	3	2.33
16	3	2	3	2.67
17	3	3	3	3.00
18	2	3	3	2.67
19	3	2	3	2.67
20	3	3	2	2.67
21	3	3	2	2.67
22	3	2	3	2.67
23	3	3	2	2.67
24	3	3	2	2.67
25	3	3	3	3.00
26	3	2	2	2.33
28	3	3	3	3.00
29	3	3	2	2.67
30	3	3	2	2.67
ค่าเฉลี่ยรวม				2.69
ค่าร้อยละ				89.67

ตาราง 9 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีวินัย
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความมีวินัย			เฉลี่ย
	1.การปฏิบัติตามข้อตกลง ของห้องเรียน	2.การเก็บของเล่นเข้าที่อย่าง เป็นระเบียบเรียบร้อย	3.การดูแลรักษาสິงของ ตนเองและสิ่งของผู้อื่น	
1	3	3	3	3.00
2	2	3	3	2.67
3	2	3	2	2.33
4	3	3	2	2.67
5	3	3	2	2.67
6	3	3	2	2.67
7	3	3	2	2.67
8	3	3	2	2.67
9	3	3	3	3.00
10	2	3	3	2.67
11	3	3	3	3.00
12	3	2	3	2.67
13	3	2	3	2.67
14	3	2	3	2.67
15	3	2	3	2.67
16	2	3	3	2.67
17	3	3	2	2.67
18	3	2	3	2.67
19	3	2	3	2.67
20	2	3	3	2.67
21	3	3	3	3.00
22	2	3	2	2.33
23	3	3	3	3.00
24	2	3	2	2.33
25	3	3	3	3.00
26	3	3	3	3.00
28	2	3	3	2.67
29	2	3	2	2.33
30	3	3	2	2.67
ค่าเฉลี่ยรวม				2.70
ค่าร้อยละ				90

ตาราง 10 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีเมตตา
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความมีเมตตา		เฉลี่ย
	1. การแบ่งสิ่งของให้เพื่อน	2. การช่วยเหลือเพื่อนทำงาน	
1	3	3	3.00
2	2	3	2.50
3	3	3	3.00
4	2	3	2.50
5	2	3	2.50
6	3	3	3.00
7	3	3	3.00
8	2	2	2.00
9	2	2	2.00
10	3	3	3.00
11	3	2	2.50
12	3	3	3.00
13	3	3	3.00
14	3	3	3.00
15	3	3	3.00
16	3	3	3.00
17	3	3	3.00
18	2	3	2.50
19	3	2	2.50
20	3	2	2.50
21	3	2	2.50
22	2	3	2.50
23	2	3	2.50
24	2	3	2.50
25	3	3	3.00
26	2	3	2.50
27	2	3	2.50
28	2	3	2.50
29	3	2	2.50
30	3	3	3.00
ค่าเฉลี่ยรวม			2.68
ค่าร้อยละ			89.33

ตาราง 11 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นที่บ้านสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีเมตตา
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความมีเมตตา		เฉลี่ย
	1. การแบ่งสิ่งของให้เพื่อน	2. การช่วยเหลือเพื่อนทำงาน	
1	3	3	3.00
2	2	3	2.50
3	3	2	2.50
4	3	3	3.00
5	3	3	3.00
6	2	3	2.50
7	3	3	3.00
8	3	3	3.00
9	2	3	2.50
10	3	3	3.00
11	3	3	3.00
12	3	3	3.00
13	2	3	2.50
14	3	2	2.50
15	3	3	3.00
16	3	3	3.00
17	2	3	2.50
18	2	3	2.50
19	3	3	3.00
20	3	3	3.00
21	3	3	3.00
22	2	3	2.50
23	3	2	2.50
24	3	2	2.50
25	3	3	3.00
26	2	3	2.50
27	3	3	3.00
28	3	2	2.50
29	2	2	2.00
30	3	2	2.50
ค่าเฉลี่ยรวม			2.73
ค่าร้อยละ			91

ตาราง 12 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นที่บ้านสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีเมตตา
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 7 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความมีเมตตา		เฉลี่ย
	1. การแบ่งสิ่งของให้เพื่อน	2. การช่วยเหลือเพื่อนทำงาน	
1	2	3	2.50
2	3	3	3.00
3	3	3	3.00
4	2	3	2.50
5	3	3	3.00
6	3	3	3.00
7	2	2	2.00
8	3	3	3.00
9	3	3	3.00
10	3	3	3.00
11	2	3	2.50
12	3	2	2.50
13	3	3	3.00
14	2	3	2.50
15	3	3	3.00
16	3	3	3.00
17	3	3	3.00
18	3	3	3.00
19	3	3	3.00
20	2	3	2.50
21	3	2	2.50
22	2	2	2.00
23	3	3	3.00
24	2	3	2.50
25	3	3	3.00
26	2	3	2.50
27	3	3	3.00
28	2	3	2.50
29	3	2	2.50
30	3	3	3.00
ค่าเฉลี่ยรวม			2.75
ค่าร้อยละ			91.67

ตาราง 13 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความมีเมตตา
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 8 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความมีเมตตา		เฉลี่ย
	1. การแบ่งสิ่งของให้เพื่อน	2. การช่วยเหลือเพื่อนทำงาน	
1	3	3	3.00
2	3	2	2.50
3	3	3	3.00
4	3	3	3.00
5	3	3	3.00
6	3	2	2.50
7	3	3	3.00
8	2	3	2.50
9	2	3	2.50
10	3	3	3.00
11	3	3	3.00
12	2	3	2.50
13	3	3	3.00
14	2	3	2.50
15	3	3	3.00
16	3	3	3.00
17	3	3	3.00
18	2	3	2.50
19	3	3	3.00
20	3	3	3.00
21	2	3	2.50
22	3	3	3.00
23	3	3	3.00
24	3	3	3.00
25	3	3	3.00
26	3	3	3.00
27	3	3	3.00
28	3	3	3.00
29	2	3	2.50
30	2	3	2.50
ค่าเฉลี่ยรวม			2.83
ค่าร้อยละ			94.33

ตาราง 14 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความสามัคคี
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 9 โรงเรียนบ้านหนองม่วงสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความสามัคคี		เฉลี่ย
	1.การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายในห้องเรียน	2. การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายนอกห้องเรียน	
1	2	2	2.00
2	2	3	2.50
3	3	2	2.50
4	3	3	3.00
5	2	3	2.50
6	2	3	2.50
7	2	3	2.50
8	2	2	2.00
9	3	3	3.00
10	3	2	2.50
11	3	2	2.50
12	2	3	2.50
13	2	3	2.50
14	2	3	2.50
15	3	2	2.50
16	2	3	2.50
17	3	3	3.00
18	2	3	2.50
19	3	3	3.00
20	2	3	2.50
21	2	3	2.50
22	3	3	3.00
23	3	2	2.50
24	2	2	2.00
25	3	3	3.00
26	3	2	2.50
27	2	2	2.00
28	3	3	3.00
29	2	2	2.00
30	3	3	3.00
ค่าเฉลี่ยรวม			2.55
ค่าร้อยละ			85

ตาราง 15 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความสามัคคี
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 10 โรงเรียนบ้านหนองม่วงสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความสามัคคี		เฉลี่ย
	1. การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายในห้องเรียน	2. การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายนอกห้องเรียน	
1	2	3	2.50
2	3	3	3.00
3	2	3	2.50
4	2	3	2.50
5	3	3	3.00
6	2	2	2.00
7	3	3	3.00
8	2	3	2.50
9	3	3	3.00
10	3	3	3.00
11	3	2	2.50
12	2	3	2.50
13	2	3	2.50
14	2	3	2.50
15	3	2	2.50
16	3	3	3.00
17	3	2	2.50
18	3	3	3.00
19	3	2	2.50
20	3	3	3.00
21	2	3	2.50
22	2	3	2.50
23	2	3	2.50
24	3	3	3.00
25	2	2	2.00
26	3	3	3.00
27	3	2	2.50
28	3	2	2.50
29	3	3	3.00
30	2	3	2.50
ค่าเฉลี่ยรวม			2.65
ค่าร้อยละ			88.33

ตาราง 16 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความสามัคคี
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 11 โรงเรียนบ้านหนองม่วงสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความสามัคคี		เฉลี่ย
	1.การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายในห้องเรียน	2. การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายนอกห้องเรียน	
1	3	3	3.00
2	2	3	2.50
3	2	3	2.50
4	3	2	2.50
5	3	3	3.00
6	3	3	3.00
7	3	3	3.00
8	2	3	2.50
9	3	2	2.50
10	3	3	3.00
11	3	3	3.00
12	3	2	2.50
13	3	2	2.50
14	3	2	2.50
15	3	2	2.50
16	2	3	2.50
17	3	3	3.00
18	2	3	2.50
19	3	3	3.00
20	3	2	2.50
21	3	3	3.00
22	3	3	3.00
23	3	2	2.50
24	3	3	3.00
25	3	3	3.00
26	3	3	3.00
27	2	3	2.50
28	3	2	2.50
29	3	3	3.00
30	2	3	2.50
ค่าเฉลี่ยรวม			2.73
ค่าร้อยละ			91

ตาราง 17 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการเล่นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยด้านความสามัคคี
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 แผนที่ 12 โรงเรียนบ้านหนองม่วงสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

คนที่	พฤติกรรมความสามัคคี		เฉลี่ย
	1. การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายในห้องเรียน	2. การทำงานร่วมกันของกลุ่มภายนอกห้องเรียน	
1	3	3	3.00
2	3	3	3.00
3	3	3	3.00
4	3	2	2.50
5	3	3	3.00
6	3	2	2.50
7	2	3	2.50
8	3	3	3.00
9	2	3	2.50
10	3	2	2.50
11	3	3	3.00
12	3	3	3.00
13	3	3	3.00
14	3	3	3.00
15	2	3	2.50
16	3	2	2.50
17	3	3	3.00
18	3	3	3.00
19	3	3	3.00
20	2	3	2.50
21	2	3	2.50
22	2	3	2.50
23	2	3	2.50
24	3	3	3.00
25	3	5	4.00
26	3	3	3.00
27	3	3	3.00
28	3	3	3.00
29	3	3	3.00
30	3	3	3.00
ค่าเฉลี่ยรวม			2.85
ค่าร้อยละ			95

ตาราง 18 ผลการสังเกตการร่วมกิจกรรมการจัดเรียนการรู้โดยการเล่านิทานของแต่ละด้านสำหรับ
เด็กปฐมวัยภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองม่วง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

แผนการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้ด้านความ มีวินัย	คะแนนเฉลี่ย	แผนการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้ด้านความ มีเมตตา	คะแนนเฉลี่ย	แผนการจัดกิจ กรรการเรียนรู้ ด้านความ สามัคคี	คะแนนเฉลี่ย
1	2.89	5	2.68	9	2.55
2	2.69	6	2.73	10	2.65
3	2.69	7	2.75	11	2.73
4	2.7	8	2.83	12	2.85
รวมเฉลี่ย	2.74	รวมเฉลี่ย	2.75	รวมเฉลี่ย	2.70
ร้อยละ	91.33	ร้อยละ	91.67	ร้อยละ	90

ภาคผนวก ค
ตารางผลการทดลอง

ตาราง 19 วิเคราะห์ค่า IOCแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมก่อนเรียนและหลังเรียนตารางแสดงการ
วิเคราะห์ หาค่า IOC

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ดัชนีความสอดคล้อง	ผลการวิเคราะห์
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	1	0	0	1	0.33	ใช้ไม่ได้
3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
9	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
10	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
11	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
13	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
14	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
16	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
17	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
18	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
19	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
21	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
22	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
23	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
24	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
25	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ตาราง 20 การวิเคราะห์หาค่าอย่างง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม 25 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวนแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม 25 ข้อ จำนวนนักเรียน 30 คน

คนที่	แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมข้อที่												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0
2	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1
3	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1
4	0	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0
5	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1
6	1	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	1
7	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
8	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0
9	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1
10	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1
11	1	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1
12	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1
13	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1
14	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0
15	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
16	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0
17	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1
18	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1
19	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1
20	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1
21	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1
22	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1
23	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0	1
24	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	0
25	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1
26	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
27	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1
28	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1
29	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1
30	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1
รวม	17	10	11	21	12	19	14	21	21	13	18	9	21
p	0.56	0.33	0.36	0.7	0.4	0.63	0.46	0.7	0.7	0.43	0.6	0.3	0.7
ผล	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ
B	0.24	0	0.61	0.33	0.53	0.22	-0.06	0.47	0.19	0.17	0.03	0.5	0.33
ผล	ผ	ป	ผ	ผ	ผ	ผ	ป	ผ	ป	ป	ป	ผ	ผ

ตาราง 20 (ต่อ)

แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมข้อที่												รวม
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	1	0	9
1	0	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	15
1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	19
1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	17
0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	19
0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	9
0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	6
1	0	1	0	1	1	0	0	1	1	0	1	17
1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	12
0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	15
0	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	10
1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	16
0	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	16
0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	7
0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	7
1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	9
1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	0	1	17
1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1	16
0	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	19
0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	7
1	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1	1	14
1	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	14
0	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	13
1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	17
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	21
0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	7
0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	8
0	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	17
1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	19
0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	8
14	13	16	17	19	14	19	19	19	12	14	17	
0.46	0.43	0.53	0.56	0.63	0.46	0.63	0.63	0.63	0.4	0.46	0.56	
ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	
0.5	0.45	0.47	0.25	0.63	0.23	0.36	0.22	0.5	0.66	0.09	0.67	
ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ป	ผ	

ผ หมายถึง ผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้

p ค่าความยากง่ายเกณฑ์ที่พอเหมาะอยู่ระหว่าง 0.20-0.80

ป หมายถึง ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

B ค่าอำนาจจำแนกเกณฑ์ที่พอเหมาะมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

ตาราง 21 แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่มีค่าความเชื่อมั่นและความยากง่ายที่ผ่านการวิเคราะห์
จาก 25 ข้อแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม 25 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวนแบบวัดคุณธรรม
จริยธรรม 25 ข้อ จำนวนนักเรียน 30 คน

คนที่	แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมข้อที่															รวม
	1	3	4	5	6	8	15	16	17	18	19	20	22	23	25	
1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	4
2	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	8
3	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	11
4	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12
5	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	12
6	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	3
8	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	11
9	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	8
10	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	10
11	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	6
12	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	11
13	0	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	9
14	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	5
15	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	3
16	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	7
17	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	11
18	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	11
19	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	12
20	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
21	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	8
22	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	9
23	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	8
24	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	11
25	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	15
26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	3

ตาราง 22 แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่มีค่าความเชื่อมั่นและความยากง่ายที่ผ่านการวิเคราะห์
จาก 25 ข้อ แบบวัดคุณธรรมจริยธรรม 25 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวนแบบวัดคุณธรรม
จริยธรรม 25 ข้อ จำนวนนักเรียน 30 คน

คนที่	แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมข้อที่															รวม
	1	3	4	5	6	8	15	16	17	18	19	20	22	23	25	
27	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
28	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	13
29	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	13
30	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3
รวม	17	11	21	12	19	21	13	16	17	19	14	19	19	12	17	
p	0.6	0.4	0.7	0.4	0.6	0.7	0.4	0.5	0.6	0.6	0.5	0.6	0.6	0.4	0.6	
ผล	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	
B	0.2	0.6	0.3	0.5	0.2	0.5	0.5	0.5	0.3	0.6	0.2	0.4	0.5	0.7	0.7	
ผล	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	

p ค่าความยากง่ายเกณฑ์ที่พอเหมาะอยู่ระหว่าง 0.20-0.80

B ค่าอำนาจจำแนกเกณฑ์ที่พอเหมาะมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

ตาราง 23 แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่มีค่าความเชื่อมั่นและความยากง่ายที่ผ่านการวิเคราะห์
จาก 25 ข้อ เหลือ 15 ข้อ เพื่อนำไปวัดกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

คนที่	จำนวนแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นและความยากง่าย															รวม
	3	5	10	11	12	14	15	16	18	19	20	22	23	24	25	
1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	5
2	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	4
3	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	8
4	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	13
5	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	8
6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
7	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	6
8	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	12
9	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	10
10	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	8
11	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	5
12	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	8
13	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	8
14	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
15	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	5
16	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	5
17	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	8
18	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	8
19	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	9
20	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
21	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	8
22	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	5
23	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	7
24	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	13
25	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	11
26	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	7
27	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2

ตาราง 24 แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่มีค่าความเชื่อมั่นและความยากง่ายที่ผ่านการวิเคราะห์จาก 25 ข้อ เหลือ 15 ข้อ เพื่อนำไปวัดกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

	จำนวนแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นและความยากง่าย															รวม
คนที่	3	5	10	11	12	14	15	16	18	19	20	22	23	24	25	
8	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	11
29	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	11
30	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
รวม	10	10	8	18	10	17	17	17	19	8	19	17	10	12	19	211
p	0.3	0.3	0.3	0.6	0.33	0.6	0.6	0.6	0.6	0.3	0.6	0.6	0.3	0.4	0.6	
ผล	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	
B	0.5	0.5	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.4	0.4	0.5	0.5	0.6	0.6	
ผล	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	

ผ หมายถึง ผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ p ค่าความยากง่ายเกณฑ์ที่พอเหมาะอยู่ระหว่าง 0.20-0.80
 ป หมายถึง ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง B ค่าอำนาจจำแนกเกณฑ์ที่พอเหมาะมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

ตาราง 25 คะแนนแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมก่อนเรียน และหลังเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองม่วง อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ
สพป.ชัย เขต 3

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน 15 คะแนน	คะแนนหลังเรียน 15 คะแนน	D	ΣD^2
1	5	12	7	49
2	2	12	10	100
3	5	15	10	100
4	5	13	8	64
5	6	14	8	64
6	6	12	6	36
7	5	15	10	100
8	4	14	10	100
9	5	15	10	100
10	9	11	2	4
11	2	12	10	100
12	13	15	2	4
13	14	15	1	1
14	3	15	12	144
15	1	9	8	64
16	2	13	11	121
17	2	11	9	81
18	10	12	2	4
19	8	11	3	9
20	5	11	6	36
21	2	12	10	100
22	13	15	2	4
23	14	15	1	1
24	2	15	13	169
25	1	9	8	64
26	2	13	11	121

ตาราง 26 คะแนนแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมก่อนเรียน และหลังเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองม่วง อำเภोजิตร์ส จังหวัดชัยภูมิ
สพป.ชย เขต 3

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน 15 คะแนน	คะแนนหลังเรียน 15 คะแนน	D	ΣD^2
27	2	11	9	81
28	10	12	2	4
29	8	11	3	9
30	5	11	6	36
รวม	171	381	210	1870
เฉลี่ย	5.70	12.70		
ร้อยละ	38.00	84.67		
S	4.03	1.88		
ค่า t-test	10.32			
ระดับนัยสำคัญ 0.05, df = 29 ค่า t ตาราง = 1.699				
เกณฑ์ที่กำหนดคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80				

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดสอบการใช้เครื่องมือและเก็บข้อมูล

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทรศัพท์ ๖๐๗๖
ที่ ศธ ๐๕๓๐.๕(๑)/วิ๗๐28 วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์ ดร.ศรีกัญญา สรรค์ วัชรกุล

ด้วย นางชุติมา ประจวบสุข นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน" โดยมี ผศ.ดร.ทัศนีย์ นาคคุณทรง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.वलิต ชูกำแพง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์

โทร. ๐-๔๓๗๕-๔๓๒๒ ถึง ๔๐ ต่อ ๖๐๗๖

ที่ ศธ 0530.5(1)/จ 0028

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 สิงหาคม 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรียน อาจารย์สำราญ ทองพิมพ์

ด้วย นางชุดิมา ประจวบสุข นิสิตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผศ.ดร.ทัศนีย์ นาคคุณทรง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ ศธ 0530.5(1)/ร 3028

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 สิงหาคม 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์ช่อผกา ผลบุญไธ

ด้วย นางชุดิมา ประจวบสุข นิสิตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผศ.ดร.ทัศนีย์ นาคคุณทรง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ ศธ 0530.5(1)/๕02๔

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 สิงหาคม 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองม่วง

ด้วย นางชุดิมา ประจวบสุข นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง "การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผศ.ดร.ทัศนีย์ นาคคุณทรง เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นางชุดิมา ประจวบสุข ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทร. 0-4374-3174 ต่อ 6080

โทร. 0-4374-3142 โทรสาร 6080

ที่ ศธ 0530.5(1)/จ 0028

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 สิงหาคม 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรียน อาจารย์สำราญ ทองพิมพ์

ด้วย นางชุดิมา ประจวบสุข นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผศ.ดร.ทัศนีย์ นาคคุณทรง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ ศธ 0530.5(2)/จ ๒28

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

10 สิงหาคม 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองม่วง

ด้วย นางชุดิมา ประจวบสุข นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยใช้นิทาน" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี ผศ.ดร.ทัศนีย์ นาคคุณทรง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้นางชุดิมา ประจวบสุข เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ นางชุตติมา ประจวบสุข

วันเกิด วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2510

สถานที่เกิด อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 159/1 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองบัวบาน อำเภอจัตุรัส
จังหวัดชัยภูมิ 36130

ตำแหน่งหน้าที่การงาน ครู อันดับ คศ. 1

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบ้านหนองม่วง อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ 36130

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2529 มัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล อำเภอเมืองชัยภูมิ
จังหวัดชัยภูมิ

พ.ศ. 2540 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

พ.ศ. 2556 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม